

**УБИШЕСТВО
ЖИВЕЕНА 21**

СТАНИСЛАС-АНДРЕ СТЕМАН

„Христо Г. Данов“
Пловдив

СТАНИСЛАС-АНДРЕ СТЕМАН УБИЕЦЪТ ЖИВЕЕ НА 21

Превод: Борис Миндов

chitanka.info

ПРОЛОГ

Минувачът залитна, без да издаде дори стон, и мъглата го погълна още преди да е паднал на земята. Марокеновата му чанта тупна с плясък на тротоара.

Мистър Смит въздъхна. Мислеше: „Колко е лесно! Дори по-лесно от първия път!“ Всъщност той не бе усетил дори онази влага по дланите и онова присвиване в стомаха, които предишния ден бяха забавили смъртоносния му замах.

Уличните лампи, запалени от сутринта, очертаваха улиците като светли пашкули, а редките коли се движеха с пешеходна скорост. От регулировчиците на движението се различаваха само ръкавиците и бялата каска, стърчаща над мъртво-бледото петно на лицето. „Чудесно време за убийци!“ — така бе казал мистър Смит на мисиз Хобсън, излизайки от квартирата си.

Той обърна трупа с крак, коленичи, улови китката на жертвата си. После ръцете му в каучукови ръкавици пропъгълзяха по нея като усърдни бръмбари-гробари.

Две минути по-късно пред номер 15 на Ракъм Стрийт четирима души наобиколиха една тъмна купчинка, просната на тротоара.

Първият беше доктор Грейвс от близката болница „Принцеса Луиза“. Вторият носеше униформата на полицай. Третият беше инспектор Фулър от Скотланд ярд. И накрая четвъртият, явно смазан от своите задължения, също принадлежеше към персонала на болницата „Принцеса Луиза“ — в качеството си на санитар. Именно той, препъвайки се преди няколко минути в трупа, бе вдигнал тревога.

— Фрактура на черепа — каза докторът, като се изправи. — Внезапна смърт, настъпила най-много преди четвърт час.

И добави, без да проявява никакво чувство:

— Вече вторият от три дни насам, ако се не лъжа?

Инспекторът на свой ред се бе надвесил над жертвата. Като вещь в работата си човек той направи две неща едновременно. В лявата ръка претърси вътрешния джоб на самото, но не намери нищо. Дясната

подпъкна под тялото и извади някаква визитна картичка, на която беше написано на ръка едно обикновено име.

— Питам се... — понечи да каже нещо полицаят.

— Да — рече Фулър.

Груповият началник Стрикланд основателно минаваше за най-флегматичния човек в целия Скотланд Ярд. Самата мисиз Стрикланд се бе отказала окончателно да подлага на изпитание хладнокръвието му в деня, когато го дари за трети път с близнаци.

— И какво? — каза той, когато инспектор Фулър му докладва за престъплението, извършено на Ракъм Стрийт.

Каквото и да му разкажеха — дори за някой нещастник, който прерязал гърлото си, след като избил цялото си семейство, — груповият началник Стрикланд промърморваше: „И какво?“. Никаква развързка не го задоволяваше.

— Портър си призна, сър. Дал перлите на златните си рибки.

— И какво?

— Жената е заловена, сър. Тя е сервитьорка в „Лайънс“.

— И какво?

Поради което половината от столичната полиция копнееше да му отговори: „И после вълкът я изял!“

Фулър, едрият педант Фулър, сам изпита тази вечер това изкушение. Но успя да не се издаде.

— И после — отговори той, — човекът от Ракъм Стрийт е бил убит с пясъчна торбичка, също както мистър Бърман на Тависток Роуд завчера. Убит, също като мистър Бърман, за да бъде ограбен. И най-после, убиецът му и този път ни е оставил визитната си картичка.

Като рече това, инспектор Фулър сложи пред началника си картончето, намерено под трупа преди двайсетина минути.

— „Мистър Смит“! — прочете гласно груповият началник. — Защо ли му трябва на нашия човек да подписва така своите престъпления?

— И аз се питам същото! — каза Фулър. — Да е луд, разбирам. Но мистър Смит не прилича никак на луд. Воден е от най-обикновената подбуда: корист.

Стрикланд поклати глава:

— Кой знае? С тези кражби може би цели да ни обърка. Никаква представа ли нямате, за самоличността на жертвата?

— Още не, сър. Но наредих на шестима да разпитат обитателите на близките до местопрестъплението къщи.

Фулър почувства нужда да се оправдае:

— В края на краищата има прецедент... Втората жертва вероятно също е била нападната в своя квартал.

Стрикланд се съгласи мълчаливо. Той мислеше за човека, който се представяше за Смит. Дали това беше истинското му име? Едва ли. Или се криеше зад псевдоним? Но и в двата случая каква цел преследваше с този болезнен екхибиционизъм?

Стрикланд се замисли и за провалената си вечер — трябваше да дежури, докато не загубеше всякаква надежда, че ще научи нещо повече през този ден, — за онова *osso bucco*^[1], което мисиз Стрикланд щеше да яде без него, за мрачния гняв, който полковник Хемпторн щеше да посрещне съобщението му за това второ покушение.

— Изслушайте ме добре, Фулър! — Каза той най-после. — Ако самоличността на жертвата не се установи още тази вечер, разпоредете се да бъде пуснато съобщение в сутрешните вестници. Поискайте експертизата на доктор Ханкок в срок от дванайсет часа. За всеки случай удвоете патрулите около колежа „Сейнт Чарлс“ и спирката при Уестбърн Парк. Наредете да бъдат разпитани и претърсени всички подозрителни личности... Искам да ми се докладва на всеки час.

— На всеки час! — Фулър забеляза *in petto*^[2], че груповият началник току-що бе проявил единствения признак на вълнение, на който беше способен. Той каза: — Добре, сър! — И тръгна към вратата.

Тъкмо когато щеше да излезе, се обърна. Стрикланд държеше с палец и показалец картончето, на което неизвестна ръка бе изписала с главни печатни букви името Смит, и го гледаше замислено. Погледите на двамата се срещнаха и Фулър изведнъж се претраши.

— Лошо им се пише на смитовците, сър — рече той, — ако ми позволите да си кажа мнението.

В действителност убийството на Ракъм Стрийт, извършено четиридесет и осем часа след едно досущ подобно злодеяние, заедно с

другите последици, имаше и интересен обществен отзвук.

Хора, които дотогава се бяха радвали на похвално уважение и чиято единствена вина беше, че се наричаха Смит, много скоро започнаха да бъдат само недоверие и враждебност. При приближаването им хората минаваха на другия тротоар, сочеха ги с пръст. Към някои от тях доставчиците се отнасяха с пренебрежение. Други бяха отхвърлени от кръговете, където само преди един ден биваха приемани с най-предразполагаща сърдечност. „Бойкотирайте смитовци!“ — зовеше гласът на народа. В Ийст Енд полицията бе повикана да брани няколко магазина, които тълпата бе започнала да ограбва, а синьор Кипини, дейният управител на „Саварин“, още не е забравил ръкопашния бой, предизвикан един съботен следобед от прислужник, комуто бе хрумнала злополучната идея да мине през фойето на хотела (в който имаше не по-малко от трима побойници), носейки написано следното съобщение: „Умолява се мистър Смит да се яви на телефона.“ Добре че не се стигна до убийство.

Един седмичник, който се славеше с добро чувство за хумор, напразно предложи да се сменят имената на петте хиляди (?) смитовци в Лондон и да се кръстят Джонс. Все още живият спомен за Джак Касапина, изглежда, бе лишил от всякакво sense of humour^[3] народа, който бе давал в това отношение пример дори на съседите си. Безспорно мистър Смит спестяваше на жертвите си жестокото обезобразяване на трупа, на което ги бе подлагал неговият предшественик. Но за разлика от него, не можеше да се оправдае с лудост. Единствената подбуда за престъпленията му бе алчността. Това ги правеше още по-ужасни.

Мистър Бърман бе убит на Тависток Роуд на 10 ноември в единайсет часа вечерта, а мистър Соър — мъртвецът от Ракъм Стрийт беше антиквар на име Бенджамин Соър — на 12 ноември към пет часа следобед.

На 19 същия месец (мистър Смит току-що бе извършил третото си престъпление, избирайки този път един много известен адвокат на име Дъруент) някой си Джеробоа Смит се хвърли в Темза от Моста на самоубийците. Измъкна го, но ледената баня му струваше белодробно възпаление, което го умори за двацет и четири часа. През следващите дни безработните смитовци вече нямаха брой и заедно с ония, които, напуснали жилището си с надеждата да намерят по-

сговорчиви съседи, напразно търсеха къде да се подслонят. Да признаеш, че името ти е Смит, за един слуга сега значеше да бъде изгонен, за един търговски пътник — да бъде уволнен незабавно, а за един tramp^[4] — да бъде лишен от своето каменно легло под моста Тауър.

Вярно, някои трезви умове се опитаха в разпалени спорове да докажат, че е твърде невероятно името Смит, с което се кичеше убиецът, да е наистина неговото. Отхвърлиха аргумента им и дори сметнаха самите тях за подозрителни.

Лондон, обзет от страх, не се вслушваше в гласа на разума! Той искаше виновниците.

Но в това време Скотланд Ярд не бездействаше.

Всеки ден неговите шефове, които простолюдието наричаше Четиримата големи, вземаха нови и безупречни мерки.

Така след убийството на мистър Дърuent, загинал на Мейпъл Стрийт, те изчислиха с карта в ръка, че районът на действие на мистър Смит обхваща един голям четириъгълник, простиращ се на дължина от Британския музей до Уърмуд Скръбс и включващ по-голямата част от Педингтън Бейзуотър, Нотинг Хил и т. н.

Ето защо бе решено следното:

1. Всички полицаи и цивилни детективи, натоварени да наблюдават тази част от Лондон, да бъдат въоръжени денонощно с револвери.

2. При първия признак за мъгла числеността им да бъде удвоена.

3. Да разпитват и при нужда да обискират всеки самотен минувач.

4. Наблюдението, упражнявано в тези квартали от автомобилните бригади и мотоциклетните патрули, да бъде подсилено (също в мъгливо време) с петдесет процента.

5. Да се изисква от собствениците на хотели, на семейни пансиони и др. да съдействат на полицията, като ѝ дават сведения за всяко лице, чието поведение буди подозрения.

Тези мерки, последвани от двайсетина други (изпробване на нови осветителни тела за мъгливо време, проверки в бедняшките квартали и т. н.), доведоха до първия резултат, като повдигнаха духа на

населението, а вторият резултат бе, че спряха временно пагубната дейност на мистър Смит. Той стоя без работа — ако може да се каже така точно трийсет и четири дена.

Всеки знае колко весело се празнува Коледа в Лондон. И колко задружно. Ето защо неговите жители имаха право да се надяват в дъното на душата си, че мистър Смит — при условие че е англичанин ще си даде коледна ваканция.

Но, изглежда, мистър Смит не беше англичанин, (или пък сярната, гъста като пюре мъгла, която изпълваше улиците от обед през тоя 24 декември, бе успяла да го накара да забрави това...

Във всеки случай, когато полицаят Алфред Бърт пое надвечер по Фоксгъвъ Стрийт, идейки от Уестърн Съркъс, той чу недалеч от себе си шум от падане. Само след миг, колкото да запали джобното си фенерче, Бърт се завтече. Уви, това беше грешка! Разбра го, когато изведнъж видя как някакъв превит на две човек побягва, а на тротоара се очертаваше тъмна неподвижна купчинка. Тази гледка обаче само настърви Бърт. Обстоятелствата му предлагаха изключителния случай да се отличи: той възнамеряваше да се възползва от него! Като разтвори широко пергела на дългите си крака, той доближи свирката до устните си и затърси трескаво своя „патлак“...

Но не било писано на Алфред Бърт да стане сержант. На мястото, където Фоксгъвъ Стрийт завива под прав ъгъл, за да се слее с Хилари Роуд, той срещна своята съдба в лицето на един безобиден минавач, в когото се блъсна с наведена глава. Докато се изправи, беглецът се бе стопил в мъглата^[5].

Двайсет минути по-късно полицаят Уидърс откри на свой ред край Уърмхолт Парк един още топъл труп: на стара дама с червена перука, която, ако се съди по сгърчените ръце, е била сполетяна от смъртта, докато е притискала отчаяно към себе си една вече изчезнала чантичка.

Мистър Смит — било защото е искал да си от мъсти за страха, или защото не му е „платено“ за първото престъпление — бе нанесъл двоен удар.

След подобно оскърбление Скотланд Ярд реши естествено да свика ново съвещание. На него се събраха не по-малко от десет „големи клечки“, четирима от които след това, бързайки като обречени, отидоха при министър-председателя сър Люърд Хюз.

Мистър Смит наистина се превръщаше в нещо като национално бедствие, способно — ако не се въведеше бързо ред — да хвърли в паника цял Лондон и което беше още по-сериозно — да постави под съмнение превъзходството на английската полиция.

Сър Люърд попита кога и как Скотланд Ярд смята да сложи край на подвизите на мистър Смит. Сър Кристофър Хънт, главен началник на полицията, му изложи накратко взетите мерки и сър Люърд прецени, не без причина, че те са съвсем недостатъчни, тъй като мистър Смит продължаваше своята касапска дейност. Сър Люърд запита дали Скотланд Ярд е предприел някакви арести. Полковник Хемпторн му отговори, че са извършени дванайсет, но че всички задържани са освободени. Сър Люърд попита дали Скотланд Ярд не е получил интересни сведения от частни лица. Помощник-комисарят Прайър му отговори, че са получени хиляда сто и седемнайсет, че всички са разгледани много внимателно и че три са взети под внимание. Сър Люърд запита сър Кристофър дали той предвижда падане на кабинета, а в отговор сър Кристофър му предложи своята оставка. Сър Люърд отсъди, че това не му е необходимо.

Накрая бе решено да бъдат разгласени с афиши награди, възлизащи от 50 до 2000 лири стерлинги, за всяка информация, която би довела до установяването на самоличността или арестуването на престъпника, и сър Люърд да обсъди с министъра на войната дали е уместно да се призове армията за подсилване на полицейските ефективни.

След съвещанието полковник Хемпторн се приближи до сър Сесил Блейн и го улови за ръката.

— Дявол да го вземе, какво ви става, драги? — запита той, навъсен както винаги. — През целия следобед не обелихте нито дума.

Сър Сесил изгледа полковника ядно.

— Бих искал да ви видя на мое място! Избухна той най-после. — Дъщеря ми се венчава утре в Сейнт Панкрас за някой си Смит!

От своя страна Стърджес, частният секретар на министъра, се мъчеше да вдъхне на своя началник вяра в бъдещето:

— Повярвайте ми, сър, мистър Смит се изсилва много. Неговата дързост ще го погуби.

Но „премиерът“ беше на друго мнение:

— Напротив, Стърджес! Тя му помага чудесно. Човекът е опиянен. Сега вече нищо не ще го спре!

Събитията скоро щяха да потвърдят трагично правотата му.

В момента, когато започва този разказ, мистър Смит бе взел току-що седмата си жертва, все в такова мрачно и мъгливо време, сред неизменния декор на един призрачен град.

[1] Ястие от джолан (ит.) — Б.пр. ↑

[2] В душата си, мислено (ит.). — Б.пр. ↑

[3] Чувство за хумор (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Скитник (англ.). — Б.пр. ↑

[5] Читателят сигурно няма да се учуди, ако узнае, че днес Алфред Бърт държи сергии за пържена риба в Ковънт Гардън. — Б.а. ↑

ГЛАВА 1

ХЕНРИ БИЙЧЪМ СЕ СЪРДИ

Полицаят Хенри Бийчъм беше известен на всички в Шордич със своето търпение и добро настроение. Така деветте момчета на мисиз О'Халорън, към които се присъединяваха понякога единайсетте момичета на мисиз Мълин, можеха да вървят като опашка подире му и да пеят с все гърло: There was an old lady at Brighton^[1], без той да прояви неодобрението си другояче, освен като се обърне на ъгъла и им се закани с пръст. Нещо повече, лично мисиз О'Халорън си позволяваше да го обсипва с хули всяка събота след изгонването ѝ от една или друга квартална пивница. Въпреки това той я изпровождаше до вратата на дома ѝ със сдържана любезност.

Само така може да се обясни удивителният развой на долуописаната сцена. С всеки друг освен с Бийчъм тя би била съкратена наполовина...

Беше пет часът сутринта на 28 януари 193.. година и полицаят се спускаше бавно по Куейкър Стрийт, когато се спря озадачен. На по-малко от пет метра от него с интерес следеше приближаването му някакъв човек, кацнал на един електрически стълб, сякаш стълбът беше — ни повече, ни по-малко — кокосова палма.

„Хубава работа! — помисли си Бийчъм, след като премина първият момент на изненада. — Тоя тип се е натряскал здравата!“

И както може да се очаква, това го настрои снизходително.

— Хей, вие! — подвикна той, ускорявайки крачка. — Какво правите там?...

— Чакам андовърския епископ! — отговори просто човекът.

Бийчъм не обичаше много да се говори лошо за епископите, но в края на краищата човекът сигурно не съзнаваше какво казва.

— Няма значение! — отсече Бийчъм. — Слезте! И добави в трогателно-примирителен тон: — Епископът няма да тръгне да ви търси там горе.

Но оня не искаше и да го чуе.

— Вас кой ви пита? — излая той и като се напъна и закашля, изтръгна от гърлото си една хрчка, която полетя и се разплеска в нозете на полицая. — Pimple-nosed pig^[2]!

„Pig“, как да е, се търпи! Това е едно от не дотам ласкавите сравнения, чиято острота бе избледняла с времето. Но Бийчъм имаше една слабост: мразеше намеците за носа си.

Затова се опули, сякаш изведнъж бе глътнал сабя.

— „Pimple-nosed“ ли казахте? — натърти той.

— Точно тъй казах! — потвърди оня. И добави, без да му мигне окото: — Не знаехте ли досега каква мутра имате?...

„Боже всемогъщи!“ — помисли Бийчъм. Това бе моментът да покаже силата си

— Зная само едно — отвърна той строго. — Какъв ще стане след малко вашият нос, ако не си затворите веднага зурлата!

— Oh, yes?... I'll knock your teeth through the back of your head, you blooming cop^[3]!

Човекът бе изрекъл това на един дъх, като истински кокни^[4]! Бийчъм онемя първо за цяла минута, после посегна бавно към куртката си и, извади оттам едно тефтерче с молескинова корица и молив, чийто връх наплюнчи с края на езика си.

Какво ли не би дал, за да уреди нещата с добро. Но сега вече не можеше и да мисли за това. Петима-шестима зяпачи, чиито смехове преливаха от високи в ниски тонове, бяха наобиколили електрическия стълб.

Бийчъм реши въпреки всичко да даде последна възможност на кацналия горе непознат мъж.

— Проклето ченге ли казахте? — запита той с такъв тон, сякаш не вярваше на ушите си, като човек, готов да сметне това за грубо недоразумение.

— God damn and blast your bloody eyes^[5]! Това казвам!

От свежорозово, каквото беше обикновено, честното лице на Бийчъм стана синьо като патладжан. God damn and blast... Това наистина вече е прекалено!

Като прибра тефтерчето и молива обратно в куртката си, полицаят хвана електрическия стълб с две ръце, създавайки впечатлението, че иска да се изкачи по него като на мачта с подаръци.

Но направи друго. Вдигайки бързо ръка, той сграбчи човека за единия крак и го задърпа. Оня, изненадан от внезапната атака, отначало едва не падна. После се оборава и успя да се отскубне от полицаия, като го ритна по ръката с левия крак.

В същото време го изруга още по-яростно:

— Get out of my way, you son of a bitch^[6]!

Бийчъм въздъхна. Вече не можеше да избира средствата. Грабвайки свирката си, той я наду като истински Еол — бога на ветровете.

Докато го водеха към полицейския участък, човекът от Куейкър Стрийт, макар и държан здраво под мишниците от полицаите Бийчъм и Джарвис, на десетина пъти едва не се просна на земята. Но щом стигна до прага на участъка, като по чудо възвърна равновесието си.

— Благодаря, приятели! — каза не без известна важност той дори преди сержант Гилфойл, качил се набързо на високата си табуретка, да го подложи на традиционния разпит за установяване на самоличността. — Ще ви бъда много задължен, ако се обадите на телефон Уайтхол 1212.

Хуайтхол 1212, телефонният номер на Скотланд Ярд! Сержантът и подчинените му се спогледаха многозначително.

— Good Lord^[7]! — възкликна Джарвис и започна да разкопчава куртката си. — И ние двамата сме достатъчни, за да ви внушим дължимото уважение към униформата!

Непознатият не се смути:

— Момент, Джарвис! Мислех, че лондонската полиция помни повече физиономиите.

В същия миг Бийчъм викна с изненада:

— Тоби Марш!

— Самият той — рече човекът с поклон. — Трябва да призная, че мустаците ме променят малко. Ще се съгласите ли сега да телефонирате?

Но Джарвис, чийто десен пицъл пареше още от ритниците, раздавани щедро от арестанта по пътя от Куейкър Стрий до полицейския участък, не възнамеряваше да се откаже така лесно от отмъщението, в което се бе заклел.

— Влезте там, Марш! — каза той, като бутна вратата на една килия. — После ще видим!

Тоби Марш поклати глава:

— Боя се, че няма да има после, Джарвис!

И между тънките му пръсти, дори без да помръдне, проблесна дълга кама с черна дръжка.

— При най-малкото по-рязко движение от ваша страна ще станете мишена за Дейзи. В интерес на истината трябва да добавя, че в левия ми ръкав има още поне две подобни играчки.

Полицайте се спряха смаяни... Тоби Марш минаваше за най-ловкия хвъргач на ножове в цяла Англия.

— Приберете това! — промърмори най-после сержантът. — Какво искате от нашите busies^[8]?

Тоби Марш погледна ноктите си:

— Просто да им дам един хубав адрес. Адреса на мистър Смит!

Четвърт час по-късно двама души в мокри от дъжда мушамы влязоха в полицейския участък. Единият беше груповият началник Стрикланд, другият — едър риж младеж с нехаен вид — инспектор Мордонт.

— Добър вечер, Марш! — каза Стрикланд. — Май сте обидили полицаи при изпълнение на служебните им задължения?

— И още как! — рече Тоби Марш. — Изпълних целия си репертоар.

— При това положение мой дълг е да ви предупредя, че...

— Зная! Зная! Сержант Гилфойл вече ми отправи толкова предупреждения, колкото не съм получавал за последните десет години... Мислите ли, че съм цапнат в устата?

Стрикланд повдигна рамене:

— Вие знаете тарифата. Като се има предвид миналото ви, ще бъдете щастливец, ако съдията не я удвои.

Колкото и да е чудно, тази перспектива, вместо да уплаши арестанта, явно го облекчи много.

— Well^[9]! — каза той, потривайки ръце. — Вече съм спокоен. Във всеки случай мистър Смит няма да ме очисти в пандиза.

— Значи — подзе Стрикланд — вие затова...

— Именно! Да речем, че се бях осмелил да ви потърся в Скотланд Ярд. Утре всеки щеше да узнае издайника на мистър Смит,

вестниците щяха да отпечатат името ми, с една дума — нямаше да ми остане нищо друго, освен да кажа „сбогом“ на света!

Стрикланд се наведе напред:

— Значи не сте сигурен, че вашите сведения ще ни помогнат да арестуваме мистър Смит днес?

— Би трябвало да ви помогнат! — промърмори Тоби Марш.

И внезапно, обзет от безпокойство, добави:

— Няма да вземете да се пазарите за тях, нали? Две хиляди лири стерлинги cash^[10], това е моята цена!

Инспектор Мордонт, доведен с цел да стенографира показанията на арестанта, кипеше от нетърпение. Груповият началник, напротив, изглеждаше, както обикновено, не твърде заинтересуван.

— Единствено полицията — каза той, цитирайки дума по дума един пасаж от яркочервените афиши, разлепени по всички стени в града — може да прецени доколко важни са дадените сведения и каква награда заслужават. А сега, мистър Марш, ако предпочитате да мълчите, ваша си работа! Трябва обаче да ви напомня още веднъж, че всеки гражданин, укриващ факти, които могат да доведат до арестуването на един престъпник, ще бъде смятан за съучастник на въпросния престъпник.

Тоби Марш се изсмя нагло:

— Чудесно!... Ако наистина се съмнявах дали ще получа моите две хиляди лири стерлинги, то бях сигурен, че винаги можете да ме обвините, че съм открадналobelиска на Клеопатра...

Той явно бе отхвърлил и последните си колебания.

— Готово ли е, Мордонт? — попита Стрикланд.

— Готово е — рече Мордонт.

Тоби Марш ги изгледа насмешливо, после се облегна на стола си, пъхнал палци в ръкавната извивка на жилетката си:

— Излишно е, предполагам, да ви напомням, че мистър Смит е извършил последното си престъпление завчера към деветнайсет часа на Сътън Стрийт? Е, добре. Въпросната вечер аз прекосявах Сохо Скуеър, когато двама души буквално едва не ме прегазиха. Те вървяха един подир друг, но първият, изглежда, не знаеше, че е следен. Впрочем никой не би и усетил това! Вторият се движеше като призрак.

— Момент! — намеси се Стрикланд. — Видяхте ли лицето му?

Тоби Марш поклати глава:

— Не, ваше височество! Той носеше дълга мушама, чиято вдигната яка закриваше долната част на лицето му, а мъглата останалото.

— Много добре. Какво стана после?

— Най-напред се заковах за миг, като идиот. „В края на краищата — си казах — няма нищо странно в това, че двама субекти вървят по един и същи път и че единият от тях е с гумени подметки!“ Въпреки това реших на свой ред да ги проследя. Уви, много късно! Едва направих пет-шест крачки и чух нещо като шум от падане, този прословут шум, както знаете, описан толкова надълго и нашироко от полицая Алфред Бърт. Изведнъж почувствувах, че ми никнат криле! Като се движех покрай къщите и стъпвах на пръсти, успях да настигна моя субект точно когато щеше да изчезне в мъглата. Казано в скоби, ако бях изпитвал някакви съмнения за самоличността му, то проснатият на земята труп ги разсея напълно...

Тоби Марш направи кратка пауза, за да се наслади на ефекта. Сержант Гилфойл ругаеше през зъби, а инспектор Мордонт записваше с трескава бързина.

— Естествено — промърмори Стрикланд — първата ви мисъл е била да извикате за помощ?

Тоби Марш го изгледа някак особено. Той не обичаше да четат толкова ясно мислите му.

— Естествено! — каза той, убеден не по-малко от събеседника си. — Мислех също да напада субекта изотзад — продължи той, следейки с крайчеца на окото си реакциите на груповия началник. — Но оня беше въоръжен, а аз не бях! Затова разсъдих, че най-добре ще е да го проследя, без да ме усети. Ако бях извикал, сигурно пак щеше да изчезне в мъглата!... Мистър Смит — нека го назовем по име — най-напред мина по Чаринг Крос Роуд и Каролайн Стрийт. Обръщаше се често, но го следях толкова отдалеч, че силуетът ми, който едва се виждаше в мъглата, не будеше подозрение у него. На Бедфорд Скуеър той, изглежда, се подвоуми в коя посока да поеме. Отначало тръгна към Британския музей, после внезапно се върна обратно — аз побързах да се скрия до една врата — и заобиколи музея на Блумсбъри Стрийт, Грейт Ръсъл Стрийт и Саутхамптън Роуд. Сигурно не искаше да — влезе направо в дома си. Накрая, когато стигнахме до болницата „Александра“, изведнъж го загубих от погледа си. „Е — помислих си,

като се втурнах с всички сили — сигурно е свърнал към Ръсъл Скуеър“.

— И какво? — побърза да вметне Стрикланд.

— Какво, струва ли това две хиляди лири стерлинги, gov'nog^[11]? Убиецът живее на 21! — възтържествува разказвачът.

Мордонт и сержант Гилфойл изтърсиха една и съща изразителна псувня. Ако Тоби Марш не се лъжеше, мистър Смит беше в ръцете им!

Стрикланд обаче не каза нищо. Но не защото бе учуден от съобщението, че едно от престъпленията на мистър Смит най-после е имало свидетел. Рано или късно това все трябваше да се случи.

Оставаше само да се разбере кога е станало. Дали предишния ден, както твърдеше арестантът, или по-рано, например вечерта на 24 декември, когато свирката на полицаия Бърт бе вдигнала в тревога целия квартал, превръщайки всеки минавач в детектив? Груповият началник познаваше достатъчно добре Тоби Марш и се опасяваше, че преди да се обърне към полицията, той се е опитал да продаде на мистър Смит своето мълчание. Ако е станало така, сведенията — неоценими допреди един месец — днес вече не струваха нищо.

— Кажете си истината, Марш! — изрече най-после Стрикланд. — Защо не дойдохте при нас оная вечер?

— Изпитвали ли сте някога страх? — отвърна веднага авантюристът, като извади цигара от едно много измачкано пакетче. — Аз съм изпитвал! Щом узнах тайната на мистър Смит, единствената ми мисъл беше да се прибера вкъщи и да се скрия като заек! — И довърши, потръпвайки: — Сигурно и днес щях да си стоя така, ако не бяха двете хиляди лири стерлинги!

Стрикланд стана:

— All right! Дано да казвате истината, Марш, и дано да намерим мистър Смит в бърлогата... Мордонт, обадете се по телефона в полицейското управление и съобщете на Милрой. Искам до един час полицейски кордон около Ръсъл Скуеър!

Когато двамата детективи навлякоха отново мушамите си и тръгнаха към вратата, Тоби Марш се прокашля тихо и сдържано.

— Тъкмо се сетих, gov'nog... Боя се, че пропуснах да ви съобщя една подробност...

Стрикланд неволно се почувства обзет от странно усещане.

— Наистина ли? — промърмори той, — Каква?

Тоби Марш се разсмя:

— Сто на едно, че няма да се досетите!... Номер 21 на Ръсъл Скуеър е семеен пансион!

[1] Имаше една бабка в Брайтън (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Свиня с пъпчива зурла (англ.). — Б.пр. ↑

[3] А, така ли?... Аз пък ще ти избия зъбите, проклето ченге! (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Кореняк лондончанин, предимно от източите квартали. — Б.пр. ↑

[5] Дявол да те вземе, да ослепееш дано! (англ.). — Б.пр. ↑

[6] Махай се от пътя ми, копеле такова (англ.). — Б, пр. ↑

[7] Милостиви боже! (англ.). — Б.пр. ↑

[8] Детективи (англ.). — Б.пр. ↑

[9] Аха! (англ.). — Б.пр. ↑

[10] В брой (англ.). — Б.пр. ↑

[11] Шефе (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 2

РЪСЪЛ СКУЕЪР 21

Мисиз Хобсън (Валери), в пола от бледолилава тафта, се приближи до прозореца и хвърли поглед към Ръсъл Скуеър, все още спящ в тихата утрин. Мътните светлини на уличните лампи предвещаваха още един мъглив ден, следователно ден, през който доктор Хайд нямаше да си отвори устата, но мистър Андреев щеше да пълни къщата с гръмкия си смях...

Мисиз Хобсън се дооблече, оправи леглото си и излезе от стаята с шумолене на коприна. Тя ставаше винаги в шест часа, за да отвори шкафовете, да обсъди менюто с готвачката, да подкани камериерката да работи по-чевръсто.

Стълбището беше тъмно, тихо, лъхаше хлад като от кладенец. Ала мисиз Хобсън, макар и да обичаше много да се позовава на женската слабост, никак не се боеше от тъмнината и тишината!

— Добър ден, Дафни — каза тя, влизайки в кухнята с връзка ключове в ръка. — Къде е Мери?

Готвачката извърна с мъка стоте си кила от печката, която тъкмо палеше:

— Добър ден, мадам. Тя спи още, мадам. The bagpipers^[1] все не успяват да събудят тия млади!

Ала този аргумент, изглежда, не подейства на мисиз Хобсън, защото тя тръгна веднага към вратата:

— Аз ще успея!... А, добре че се сетих, Дафни, не чухте ли нищо тази нощ?

— Тази нощ ли, мадам?

— Към два часа сутринта някой слезе на партера и се върна чак след час и половина... Бих искала да зная кой е!

— Сигурно доктор Хайд, мадам, или пък мистър Колинс. Той все се оплаква, че не може да мигне до зори.

Мисиз Хобсън се канеше да излезе. Готвачката се завайка:

— Нямаме вече kippers^[2], мадам, и не знам какво да сложа за обед. Да направя ли един kidney-pie^[3]?

Но мисиз Хобсън, повдигайки полата си с две ръце, беше вече на стълбището. Тя се изкачваше бързо, стъпвайки предпазливо по средата на стъпалата, за да не смуцава съня на пансионерите си. На втория етаж обаче, пред стаята на мистър Андреев, забави крачка. Чак на стълбището се усещаше миризма на pavu cut^[4].

„Сигурно пак е пушил до полунощ — помисли мисиз Хобсън — и е заспал на затворен прозорец.“ Нейните размишления стигнаха дотук, но те породиха едно заключение, което нямаше нужда да се формулира, за да разпали сърцето ѝ:

— Трябва му жена, която да го разбира! Навеждайки се, тя взе чифта обувки, сложени пред вратата (мисиз Хобсън винаги чистеше сама тези обувки), и се качи в мансардата на Мери.

От дребничката камериерка, обърната към стената и завита до очите, се виждаше само копа сламеножълта коса. Мисиз Хобсън отвори таванския прозорец и вече протягаше ръка към леглото, когато вниманието ѝ бе привлечено от една фотография, заемаща почетно място на тоалетната масичка, между гребена с изпочупени зъбци и тоалетната кутия, инкрустирана с раковини. Беше снимка на наконтен млад мъж, застанал гордо пред една френска градина. Мисиз Хобсън я взе и погледна от обратната страна. Младият човек, чийто почерк и правопис бяха еднакво неуверени, изразяваше там любовта си с две пламенни изречения.

— Добър ден, мадам — произнесе в този момент един слаб, пресипнал глас. — Май не съм чула будилника.

Мисиз Хобсън се обърна с пламнали бузи.

— Какво е това? — запита тя в отговор.

— А, това ли?... Годеникът ми, мадам...

— Откога?

— От четири дена. Искях да ви кажа, но...

— Да, забравили сте! — Гласът на мисиз Хобсън омекна: — Изглежда добро момче.

— Добро и хубаво, мадам, както можете сама да видите! Всички момичета лудеят по него!

Мисиз Хобсън постави снимката отново на тоалетната масичка и взе обувките на мистър Андреев, които бе сложила до „спомена от

Брайтън“.

— Достатъчно, Мери! — каза тя строго. — Давам ви десет минути да станете и да се облечете.

Към седем часа най-ранобудните пансионери започнаха да дават признаци на живот, а в осем из цялата къща се разнесе апетитна миризма на пържена сланина.

Първият — по-скоро първата, която слезе, беше мис Поутър. С пола от туид, с поло-пуловер, ниски обувки и открито лице, тя представляваше типично модерно момиче, за което работата е спорт.

— Добър ден, мисиз Хобсън! — каза тя весело. — Добре ще е да се качите на горния етаж. Настояват непременно да отидете...

Мисиз Хобсън никак не обичаше мис Поутър. Освен че откриваше в действията ѝ повече разум, отколкото сърце, тя не можеше да не вижда в нейно лице и съперничка, способна да засенчи с младостта си и най-редките добродетели.

— Така ли? — отвърна тя, без да бърза. — Кой?

— Мисиз Крабтрий и майор Феърчайлд. Тя е в банята и не иска да излезе оттам. А той е отвън и иска да влезе. В името на истината трябва да добавя, че псува като хамалин!

Но тази мрачна картина, изглежда, не направи ни най-малко впечатление на мисиз Хобсън:

— Не искам да се меся! Мисиз Крабтрий е способна да се защити сама.

И се върна на въпроса, който я занимаваше от събуждането ѝ:

— Да не би случайно да съм чула вас да ставате посред нощ?

— Не, боже мой! — отвърна мис Поутър. — Аз не познавам по-добро сънотворно от „Статистики в помощ на икономическата история след войната“ от Дж. К. Браун. А тъй като снощи прочетох три страници от нея...

Мисиз Хобсън свъси вежди:

— Значи ли това, че сте заспали и сте оставили лампата да свети?...

— Да. Но успокойте се! Вроденото ми чувство за пестеливост ме подтикна да я угася след десет минути... Ах, ето го и мистър Крабтрий! Кой пожъна победата накрая?

Мистър Крабтрий беше дребен плах човечец — „и лукав“, твърдеше майор Феърчайлд, — подчинен изцяло на жена си. Макар и плешив и избръснат, той приличаше на гном, отвлечен от гората.

— Добър ден, мисиз Хобсън! Добър ден, мис Поутър! — каза той, заемайки тихомълком мястото си.

— Е? — настояваше мис Поутър. — Все още не сте ни отговорили.

— О, вярно! Извинявайте... Майорът сигурно е вдигнал обсадата.

— Така си и мислех! — възкликна мис Поутър. — Впрочем, мисиз Хобсън, какво мислите за последната ми находка?... „Пишете без грешки. Пишете с автоматичната писалка Х. С. Котли!“

Мис Поутър работеше в рекламния отдел на ИБС и всеки ден представяше на всички по някоя реклама за преценка.

Мисиз Хобсън нема време да отговори. Двама мъже — доктор Хайд и мистър Колинс — тъкмо бяха влезли в трапезарията. Докторът беше едър и накуцваше. От пръв поглед личеше, че е мълчаливец и мизантроп. Вторият, по-дребен, имаше съвсем кръгло лице, върху което усмивката сякаш беше вечна. Още веднъж поздрави и всички се разприказваха.

Пристигналите последни обаче участваха малко в разговора, като единият се изразяваше едносрично, а другият пелтечеше силно.

— Осем часът и двайсет минути! — възкликна внезапно мис Поутър. — Трябва да бягам!

Когато входната врата се затвори подире ѝ, на стълбата настъпи голяма суматоха и три нови лица прекрачиха прага на трапезарията. Мисиз Крабтрий, пъргава и трътлеста, вървеше начело, следвана отблизо от висок слаб мъж с дързък профил, светли очи и побеляваща по слепоочията черна коса. Майор Феърчайлд, червендалест, с налято от кръв лице, завършваше шествието.

— Охо!... Мистър Андреев...

Мисиз Хобсън вече се бе изправила?

— С овесена каша ли ще започнете или...?

Мистър Андреев улови ръката на домакинята като скъпоценно украшение и я поднесе към устните си:

— Нищо не искам, мисиз Хобсън, само ви моля да не ставате! Аз сам ще поръчам на Мери.

Мистър Андреев не претендираше за никакво роднинство, близко или далечно, с царя на цяла Русия, никога не бе искал да му готвят борш и ако се случеше да си подсвирква някаква мелодийка, тя не беше „Черни очи“, а нещо по-просто: „Lazy bones“^[5]. Въпреки това беше славянин до мозъка на костите.

Той влезе във вестибюла, плесна с ръце, каза две думички на Мери, галейки я по брадичката, и като се върна, седна от дясната страна на домакинята. Всичко това извърши с танцуваща елегантност, която очарова женската половина.

— Нали днес — тъкмо питаше мисиз Крабтрий — пристига новият пансионер?

Мисиз Хобсън потвърди:

— Очаквам го всеки момент.

— Вие ми казахте, че бил французин, нали? Аз обожавам французите!

Доктор Хайд наруши мълчанието си:

— Съмнявам се дали ще обожавате този! Както изглежда, той минава петдесетте и възнамерява да прави проучвания в Британския музей, това не е чак толкова вълнуващо.

Мисиз Крабтрий се размърда на стола си:

— Не мога да разбера какво искате да кажете, доктор Хайд! Не забравяйте, че говорите на една почтена жена!

Уви! Майор Феърчайлд не можеше да изтърпи това.

— Познавал съм много почтени жени! — заяви той, оставяйки рязко чашата си. — Никоя не е прекарвала един час в банята!

Мисиз Крабтрий, която отначало се задъха, бързо възвърна хладнокръвието си.

— Щом това ви е известно — отвърна тя лукаво, — значи сигурно сте ги дебнели скришом... както дебнахте и мен тази сутрин?

— Дебнал! — избухна старият офицер. — Още малко и ще излезе, че съм гледал през ключалката!

— Откровено казано, не бих се заклела, че сте си спестили това!

Майорът отблъсна стола си и само бог знае какво щеше да стане, ако мистър Андреев не бе се проявил като дипломат:

— Горя от желание да ви задам един въпрос, майор Феърчайлд! Онзи ден вие ни казахте, че когато сте били на гарнизон в Нагпур...

Всички въздъхнаха облекчено и известно време като акомпанимент към мощния глас на майора се чуваше само тракане на вилици и на чаши по чинийките.

Третата пансионерка на мисиз Хобсън — мис Холанд — се възползва от това, за да заеме тихомълком мястото си в края на масата. Тя беше стара мома, която се утешаваше за злочестия си живот, като пишеше приказки за детски вестничета и прибираще загубени котки, които я напускаха до една с еднаква неблагодарност.

— Може би сега ще науча кой е ставал посред нощ и е прекарал час и половина в малкия салон да пуши цигари? — обади се мисиз Хобсън, когато майорът, измъчван от глада, реши да прекъсне своя разказ, който гъмжеше от бенгалски тигри и отровни змии.

Строгийт ѝ поглед обхождаше масата. Всички бяха тук с изключение на мис Поутър, вече разпитана, и на професор Лала-Пур, който рядко ставаше преди десет часа.

Усмивнатият мистър Колинс се престаши:

— Призна... признавам се за виновен! Аз... Смятах, че няма да събудя ни... никого!

— Значи вие сте били? — констатира студено мисиз Хобсън. — Можете да бъдете горд, че ме уплашихте! Мислех да слеза, но... — Тя се изчерви. — ...бях по нощен тоалет и всеки момент очаквах да ви видя да се качвате. Какво ви беше прихванало?

— Задухът не м-ми... д-даваше да м-м... мигна. Тогава...

— Но аз ви казах лек за това! Достатъчно е, преди да си легнете, да сложите на корема си студена кърпа и да спите по корем.

— От сп... спането по к-корем сънувам ко... кошмари!

Ала мисиз Хобсън държеше да има последната дума:

— Защото преяждате!

— Тук сте несправедлива! — намеси се мистър Андреев. — Гответе ни по-лошо, мисиз Хобсън, и ще ядем по-малко!

След като той изрече това, на входната врата се позвъни.

— А, ето го мистър Джекил! — каза доктор Хайд, изпреварвайки по този начин някоя невинна шега по адрес на пансиона „Виктория“^[6].

— Мисля, че е по-скоро мосю Жюли! — рече мисиз Хобсън.

Тя стана и всички чуха как посреща във вестибюла някакъв посетител, който говореше неуверено английски.

Пристигането на „нов човек“ винаги се очаква с интерес където и да било. Тъй че всеки бе вперил очи във вратата, когато мисиз Хобсън се появи отново, придружена от мосю Жюли.

— Позволете ми да ви запозная с моите наематели — каза тя. — Ето мисиз Крабтрий... Мис Холанд... Майор Феърчайлд... Мистър Андреев... Доктор Хайд... Мистър Колинс... Мистър Крабтрий...

Мосю Жюли непрестанно се кланяше, като че съжалява за някакво нещастие, известно само нему. Прошарената му брадичка, оредялата коса, изпъкналите очи, окъселите дрехи — всичко у него беше тъжно.

— Освен това мис Поутър и професор Лала-Пур — довърши мисиз Хобсън. — Тях ще видите на обед.

Тогавя мосю Жюли сметна за необходимо да се усмихне и това му придаде отчаян вид.

— Смъртта беше изписана на лицето му! — щеше да заяви същата вечер мисиз Крабтрий пред неговия труп.

[1] Отрудените хора (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Пушена риба (англ.). — Б.пр. ↑

[3] Пудинг с бъбреци (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Сорт тютюн, популярен сред моряците; марка цигари. — Б.пр. ↑

[5] Мързелан, лентяй (ангд.). — Б.пр. ↑

[6] В повестта на Р. Л. Стивънсън „Странната история на доктор Джекил и мистър Хайд“ главният герой, лекарят Джекил, изнамира екстракт, с помощта на който от време на време се превръща в друга личност — мистър Хайд, лош и жесток човек. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 3

ОБКРЪЖЕНАТА КЪЩА

Приблизително по същото време в един строг кабинет с изглед към кея Виктория сър Кристофър Хънт, главен началник на полицията, от дясната страна на когото стоеше помощник-комисарят Прайър, слушаше нетърпеливо главния инспектор Стрикланд, който му докладваше за разговора си с Тоби Марш.

— По-кратко, Стрикланд! — каза той внезапно. — Какво научихте в крайна сметка от този тип?

— Той твърди, че предишната вечер се е намирал на Сътън Стрийт и е проследил мистър Смит — продължи Стрикланд невъзмутимо.

— Докъде?

— До покрайнините на Ръсъл Скуеър. Там мистър Смит внезапно изчезнал... Тоби Марш настоява обаче, че го настигнал навреме и го видял да влиза в номер 21.

Сър Кристофър се помъчи да се овладее:

— Well! А вие какво направихте?

— Помолих инспектор Мордонт, който ме придружаваше, да телефонира на груповия началник Милрой, за да събере незабавно достатъчен брой полицаи и да обградят Ръсъл Скуеър.

— Значи сега никой не може нито да влезе в номер 21, нито да излезе оттам?

— Напротив, сър Кристофър. Няма да видите нито един полицаи в радиус от двеста метра.

Главният началник на полицията насмалко не подскочи.

— Не разбирам! — промърмори той и въпреки усилията, в гласа му се долавяше смътна закана.

— Инспектор Мордонт едва бе телефонира — обясни Стрикланд, — когато Тоби Марш ми даде едно ново сведение от изключителна важност. Номер 21 на Ръсъл Скуеър, съобщи ми той, е семеен пансион.

— Damn^[1]!

— При това положение сметнах за необходимо да изменя плана си и да дам на Милрой друго нареждане.

— Момент! — прекъсна го сър Кристофър. — Под наблюдение ли е тази къща или не е?

— Под наблюдение е, сър. Но от цивилни инспектори, не от полицаи.

— И вие им наредихте да оставят обитателите ѝ да излизат и да влизат свободно?

Стрикланд призна, че е така.

— Но това е лудост! — избухна сър Кристофър. — Мистър Смит може всеки момент да им се изплъзне!

Без ни най-малко да се смущава, груповият началник бръкна в джоба си и извади оттам един лист, който сложи пред главния началник на полицията.

— Ето имената на инспекторите, натоварени с наблюдението — каза той с небрежен тон. Хвърлете му един поглед, ако обичате. Ще се убедите, че можем да им се доверим.

Сър Кристофър отблъсна гневно листа:

— Не ме интересува! Как! Неочаквано ви се удава случай да, разберете къде се крие мистър Смит, а единственото нещо, което ви идва наум, е да наредите да бъде наблюдавано тайно свърталището му? Тайно!... Но вие би трябвало да бъдете там, да се ровите в миналото на всички до трето коляно!...

Стрикланд понечи да стане:

— Така ли мислите, сър?

Той беше толкова спокоен и същевременно толкова самоуверен, че сър Кристофър внезапно омекна:

— Слушайте, Стрикланд, обяснете ми по-ясно! Познавам ви достатъчно и зная, че не сте действували така без сериозна причина.

— Благодаря, сър. Отначало и аз като вас мислех да отида на Ръсъл Скуеър 21 и да подложам на редовен разпит всичките му обитатели. Струваше ми се, че убиецът — дори името Смит да е псевдоним — не би могъл да ни мами дълго. А после си рекох, че нито един от десет пансионера не би бил в състояние да ми представи приемливо алиби. Помислете! Първото престъпление е извършено на 10 ноември миналата година, а последното — точно седемдесет и

седем дена по-късно. Можете ли да ми отговорите, ако ви запитам ребром, какво сте правили на 18 ноември в девет часа вечерта?

— Вероятно не — призна главният началник на полицията. — Но в случая едно-единствено алиби — защото се касае за низ от престъпления, извършени от едно и също лице — може да се смята като неоспоримо доказателство за невинност.

— Да речем, че успеем да изключим половината от пансионерите — а това не е никак сигурно, — как ще открием нашия човек между останалите?

— А оръжието, с което е извършено престъплението? Мистър Смит навярно го държи у себе си или в стаята си.

— Той не би извършил такава грешка, сър. Склонен съм да мисля по-скоро, че го крие на място, до което всички пансионери имат достъп.

— Тоя Тоби Марш не каза ли точно в колко часа е видял мистър Смит да влиза?

— Каза. Било според него около деветнайсет часът и двайсет минути.

Сър Кристофър изръмжа, а Стрикланд продължи:

— Разбирам мисълта ви, сър. Вие си мислите дали не може да бъдат разпитани обитателите на номер 21 в колко часа са се прибрали завчера вечерта. Но в един пансион всички — или почти всички — се прибират за вечеря.

— Значи сте уверен, че мистър Смит живее на номер 21 и че не е отишъл там, за да види някой приятел? — запита на свой ред помощник-комисарят.

— Може със сигурност да се каже, че живее там, сър. Тоби Марш го видял да отключва вратата.

Тъй като началниците му мълчаха, Стрикланд заключи:

— Недостатъкът на директния подход е такъв. Ако не ни доведе до незабавен резултат, преди всичко ще накара престъпника да бъде нащрек и да кротува.

— Значи все пак ще има някакъв резултат! — каза помощник-комисарят.

— Да... но незначителен — промърмори сър Кристофър. На нас ни трябва човекът!

Стрикланд се съгласи:

— Ако ни се изплъзне сега, някой ден ще напусне пансиона „Виктория“ и ще продължи другаде зловещото си дело. По-добре би било...

Груповият началник млъкна, сам уплашен от това, което щеше да каже. Но събеседниците му го бяха разбрали — по суровите им погледи пролича — и никой от тях не възрази.

— Изложете ни плана си! — каза сър Кристофър.

Стрикланд въздъхна:

— За нещастие всъщност аз нямам план. Замисляли ли сте се, че дори ако по някакво чудо открием кой е мистър Смит, не ще можем да го арестуваме поради липса на доказателства?

Груповият началник сниши глас:

— Аз съм на мнение да изчакаме.

Сър Кристофър мразеше тази дума.

— Да чакаме ли! — извика той. — Какво да чакаме?

— Мистър Смит, като всеки човек, не може да не сгреши — продължи Стрикланд със същия плах глас. Но най-важното е да не знае, че е следен!

Отново настъпи мълчание, което сър Кристофър наруши грубо:

— Невъзможно! Абсолютно невъзможно!... Не искам да кажат после, че един-единствен човек е подложил динена кора на целия Скотланд Ярд! Ако не можете да ни предложите нищо друго, по-добре да се върнем към директния подход! Какво е вашето мнение, Прайър?

Помощник-комисарят се размърда на стола си:

— Според мен... Нужен е наблюдател на място.

Сър Кристофър тупна с юмруци по страничните облегалки на фотьойла си:

— Good Lord! Улучихте право в целта!... Мислили ли сте по този въпрос, Стрикланд?

Груповият началник се усмихна насила:

— Да, сър. Това е много примамливо, но, боя се, неосъществимо.

— Защо?

— Защото така ще събудим подозрението на мистър Смит!

— Не е задължително.

— Боя се, че точно така ще стане, сър. Не забравяйте, че къщата е обкръжена и че моите хора имат за задача да не изпускат нито за миг никой от пансионерите мъже, където и да отива. Те са асове в

следенето, не се съмнявам в това. И все пак мистър Смит бързо ще забележи, че е следен. Ако продължи да се съмнява в това — а аз ще се погрижа да продължи да се съмнява, като сменям всеки ден инспекторите, които са на пост около къщата, — пристигането на един нов пансионер положително ще му отвори очите.

Сър Кристофър се намръщи:

— Правилно! Какво ще отговорите на това, Прайър?

— Ето какво. Аз нямах предвид нов пансионер, а някой, който е там на място!

— Кого?

— Ние трябва да изберем!

Сър Кристофър погледна въпросително Стрикланд.

— Идеята е добра — призна груповият началник. — Но смятате ли, че една жена ще се съгласи да играе тази роля, която в крайна сметка е опасна?

— Не е задължително да се обръщаме непременно към жена. Между мъжете сигурно може да се намери поне един, който по една или друга причина да не е мистър Смит. Остава да го открием и да го инструктираме.

— Рискована работа, сър! По принцип всеки човек, който живее на 21, може да бъде мистър Смит, както и да изглежда.

Сър Кристофър се намеси:

— Първата ви работа, Стрикланд, е да направите списък на обитателите на пансиона и...

— Ето имената им, сър. Тази сутрин натоварих един полицай да разпита мисиз Хобсън, собственичката, под претекст, че се извършва преброяване.

— Браво! — каза сър Кристофър, чието лице внезапно просветля.

Той разгъна списъка върху подложката си за писане и направи знак на помощник-комисаря и груповия началник да приближат столовете си.

— Що за жена е тая мисиз Хобсън?

— Оправна жена, сър, ако може да се вярва на Уоткинс. Едра, доста силна, енергична, разбирате какво искам да кажа, нали?

Сър Кристофър направи гримаса. Той разбираше много добре, тъй като това описание можеше да важи по точки и за лейди Хънт.

— Мисиз Крабтрий и мистър Крабтрий... — прочете той най-отгоре на списъка. — Впрочем запитвал ли се е някога някой от вас дали мистър Смит е женен?

Не, нито помощник-комисарят, нито груповият началник бяха имали предвид тази възможност.

— Мистър Андреев... — продължи сър Кристофър. — Сигурно е руснак?

— Да... и както вероятно ще си спомните, след онези две престъпления, извършени на Бъдни вечер, се говореше, че мистър Смит сигурно не е англичанин...

— С други думи имаме първия заподозрян! Едър и як ли е?

— Предполагам, сър.

Сър Кристофър продължи да чете списъка:

— Доктор Хайд... Обзалагам се, че и той е подозрителен, а?...

— Да, сър. Доктор Хайд не упражнява професията си вече от няколко години и явно никой не знае отде е дошъл.

— Майор Феърчайлд... Бивш офицер от индийската армия, нали?

Сър Кристофър започваше да се забавлява:

— Съмнявам се, че той може да бъде нашият човек!... Остават мистър Колинс и професор Лала-Пур. Какви са те?

— Вторият е нещо като индийски фокусник, чието име фигурираше преди няколко седмици на афиша на „Колизеум“. Колкото до мистър Колинс, той продава радиоапарати.

Сър Кристофър подчерта тези две имена, както бе подчертал мистър Крабтрий, мистър Андреев и доктор Хайд.

— Няма съмнение — каза той, — според мен остават само жените и майор Феърчайлд...

— Моля да ме извините, сър — прекъсна го Стрикланд. — В списъка би трябвало да има още едно име, защото мисиз Хобсън очакваше тази сутрин нов пансионер.

— Кой е той?

— Французин на име Жюли.

Сър Кристофър и помощник-комисарят се спогледаха многозначително.

— Излишно е да търсим повече! — реши първият. — Представете мосю Жюли, Стрикланд. Ето човека, който ни трябва.

— Така ли мислите, сър? Той е професор по египтология в научния институт в Париж.

— Толкова по-добре.

Груповият началник се канеше да си тръгне. Сър Кристофър го върна.

— Вие се оказахте прав, Стрикланд! — призна той чистосърдечно. — Вашият подход е за предпочитане. Но наредете на хората си да се показват колкото се може по-малко.

— Можете да разчитате на това, сър — каза Стрикланд.

В пансиона „Виктория“ един човек стоеше прав в читалнята. Той се намираше точно до прозореца и като подръпваше с два пръста пердето, гледаше навън, без да помръдва.

„Вече“! — мислеше той.

Мислеше за оня bobby^[2], който преди два часа бе дошъл да разпитва мисиз Хобсън под някакъв смешен претекст.

Мислеше за ония хора, които се разхождаха по площада с привидно равнодушен вид.

В края на краищата инстинктът му никога не го лъжеше.

Къщата беше под наблюдение.

[1] По дяволите (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Полицай (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 4

ЦАРЕТЕ НА ТИВА

Трудно бихте намерили двама души, които да гледат на една страна или на един град по един и същи начин. Например Лондон... За едни това значи Пикадили Съркъс^[1] и неговия букет от светещи надписи; за други — някоя приятелска къща в Блумсбъри^[2] или Белгрейвия^[3]; за трети — Ротън Роу^[4] с неговите амазонки или Челси^[5] — с брулените от вятъра кейове.

За мосю Жюли Лондон беше Британският музей. Откровено казано, когато реши да прекоси Ламанша, столицата на Англия го привличаше по-малко от древния Египет.

Ето защо, след като погълна и последната хапка пудинг, той се информира от мисиз Хобсън дали трябва да поеме надясно или наляво, за да стигне до, Грейт Ръсъл Стрийт, и излезе като човек, който се бои да не изпусне влака. Той бе писал от Париж на директора на музея да му разреши да прегледа още в деня на пристигането си интересуващите го трудове.

Когато влезе в музея, изпита желанието да хвърли един поглед на сбирките. Но реши, че е по-добре да отложи това и да се заеме с изучаването на Дж. К. Старк-Хардинг. Забърза към библиотеката, попълни един фиш и отиде да седне между някакъв стар господин, който си подрямваше, и двойка млади хора, долепили русите си глави над Шели.

Твърде съсредоточен, той не забеляза поведението на един човек, влязъл само миг след него, който, пренебрегвайки поставените му на разположение около два милиона тома, дръзна да извади от джоба си криминален роман.

Читалнята се затваря в шест часа. В шест без една минута мосю Жюли се раздели със съжаление с „Меямун и хититите“ и напусна музея, следван от цяла процесия царствени сенки, носещи нагръдници и митри.

Не бе направил и десет крачки по улицата, когато една ръка — на човека с криминалните романи — го задържа.

— Мосю Жюли?... Аз съм инспектор Биърд от Ню Скотланд Ярд.

Пауза. После:

— Ще ви помоля да дойдете с мен.

За миг мосю Жюли помисли, че е станал жертва на груба грешка. Той промърмори бързо:

— Да дойда с вас ли!... Но къде? И защо?... — Инспекторът повика такси и отвори вратичката.

— Заповед на главния комисар — отговори той сдържано. И тъй като „клиентът“ му запротестира плахо, запита: — Нали вие сте мосю Жюли, професор в Научния институт в Париж?

— Да. Но...

— В такъв случай качвайте се.

Професорът се предаде.

— След вас! — каза той машинално.

— Не, след вас!

Пътуваха мълчаливо. Инспекторът бе потънал сякаш в дълбоки размишления — всъщност той не мислеше за нищо — и мосю Жюли не посмя да го разпитва.

Но когато колата спря, професорът се раздвижи:

— Какво искате от мен? Ако се отнася за документите ми...

Другият поклати отрицателно глава, плати за таксито и без дори да провери дали мосю Жюли върви след него, потъна в мрачната сграда на столичната полиция.

Мосю Жюли побърза да го последва. Сега, когато си бе сложил главата в торбата, той за нищо на света не би изпуснал нито за миг своя водач.

Оня се качи на първия етаж, свърна наляво, после надясно, сетне пак наляво и накрая се спря толкова внезапно, че мосю Жюли едва не заби глава в мощния му гръб.

След миг — когато инспекторът почука на една врата и някакъв рязък глас извика да влязат — професорът се озова пред висок слаб човек с изострени черти, който се поклони вежливо, щом го видя:

— Господин професор Жюли? Седнете, моля. Казвам се Прайър и съм помощник-комисар.

Мосю Жюли седна на крайчеца на един стол.

— Извинявам се — продължи събеседникът му за малко неучтивия начин, по който ви повиках в този кабинет. Но трябва да се действа бързо и не можех да избирам средствата!

Той склочи пръсти, кръстоса крака и като гледаше професора с интерес, запита, без много да му мисли:

— Вие не може да не знаете кой е мистър Смит?

Мосю Жюли се облеци:

— За какъв Смит става дума? Доколкото съм осведомен, в Лондон има няколко хиляди смитовци...

Робърт Прайър — Робин за близките си — се наведе напред:

— Става дума за оня Смит, който за единайсет седмици е убил седем души, за да ги ограби.

— Разбирам! — каза мосю Жюли. Прокашля се. — Сигурно съм чел нещо за това през последните дни...

— Положително! Вестниците гъмжат от описания на престъпленията му, престъпления, на които напразно се опитвахме досега да сложим край.

— С една дума нещо като Джек Касапина? — подхвърли мосю Жюли.

Поведението му не оставяше никакво съмнение за неговите чувства: той влизаше в положение.

— И така може! Горедолу с тази разлика, че мистър Смит изглежда напълно уравновесен.

— А сега ми позволете да ви задам един по-директен въпрос. Да предположим, че се озовете на улицата лице срещу лице с мистър Смит, какво ще направите?...

— Бога ми, аз... Такава среща е твърде невероятна. Смятам, че...

— Ще извикате за помощ?

Мосю Жюли съвсем не бе имал предвид подобно решение. Все пак се улови като удавник за сламка:

— Естествено да! Ще извикам за помощ!

— Много смело от ваша страна! — изтъкна комисарят. — Ами ако живеете в едно и също жилище с мистър Смит?

— Ако аз...? Това изглежда още по-невероятно, нали?

— Ще уточня. Да предположим, че живеете с него в един и същ семеен пансион?

— В такъв случай ще се преместя!

Робин не очакваше точно такъв отговор. Все пак се постара да не се издаде.

— Да не искате да кажете...? — разтревожи се вече професорът.

— Именно!

Пауза.

— Не може да има никакво съмнение по този въпрос. Мистър Смит живее точно като вас на Ръсъл Скуеър 21. Един свидетел го е видял да влиза там след последното си престъпление.

Мосю Жюли извади от джоба си една карирана кърпа и обърса челото си:

— Но това е ужасно! В Лондон има хиляди семейни пансиони и да попадна точно на този!

Помощник-комисарят си позволи да се усмихне:

— Вярвате ли в провидението? Аз вярвам. Защото вие сте единственият човек, способен да ни помогне.

— Аз да ви помогна!

— Ето как. Знаем, че мистър Смит е избрал да се настани на Ръсъл Скуеър 21. Но не знаем истинската му самоличност. Освен това липсват ни доказателства, за да го арестуваме. Разчитаме на вас да ни предоставите тези доказателства.

— На мен?...

Помощник-комисарят наклони глава:

— Всеки агент, изпратен на номер 21, непременно би събудил подозрението на престъпника. Но вие — не! Вие пристигате от Франция, никой не може да ви подозира и в най-малката връзка със Скотланд Ярд. Според думите на самия сър Кристофър Хънт вие сте човекът, който ни трябва!

От противоречивите чувства, които вълнуваха мосю Жюли, възмущението взе връх:

— Всеки да си гледа работата! Аз дойдох от Париж, за да довърша един труд, нещо изключително за историята на египтологията: „Царете на Тива“... А не да гоня убийци!

— Ние не искаме нищо необикновено или много опасно от вас. Достатъчно е да наблюдавате пенсионерите на мисиз Хобсън и всеки ден да ни осведомявате. Разбирате какво имам предвид: в колко часа

излизат, в колко часа се прибират, в общи линии онова, което си говорят по време на храна, и тъй нататък.

— С една дума искате да ви служи за доносник?

Помощник-комисарят се престори на обиден:

— Не исках да кажа това. Разгледани като цяло, престъпленията на мистър Смит представляват много сериозен обществен проблем. Следователно не бива да оставате безразличен към тях.

Мосю Жюли почерпи смелост от страха си, за да бъде твърд. Той стана:

— Вие се лъжете. Подобна работа засяга единствено полицията.

Робин реши да изиграе козовете си:

— Слушайте, господин професоре... Нужно ли е да ви припомням за приятелските връзки между нашите две страни, за взаимната помощ, която си оказват от трийсет години? Нужно ли е да наблягам на факта... — (помощник-комисарят претегли думите си)... — че вие ще направите на английската полиция една услуга, за която правителството — освен че ще ви даде голяма награда — ще съумее да ви се отплати както подобава?...

Последният довод, изглежда, направи благоприятно впечатление на мосю Жюли. Той виждаше вече как се връща при колегите си и на бутониерата му грее още една лентичка. Но това не трая дълго.

— Аз... ще си помисля! — каза той. — Говоря много лошо английски и ...

— Говорите и разбирате достатъчно, за да можете при случай да доловите някоя фраза, която би компрометирала нейния автор или би насочила нашите дирения. Имайте предвид, че номер 21 е обкръжен от полицията. Достатъчно е да кажете една дума, да направите един жест, ако се намирате в... трудно положение, за да ви се притекат на помощ.

Мосю Жюли се оттегляше неусетно към вратата.

— Ще си помисля! — повтори той. — Изучаването на Дж. К. Старк-Хардинг и на Селиър ще ми отнеме цели осем дена, разглеждането на сбирките — четири или пет. А отпуската ми...

Помощник-комисарят също стана и заобиколи бюрото си със ситни стъпки от страх да не накара събеседника си да хукне:

— Неприятно ми е, че настоявам. Трябва ми отговор веднага. Убиецът — ако не бъде следен — всеки момент може да ни се изплъзне, да извърши ново убийство...

— Ще си, помисля — повтори мосю Жюли.

Той се върна с такси, прехвърляйки наум думите на помощник-комисаря. Колкото повече се приближаваше до Ръсъл Скуеър, толкова по-неубедителни му се струваха.

Във вестибюла на номер 21 случайността го срещна с мисиз Хобсън. Тя отиваше към кухнята. Той я спря.

— Много съжалявам, мисиз Хобсън, но независещи от мен обстоятелства ме принуждават да ви напусна.

— Ах! Кога?

— Аз... Още тази вечер.

Мисиз Хобсън не вярваше на ушите си.

— Да не би нещо да не ви е харесало? — запита тя бързо.

— Не, не...

— Или някой?

— Не, не! — повтори мосю Жюли.

И се завтече да стегне куфарите си... за своето последно пътуване.

[1] Площад в Лондон, в който се събират пет търговски улици. — Б.пр. ↑

[2] Лондонски — квартал, в който живеят много художници, писатели и студенти. — Б.пр. ↑

[3] Моден лондонски квартал, в съседство с който се намират Бъкингамският дворец и Хайд Парк. — Б.пр. ↑

[4] Алея за ездачи на коне в лондонския Хайд Парк. — Б.пр. ↑

[5] Лондонски квартал на северния бряг на Темза. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 5

ЕДИНАДЕСЕТ ДУШИ НА МАСАТА

Когато Тюлената принцеса се появи, всички ахнаха. Тя напомняше за нещо съвсем бяло: снежинка, лебед, облаче. Само гувернантката ѝ намери за какво да я смъмри. „Прекалено много дантели имате, принцесо! — рече тя намръщено. — Прекалено много дантели!“ А папагалът Йохан веднага повтори на немски: „Zuviel Spitzen, Prinzessin! Zuviel Spitzen!“

Мис Холанд затвори ученическата тетрадка, в която пишеше по цял ден, и вдигна благите си късогледни очи. Обикновено тя молеше за мнение мисиз Хобсън. Но тази вечер бе принудена да се обърне към майор Феърчайлд.

Тъй като той се бавеше да се изкаже, тя заговори първа:

— Не ви ли харесва?

Майорът засука мустаците си:

— Общо взето, да! Аз не бих атакувал армията на генерал Кип от десния фланг, но това е въпрос на преценка. Накрая обаче вие се впускате смело в неправдоподобното. Никога не съм чувал да има папагал полиглот!

Мис Холанд изгледа майора неуверено.

— В приказките винаги липсва малко правдоподобност — оправда се тя, — пък и Йохан не е папагал като другите.

— Трябваше да го кажете!... Но в случая можеше да разправяте каквото ви хрумне. Щом сте стигнали дотам, защо да не скача и на въже?

Мис Холанд поклати бавно глава:

— Това ще навреди на неговия образ, който изграждам понататък.

— Наистина ли? — рече майорът.

Той започваше да излиза от кожата си:

— Не виждам защо! Щом играе ролята на преводач, би могъл да скача и на въже! Това е не по-малко забавно.

Мис Холанд нямаше ни най-малко желание да спори:

— Така ли мислите?

— Точно така мисля!... Чакайте да запитаме и някой друг.

Майорът се обърна тежко, търсейки с очи благосклонен слушател. Видя само доктор Хайд, вгълбен, както винаги, в медицинския речник на Куейн.

Но му се стори недостойно да мине в отстъпление.

— Един въпрос, доктор Хайд! — заговори той направо. — Да предположим, че ви разкажа историята за папагал, който скача на въже. Ще се разсмеете ли?

Доктор Хайд повдигна вежди:

— Зависи! Да, разбирам ли, че се касае за личен спомен от Нагпур?...

Майорът вдигна ръце към яката си и за миг човек би помислил, че му става зле.

— Шегата настрана, доктор Хайд! — каза той най-после със строг тон. — Този папагал е едно от творенията на мис Холанд и аз... аз...

Камбанката за вечеря, която извън за втори и последен път, за щастие му дойде на помощ.

— По дяволите вашия Йохан! — довърши той, поразявайки злочестата мис Холанд с поглед. — Накарайте го да говори и турски, ако щете!

Пансионерите — едни слизаха от стаите си, други, още вкочанявали от студа навън — пристигаха от всички страни.

Скоро всички бяха налице, липсваха само мосю Жюли и професор Лала-Пур.

— Не зная дали да почакаме мосю Жюли... — подзе мисиз Хобсън.

Но внезапно млъкна: двамата закъснели се присъединиха към компанията.

По-точно професор Лала-Пур — висок и слаб, облечен в безупречен фрак, мургав, с пристегнато с жълт тюрбан чело — сякаш

изникна от пода. После се поклони. И тогава видяха, че и мършавият египтолог прави същото.

— Халката на салфетката ми! — извика в този момент мис Поутър. — Никой да не излиза! Открадната е халката на салфетката ми!

Погледите на всички се насочиха към едно и също лице.

— Бъдете лю... любезен, професоре! — каза Колинс. — Вър... върнете ѝ я!

Защото ако в пансиона „Виктория“ имаше традиция да се говори постоянно на доктор Хайд за „неговия приятел Джекил“, то бе станало традиция, да се иска от професор Лала-Пур, царя на фокусниците, всеки изчезнал предмет.

— Естествено тя не е у мен! — отговори бързо индусът със сериозния си и прочувствен глас. — Естествено, ако се намираше у мен, досега да беше станала на гугутка!

— Или на морско свинче! — изръмжа майорът. Превзетото държане на фокусника му действаше на нервите.

— Или на морско свинче! — призна вежливо индусът.

Влезе Мери, която носеше огромно димящо блюдо, и всеки забъбри с най-близките си съседи. Любопитството, предизвикано от новия пансионер, бе значително отслабнало. Така стигнаха до десерта, без мосю Жюли да успее да похвали хубостите на своя скъп Париж. Това го радваше. Думите на помощник-комисаря още звънтяха в ушите му; мисълта, че седи на една и съща маса с престъпник, убиваше напълно апетита му. Може би трябваше да се откаже от тази вечеря? Не, намирайки се в такова обкръжение, той не беше изложен на никаква опасност...

Мисиз Хобсън обаче не го изпускаше от очи.

Какво му става? — питаше се тя непрекъснато. — Дадох му една от най-хубавите си стаи. Изглеждаше много доволен, че ще живее на две крачки от музея. Не се пазари за пансионната такса..

Безпокойството ѝ не убягна за дълго от вниманието на мистър Андреев:

— Неприятности ли имате, мисиз Хобсън?

— Не, не! — отговори тя машинално.

Някакъв зъл демон я подтикна. Тя повиши тон:

— Или по-скоро — да! Имам да ви съобщя една печална новина. Мосю Жюли, едва-що пристигнал, ни напуска. Заминава веднага.

Вдигна се хор от възклицания и въпроси, повече или по-малко оживени. Каква е причината за това прибързано заминаване? От близките ли си е бил повикан Мосю Жюли? Или Лондон не му харесва?

Мисиз Хобсън видя с тайно задоволство, че дребният човечец се изчерви и се смути.

— Според мен — каза тя внезапно, без да се замисли изобщо, — Мосю Жюли се страхува от нас!

— Що за хрумване! — провикна се мисиз Крабтрий, усмихвайки се най-пленително. — Та толкова ли сме страшни!

— Искате ли да чуете моето мнение? — обади се мистър Андреев.

Дългите му изящни ръце сякаш щяха да литнат:

— Мосю Жюли не се страхува от нас... а от мистър Смит!

Внезапно настъпи дълбоко мълчание. Престъпленията на мистър Смит бяха забранена тема за разговор в пансиона „Виктория“, откакто се бе развихрил един злополучен спор между доктор Хайд и майор Феърчайлд. Само мистър Андреев можеше да се осмели да я засегне.

Мосю Жюли бе оставил ножа и вилицата си.

— Какво искате да кажете? — измънка той, мъртвешки блед.

— Уважаеми господине!... — Руснакът сияеше усмихнат: — Нима искате да ни уверите, че не знаете кой е мистър Смит?

Мосю Жюли се помъчи да запази спокойствие:

— Касае се за един ловък престъпник, нали?

— Кажете по-добре: най-ловкия, с когото Скотланд Ярд е имал работа досега. За два месеца и половина той е взел седем жертви.

Мосю Жюли сметна за благоразумно да прояви известно любопитство. Не биваше да се показва твърде осведомен за мистър Смит.

— К... Как действа той? — запита със слаб глас.

А погледът му скачаше ужасен от лице на лице. Кое от тях беше на убицеца?

— Той броди из мъглата — обясни любезно мистър Андреев, — проследява тихомълком някой минувач, настига го на пусто място, вдига ръка...

— Не мога да разбера — прекъсна го тъкмо навреме мис Поутър — как нашият убиец успява да различи минувачите с пари от ония, на които джобовете им са празни.

— Според мен не обръща внимание на външността!

— Сигурно тя често го разочарова.

— Затова наваксва с количеството.

— Рр... работи серийно! — вметна мистър Колинс.

— Точно така!

Мистър Андреев запали цигара:

— За да се уверите, достатъчно е да сравните стойността на откраднатите суми. Мистър Бърман например, когато бил нападател на 10 ноември, току-що бил изтеглил петстотин лири-стерлинги от банковата си сметка. Мистър Дъруент, от друга страна, имал дванайсет шилинга и шест пенса. Така се получава средното!

— Изглежда, отлично сте осведомен! — промърмори майорът.

— Можех и да не бъда толкова осведомен.

— Смятате ли, че мистър Смит се намира между вашите приятели?

Облягайки се на стола си, руснакът се разсмя гръмогласно. „Същински казашки смях!“ — помисли си майорът.

— Нещо повече! Аз съм мистър Смит!..

— Боже небесни!

Мисиз Хобсън, цялата пребледняла, бе сложила ръка на сърцето си:

— Със съжаление трябва да ви напомня, мистър Андреев! Но има въпроси, с които шега не бива!

Руснакът не можеше да пропусне такъв добър случай да целуне ръката на домакинята.

— Простете ми! — каза той, проявявайки най-искрено разкаяние. — За нещастие това са единствените шеги, на които се смея с удоволствие.

А мосю Жюли, неспособен да слуша повече, се бе втурнал към вратата. На прага се обърна.

— Извинете ме — измънка той, — но крайно време е да тръгвам. Погрижихте ли се за сметката ми, мадам Хобсън?

— Мери ще ви я донесе след малко.

Всички наставаха от масата и повечето от пансионерите, минавайки в салона, наобиколиха лампата. Мистър Андреев взе от едно чекмедже интересно взмо върху канава, което бродираше по един час всеки ден. „Нищо друго не пречиства така душата!“ — отговаряше той на присмехулниците. Майор Феърчайлд обсеби вечерните вестници, а мисиз Крабтрий се залови с пасианса от три колоди по петдесет и две карти, който не довършваше дори веднъж на десет пъти. Мистър Крабтрий получи позволение да гледа.

След четвърт час мис Поутър стана.

— Капнала съм! — рече тя. — Лека ноц на всички! Приятни сънища.

Едва излязла, тя пак отвори вратата и подаде глава през пролуката:

— Спете на дюшеци Соунсън-Харис!

Мис Холанд скоро я последва. Тя мина през кухнята, за да поиска малко мляко за най-новия си храненик — един бял котарак, паднал от небето заедно с нощния мрак, — после се качи в стаята си и оттам се дочу очакваната от всички жална песен:

„Stop! You’re breaking my heart...“^[1]

Както други си купуват аквариум, понеже имат златна рибка, така и мис Холанд си бе купила грамофон, за да ѝ свири и повтаря тази единствена плоча.

Към девет и четвърт мисиз Хобсън, учудена, че мосю Жюли още не е напуснал пансиона, се вмъкна в стаята му.

Тя го намери седнал, с ръце, отпуснати върху една малка масичка, и клюмнала върху тях глава.

В гърба си имаше забит нож.

[1] Спри! Сърцето ми разбиваш... (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 6

„С-М-И-Т, СМИТ!“

— Ало!

— „Ивнинг Пост“ ли е? Свържете ме с редакцията, моля!

— Кой се обажда?

— Мистър Милър.

— Момент!

— Ало!

— Редакцията на „Ивнинг Пост“?

— Да. Кой се обажда?

— Мистър Смит! С-м-и-т, Смит! Изпратете репортер в пансиона „Виктория“ на Ръсъл Скуеър 21. Аз живея там и току-що убих един учен-чудак.

— Какво... ? Ало! Ало!... Good heavens^[1], Джони, някакъв тип се хвали, че е мистър Смит, че живее на Ръсъл Скуеър — на 21, мисля — и че е извършил там престъпление!

— Остави го. Той се майтапи с теб.

— „Дейли телеграф“... Един от вашите читатели е на телефона. Желая да се свържа с редакцията.

— По какъв повод?

— Лична работа.

— Момент, ако обичате!

— Редакцията на „Дейли телеграф“...

— Изпратете репортер в пансиона „Виктория“ на Ръсъл Скуеър 21. Мистър Смит — който живее там — е взел тази вечер осмата си жертва.

— Кой се обажда?

— Лично мистър Смит.

— Охо! Мистър Смит?... Тук е министърът на финансите!... Как сте, стари приятелю?... Ало!.. Ало!...

— „Night and Day“^[2] слуша.
— Свържете ме със секретаря на редакцията... Мистър Милър е на телефона.
— Момент, моля.
— Ало!
— Секретарят на редакцията ли е?
— Ето... За вас, Пърси!
— God damn and^[3]... Ало! Кой е?...
— Мистър Смит! С-м-и-т, Смит! Държа да ви съобщя, че току-що извърших престъпление — осмото поред — в пансиона „Виктория“ на Ръсъл Скуеър 21.
— God damn... Не прекъсвайте! Как казахте: пансион „Виктория“, Ръсъл Скуеър 21?
— Да. Впрочем там живея.
— Вие... Какво?...
— Там живея. Още една дума. Посветете на мен първата страница на зашия вестник и някои ден може да ви изпратя мемоарите си.
— Ще ви посв... Ало! Ало! Пол, телефонирайте незабавно на Лосън! Мистър Смит съобщава, че е виновник за още едно убийство.
— Шегувате ли се?
— God... Казах: „Телефонирайте незабавно!“ В този момент Джинджър сигурно е при мис Стандиш и ѝ декламира Суинбърн в кремаво-сребрист декор.

[1] Боже мой (англ.). — Б.пр. ↑

[2] „Нощ и ден“ (англ.). — Б.пр. ↑

[3] По дяволите и... (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 7

ОЧАРОВАТЕЛНА ВЕЧЕР

Професор Лала-Пур, отпуснал глава на облегалката на фотьойла си, докато светлината на лампата падаше точно върху притворените му клепащи, стоеше неподвижен като статуя. Мистър Колинс, напротив, седнал на крайчеца на стола, сякаш бе готов да скочи при най-малката тревога. Доктор Хайд, непроницаем, бе свел чело над своя медицински речник. Мисиз Хобсън притискаше до устните си напоена с одеколон кърпа и погледът ѝ се спираше неволно върху всеки от присъстващите с един и същи настойчив въпрос. Майор Феърчайлд се разхождаше напред-назад с широки крачки, сложил ръце на гърба си. Мистър Андреев бе зарязал своето возмо, за да прегледа „Гаймс“, а мисиз Крабтрий, продължавайки машинално своя пасианс, хвърляше гневни погледи към съпруга си, когото бе свикнала да смята за повече или по-малко виновен за всички злодеяния, извършвани от тези разбойници мъжете.

Никакъв звук не се отронваше от устните им. В замяна на това те се ослушваха и за най-малкия шум, идващ от горния етаж.

От около двайсет минути полицията беше на местопрестъплението и тежки стъпки кънтяха по пода на стаята на мъртвеца.

„Стаята на мъртвеца!“ Мисиз Хобсън не можеше да издържа повече:

— Не мога да разбера! Той, който беше толкова жив на вечерята, толкова безобиден на вид... Горкият мосю Жюли!

— Вече казахте това! — промърмори майорът.

Тази нетактична забележка възмути мисиз Крабтрий:

— Винаги съм мислила, че вие нямате сърце, майор Феърчайлд! Опитът доказва, че не съм се лъгала!

— Имам сърце колкото всички тук и вероятно повече от вас! — побърза да отвърне майорът, като внезапно спря да снове около масата. — Въпреки това ценя нещата — включително и човешкия живот —

според истинската им стойност. Не забравяйте, че съм прекарал двайсет и две години в Индия и...

— Как можем да забравим това? Та вие ни го напомняте по сто пъти на ден!

Мистър Андреев остави вестника си:

— За бога, стига сте се карали! По-добре да се запитаме кой е убиецът.

— Не е ли това работа на по... полицията? — запита мистър Колинс.

— Без съмнение... Но е и наша!

— За... защо?

— Според твърденията на самата ни любезна домакиня никакво външно лице не би могло да се промъкне тук тази вечер... Разсъдете сами!

— Да не искате да кажете...? — подзе мисиз Хобсън.

Но доктор Хайд я прекъсна със студения си и хаплив глас:

— Андреев има право. Убиецът е непременно някой от нас!

— Доктор Хайд!

— Вие ни обиждате! — извика майорът.

Докторът се подсмихна, чуха се стъпките на много хора, слизащи по стълбата.

— В такъв случай пригответе се да бъдете обидени от всички busies, които тършуват горе! Сигурно и те са стигнали вече до същото заключение.

След тези последни думи един инспектор влезе и каза:

— Груповият началник Стрикланд нареди никой да не напуска тази стая, преди да бъде разпитан от него.

Той се отдръпна, за да даде път на мис Холанд и мис Поутър, които, след като си бяха легнали, явно са били принудени пак да се облекат набързо:

— Що се отнася до мен, поръчано ми е да запитам всеки от вас как е прекарал времето си от вечерята досега.

— И какво? — каза Стрикланд.

Доктор Ханкок затвори очите на мъртвия, чиито очни ябълки току-що бе прегледал, свали пенснето си и обърса стъклата с малко

парче кожа, извадено от джобчето на жилетката му:

— Какво искате да узнаете?

— Преди всичко кога е извършено престъплението.

— От разпита на обитателите на тази къща би трябвало да установите това. Според мен то е станало между осем и девет часа, вероятно към осем и половина.

— Внезапна смърт?

— Имам всички основания да мисля така.

Стрикланд посочи оръжието на престъплението, което специалистът дактилограф въртеше предпазливо в ръцете си:

— Сигурно това ви е познато?

Доктор Ханкок отново сложи очилата си:

— Разбира се. Това е един от ония остри ножове, известни в хирургията под названието катлинги.

— Трудно се набавя, нали?

— За човек, който не е медик, да.

Стрикланд заряза доктора.

— Има ли отпечатъци, Харис?

— Никакви, сър. Виновникът сигурно е избърсал оръжието и го е пипал само с ръкавици.

— Позволете... — промърмори доктор Ханкок.

Той се приближи до мивката в ъгъла, където бе оставено хирургическото ножче, и се преви на две, за да го види по-добре.

— Естеството на оръжието — каза той, когато се изправи отново — ме кара да мисля, че вашият човек си е служил с медицински ръкавици от тънък каучук. Обърнете цялата къща, ако трябва, Стрикланд, но ги намерете! Те може да доведат притежателя до бесилката.

— Как така?

— Когато жлезите на един човек са под въздействието на някакво силно чувство — гняв, страх, желание за убийство, — те секретират по-обилно, а порите, разположени по връхчетата на пръстите, отделят кисела пот. От нея може би има следи по вътрешната страна на ръкавиците.

— Окей, докторе!

Стрикланд повика фотографа, който подреждаше апаратурата си:

— Свърши ли, Джон?

- Да, сър.
- Колко снимки направи?
- Осем.

Сега мъртвецът беше в полегато седнало положение. Стрикланд се наведе над него и претърси джобовете му. Оттам извади една карирана кърпа, едно тефтерче с бележки на френски, обикновен молив с предпазител, връзка ключове, ножче, дребни английски и френски монети, кутия дражета за кашлица.

Когато продължи да търси с надеждата да открие портфейла на жертвата, на килима изпадна едно картонче.

„Чудесно! — помисли си той, като го вдигна и му хвърли един поглед. — Престъплението е подписано!“

Хладнокръвен човек би се запитал дали — по някакво странно съвпадение — на Ръсъл Скуеър 21 не са се подслонили двама престъпници, които не се познават помежду си. Визитната картичка на мистър Смит и открадването на портфейла обаче опровергаваха тази хипотеза.

- От коя стая да започнем обиска? — запитва инспектор Фулър.
- Погледът на Стрикланд падна върху катлинга, изцапан с кръв:
- От съседната. Стаята на доктор Хайд.

Инспектор Мордонт се бе настанил в читалнята, която гледаше към улицата. След като записа отговорите на мисиз Хобсън, на мис Холанд и на мис Поутър, той нареди да повикат майор Феърчайлд.

Старият офицер влезе с решителна стъпка и заплашително щръкнали мустаци.

— Извинявайте за чисто професионалното ми любопитство, майор Феърчайлд — каза учтиво Мордонт. — Какво правихте след вечерята?

Майорът изруга през зъби:

— Нищо! Три пъти нищо!... Ако не смятате четенето на „Таймс“ за сериозно занимание!

— Значи ли това, че нито за миг не сте напускали салона в дъното?

— Нито салона, нито фотьойла си! Щях да го направя, ако титлите ми ме предпазваха от вашите подозрения.

— Моля да ме извините, майор Феърчайлд! Но най-малко вие бихте ме упрекнали, че изпълнявам строго нарежданията на моите началници.

Майорът омекна:

— Ето така трябва да се говори, младеж! Не забравяйте, че аз мога да ви помогна много!

— Наистина ли, сър! Вероятно сте забелязали някои неща, които са убягнали от вниманието на други?

— Човек би трябвало да си запуши очите и ушите, за да не ги забележи! На десерта мистър Андреев се похвали, че той бил мистър Смит, а преди по-малко от четвърт час доктор Хайд твърдеше, че убиецът на мосю Жюли се крие между нас!

— Интересно! Напускал ли е някой от пансионерите салона през тази вечер — като изключим мис Холанд и мис Поутър?

Майорът засука замислено мустаците си:

— Чакайте!.. Мистър Колинс се качи в стаята си, за да си вземе, ако можем да му вярваме, пакет цигари... Андреев също ни напусна, не помня вече по каква причина... Мисиз Крабтрий поръча на мъжа си да ѝ донесе трите колоди карти за игра, с които реди глупавия си пасианс... и най-последно — фокусникът и докторът сигурно също са влизали и излизали... Не мога да ви кажа по каква причина! Може би просто не ги е свъртало на едно място!

— Кого наричате „фокусник“?

— Професор Лала-Пур. Никак не бих се учудил, ако истинското му име е Браун или Милър и е родом от Пътни^[1]! Аз му заговорих на хинди, на гуджарати и на пенджаби... Дума не разбира!

Инспекторът се засуети да му благодари и мястото на майора бе заето от мистър Андреев.

— Не сме ли се срещали пече? — попита Мордонт.

— Съмнявам се.

— Все пак вашият глас ми е познат.

Мистър Андреев подаде на инспектора отворената си табакера:

— Сигурно сте ме чували в „Капитол“, в „Емпайър“ или в някое друго кино. Припомням си езика на моите предци, за да дублирам руските артисти в английските версии на чуждестранните филми. Може би си спомняте „Лястовицата“? Аз дублирах ролята на великия княз.

— Така ли! — извика Мордонт. — И сте дублирали Пиер Авила в „Изгубената корона“! Позволете ми да ви изкажа възхищението си.

— Много благодаря. Значи „Изгубената корона“ ви е харесал? А на мен не. Беше фалшив отначало докрай.

— С изключение може би на финалната сцена...

— Прекалено оптимистична. Лятната любов умира с лятото.

Мордонт си спомни с досада за своята задача.

— Чрез киното навярно сте се запознали с нашите методи — каза той весело. — Затова няма да ми се разсърдите, ако ви запитам дали сте излизали от салона тази вечер.

— Напуснах го за няколко минути.

— С каква цел?

— И аз самият не зная! Неподвижността ме потискаше. Откровено казано, компанията на другите пансионери — също. А никак не ми се излизаше. Затова се качих в стаята си с надеждата да намеря там някакво занимание. Но кореспонденцията ми беше ажур, радиаторите ми работеха лошо. След малко реших да слеза отново.

— Докато се намирахте горе, нищо ли не чухте?

— Струва ми се, че не... Не, нищо.

— И никого не срещнахте по стълбата?

— Не... Тоест да. Докато слизах, мистър Колинс влизаше в банята на мецанина.

— Колко беше часът?

— Е, това не зная!... Станахме от масата в осем без четвърт... Мис Поутър и мис Холанд се качиха да си легнат към осем часа... Майор Феърчайлд излезе от салона...

Мордонт подскочи:

— Сигурен ли сте в това?

— Напълно. Да не би да е отричал?

— Не, не! — каза машинално инспекторът. — А после?

Руснакът въздъхна:

— Отде да помня?... Мистър Колинс поиска своята лайка, после... Аха, сетих се!... Мисиз Крабтрий смята за нужно да ни съобщава колко часа показва часовникът ѝ веднага щом звънне стенният... Още я чувам да казва: „Уверявам ви, че е осем и трийсет и пет, мила моя!“, когато излизах от салона.

— Един полезен факт, мистър Андреев. Кой се намираха в стаята в този момент?

— Хм... Мисиз Хобсън, мисиз Крабтрий, мистър Крабтрий, майор Феърчайлд...

— Значи той се беше върнал?

— Да, отсъствието му не трая повече от седем-осем минути... Бяха също нашият приятел факирът, доктор Хайд... Не, доктор Хайд го нямаше... Заклевам се, че не зная нищо повече!

— Няма значение, мистър Андреев! От вас узнах достатъчно. Остава да ви задам един деликатен въпрос. Вие сте се похвалили на вечерята, че сте мистър Смит... Признавате ли това?

— Естествено.

— Какво ви подтикна да го кажете?

Мистър Андреев отприщи казашкия си смях:

— Прекарайте в този пансион поне три дена, драги, и ще видим на вас какво ще ви се прииска да им кажете!

Мордонт гледаше внимателно събеседника си.

— Разбирам! — отвърна той най-последно. — Ще бъдете ли така добър да ми изпратите професор Лала-Пур?

— С удоволствие. Впрочем предполагам, че държите на халката си?

— Жена ми държи — каза Мордонт.

— Тогава скрийте я в чорапите си! Лала-Пур превърна моята в покривчица!

— Ето кутията с инструменти — каза Фулър. Стрикланд протегна ръка:

— Дайте ми я.

Отвори я и я подаде на доктор Ханкок:

— Какво е взето оттук според вас, докторе? — Една празна преградка разделяше наполовина ред лъскави хирургически ножове.

— Един катлинг! — каза Ханкок.

[1] Лондонски квартал южно от Темза. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 8

МЕЖДУ ОСЕМ И ДЕВЕТ

Доктор Хайд влезе, без да бърза, с медицинския речник под мишница:

— Добър вечер, господа!

Той обгърна с насмешлив поглед зеещите шкафове, разхвърляното легло, разтворените чекмеджета:

— Как намирате пижамите ми?... Аз предпочитам бадемовозеленото.

Стрикланд, който закриваше масата с мощния си гръб, взе от нея някакъв предмет, увит в нещо бяло.

— Добър вечер, доктор Хайд! — каза той с най-официалния си тон. — Длъжен съм да ви предупредя, че вашите отговори могат да послужат като улики против вас... Познавате ли това?

Ако се надяваше по този начин да смути своя събеседник, той остана разочарован.

— Всички хирургически ножчета си приличат като две капки вода... Вашият тържествен вид ме кара обаче да мисля, че това е мое.

— Престъплението е открито към девет часа и десет минути. Ние пристигнахме тук в девет и половина. Твърдите ли, че не сте полюбопитствали междувременно да хвърлите един поглед на трупа?

— Аз видях трупа... и оръжието! Но състоянието на мисиз Хобсън изискваше спешни грижи, а живите ме интересуват повече от мъртвите. Помислих си, че ако хирургическото ножче е от моята чанта, така или иначе много скоро ще установите това!

— Значи отричате, че сте извършител на убийството?

— Да предположим, че имам пръст в тази работа! Ако се вярва на едно всеобщо убеждение, първото заподозряно лице рядко се оказва виновникът.

Стрикланд сбърчи вежди. Глуменето на доктор Хайд усложняваше работата му.

— Кой в тази къща знае мястото, където скътвате чантата си?

— Ами всички, предполагам! Аз не се крия.

— Имате ли хирургически ръкавици от каучук?

— Да. Един чифт, всъщност доста износени. Да не би да са изчезнали? Те стояха до чантата ми в шкафа с огледалото.

Стрикланд не отговори на въпроса.

— Какво правихте след вечеря?

— Пъгнах си памук в ушите и така, глух за бърбенето на мисиз Крабтрий, опресних спомените си за развитието на лицевия оток.

— Ако компанията на другите пансионери ви е била неприятна, защо не избягахте?

— И аз се чудя! Всъщност сигурно се страхувам от самотата.

— Излизали ли сте от салона между осем и девет часа?

— Да. За десетина минути.

— И къде отидохте?

— В стаята на мосю Жюли.

Доктор Ханкок възкликна, но Стрикланд се задоволи да запита внимателно:

— Колко беше часът?

— Нямам ни най-малка представа.

— Да смятам ли, че в този момент жертвата е била още жива?

Доктор Хайд повдигна рамене:

— Беше!... Дори повече от жива, ако приемем, че страданието е свойствено за човешкия живот! Аз се качвах в стаята си да взема оттам една тетрадка, в която имаше някои лични клинични бележки, когато мосю Жюли излезе от своята. Той беше мъртвешки блед и се облягаше на рамката на вратата. Попитах го да не би да чувства някакво неразположение и той ме повика със знаци при себе си. Призна ми, че страдал от сърдечна недостатъчност и насоката, която взел разговорът по време на вечерята, го разстроила толкова, че се уплашил да не припадне. Измерих кръвното му налягане. Нямахше опасност от синкоп. Напротив, установих колапс. Накарах го да легне и отидох в стаята си да донеса лекарството, което му заръчах да вземе незабавно.

— Какво лекарство?

— Таблетка на базата на висшите амини... Единствената, която ми бе останала.

— Точно това ли се предписва в подобен случай? — намеси се доктор Ханкок.

— И да, и не. Бих желал да му предпиша нещо по-силно. Но запасите ми от медикаменти са на привършване.

— Бъдете тъй добър да покажете на доктор Ханкок тубичката или кутийката, от която я извадихте — каза Стрикланд.

Доктор Хайд се приближи до камината и взе отгоре една кръгла кутийка:

— Ето я. Но ви предупреждавам, че обикновено това лекарство се продава в друга кутия, с по-големи размери.

— Какво направихте с нея?

— Хвърлих я, когато беше полупразна, като си преписах рецептата на таблетките върху капачето на тази.

— Само рецептата ли?

— Бога ми, да! Тези специалитети имат такива варварски имена, че по-добре веднага да ги забравиш.

— Жалко! Вашето неизвестно лекарство... влиза ли в категорията на сънотворните?

— То е аналептично.

— Но мосю Жюли е можел да заспи, след като го глътне?

Доктор Хайд показа с жест, че не знае.

— Препоръчахте ли на жертвата да разтвори таблетката в някаква течност?

— Не. Сложих я пред него на масата и си отидох.

— Все пак може да се предположи, че я е глътнал с вода?

— Предполагайте каквото си щете! Аз не съм надарен със способността на професор Лала-Пур да гадае!

Стрикланд бе надраскал няколко думи на едно листче, което подаде на доктор Ханкок, препънато на две. Той го прочете и кимна в знак на съгласие.

Бележницата гласеше:

„При аутопсията потърсете следи от медикамента.“

— Откровено казано — подзе отново Стрикланд, — не виждам причината, която ви е накарала да се заинтересувате от съдбата на мосю Жюли. Вие, изглежда, вече не практикувате медицина? Искам да кажа: юридически сте загубили това право, нали?

— Отде знаете?

— Научих го днес следобед. Освен това зная също, че сте били осъден на hard-labour^[1].

— Значи вие започвате следствията, преди престъпленията да са извършени?

Стрикланд прехапа устни. Все още не бе дошъл моментът да сложи картите си на масата и публично да припише убийството на мистър Смит. Лондон щеше да надигне глас — не без основателна причина, — че полицията е безсилна.

— Отговорете на въпроса ми! Вие не сте човек, склонен към милост. Тогава?

Доктор Хайд изправи високата си снага:

— Имате грешка! Тъкмо от милост към една жена разбих живота си.

В този момент на вратата се почука и влезе инспектор Биърд:

— Открих портфейла на жертвата, сър. Но празен.

— Къде точно?

— В един ъгъл на двора.

— Сигурно е бил хвърлен от някой прозорец. Това е работа за Харис. Поне така се надявам!

Биърд се канеше да излезе. Стрикланд го спря:

— Претърсете наново стаята на мосю Жюли. Искам да ми намерите една таблетка, голяма колкото пени. Искам да зная също дали жертвата си е служила с чашата за вода.

Биърд кимна и когато тръгна, се блъсна в своя другар Стори, който пресичаше стълбищната площадка с широки крачки.

— Идвам от сутерена — каза Стори, — Към осем часа и четиридесет и пет минути готвачката Дафни усетила миризма на изгоряла гума, идеща от отоплителната инсталация.

Ръкавиците! Тази мисъл се мярна веднага в главата на Стрикланд.

— Колко пансионери са се приближавали до парния котел?

— Трима, сър, доколкото зная.

— Кои?

— Първо мис Холанд, която към осем часа поискала от Дафни чинийка мляко за котарака си. После професор Лала-Пур. Той пък получил от мисиз Хобсън височайшето благоволение да настани на тавана семейство бели зайци и сутрин и вечер ги тъпчел със салати. И накрая мистър Колинс. Мери се сблъскала с него към осем часа и

трийсет и пет минути, когато се връщал на партера. Изглеждал смутен, каза ми тя, и се извинил, като измънкал нещо неразбрано.

— Много добре! Заведете го в стаята, където е извършено престъплението, огледайте дюшека му и всичко останало.

Доктор Хайд, седнал на страничната облегалка на един фотьойл, гледаше в тавана.

— А, тъкмо се сетих за Колинс... — каза ти небрежно. — След обеди той поиска да види чантата ми.

Без да обръща внимание на това, което ставаше на горния етаж, инспектор Мордонт привършваше разпита на професор Лала-Пур.

— Не сте длъжен да отговаряте на този въпрос, професоре. Но бих искал да узная от коя област на Индия сте родом?

Илюзионистът отговори, без да се колебае:

— От Сирса естествено.

— Сирса... В Бенгалия?

— Пенджаб.

— Интересно! Майор Феърчайлд ви заговорил, както казва, на пенджаби, а вие не сте му дали очаквания отговор.

За пръв път тънките устни на индуса се разтвориха в лека усмивка:

— Естествено не можех, инспекторе.

— Защо?

— Блажен е зрелият човек, жертва на илюзиите си. Скъпият майор си въобразява, че говори пенджаби!

[1] Принудителен труд (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 9

„IL V...“

— Вие ли ни повикахте, инспекторе?

— Не точно аз! — каза Мордонт, отмествайки стола си. — Искам да ви разпитам поотделно.

Въпреки това мисиз Крабтрий продължи да се приближава с твърда стъпка:

— Наистина ли, инспекторе? Моят съпруг няма тайни от мен! Вие ще говорите съвсем откровено, Ърнест.

— Разбира се, мила.

Мордонт се въоръжи с търпение:

— Боя се, че не ме разбрахте. Аз...

— Отлично разбираме! Вие искате да знаете как сме прекарали вечерта. Нищо по-лесно! Но ще загубите цял час, докато накарате Ърнест да говори! От осемнайсет години се грижа най-внимателно за него. Затова е свикнал да разчита за всичко на мен. Мъжете са големи деца. А също и ужасни егоисти! Естествено това не важи за вас, инспекторе. Вие изглеждате толкова решителен, толкова силен! Що се отнася до Ърнест, запознах се с него в един голям магазин, на щанда за корсети. Той искаше тубичка сапун за бръснене. Улових го за ръката и мога да кажа, че оттогава никога не съм го пускала!...

Измъчен, Мордонт се отпусна отново на стола си:

— Мистър Крабтрий... Излизали ли сте от салона след вечерята?

— Не... — смотолев мистър Крабтрий. — Искам да кажа: „да!“

После млъкна.

Мисиз Крабтрий сметна за свой дълг да го насърчи:

— Запазете спокойствие, Ърнест. Инспекторът няма да ви изяде. Ако е нужно, помислете малко. Но, за бога, престанете с това пелтечене!

— Разбира се, скъпа приятелко.

Настъпи тягостно мълчание. Малкият човечец ту се изчервяваше, ту пребледняваше. Що се отнася до мисиз Крабтрий, тя

беше живо олицетворение на триумфа.

— Да свършваме! — каза тя внезапно. — Аз обичам до полуда пасиансите, по-точно един южноамерикански вид, наречен „водопад“. Всъщност от три седмици вече се мъча да го подредя докрай. Всяка вечер към осем часа Ърнест се качва в нашата стая и ми донеся три колоди от по петдесет и две карти. После сяда до мен и не помръдва. Способен е да ме гледа с часове... Отлично двойно алиби, нали?

— Колко време остана вашият съпруг на горния етаж?

— О, най-много десетина минути! Камериерката, обясни ми той, сложила картите на друго място, та не можел да ги намери. — Мисиз Крабтрий се обезпокои: — Нали няма да го заподозрете за това? Горкият Ърнест! Имайте предвид мястото, където смяташе да си купи сапун за бръснене.

— Няма да го забравя толкова скоро! — каза Мордонт.

В стаята, където бе извършено престъплението и откъдето току-що изнасяха трупа, Стрикланд, облегнат на камината, разпитваше мистър Колинс:

— Как прекарахте времето си след вечерята?

— Аз ос... останах в салона в ком... компанията на другите пан... пансионери.

— Без да излизате нито за миг?

— За... защо ме пи... питате?

— За да зная! — отговори Стрикланд невъзмутимо. Той сметна за нужно да добави: — Не бойте се. Говорете ясно.

Смуцението на мистър Колинс се засили:

— И аз б... бих ис... искал! Но пел... пелтеча от рож... рождение.

— Съжалявам.

Стрикланд се престори на малко притеснен. После атакува отново:

— Какво сте правили в осем часа и тридесет и пет минути на стълбата, водеща към сутерена?

— Пре... предпочитам да не ви от... отговоря.

— Грешите, Колинс! — намеси се съчувствено доктор Хайд. — Всеки знае, че задигате вечер по един-два портокала под самия нос на Дафни!

— Това... това не е вярно!

— Тази работа ще си остане между нас. Възползвайте се от случая, за да си признаете.

Стрикланд кипна:

— Подобна намеса е абсолютно неуместна, доктор Хайд! Ще отговаряте само на моите въпроси... А вие, Колинс, ще постъпите много по-добре, ако си признаете малката кражбица, отколкото да утежнявате положението си.

— Боя се, че не раз... разбирам.

— Много добре. Ще ви обясня. Имаме двойно доказателство, че убиецът на мосю Жюли е носел ръкавици и ги е изгорил в парния котел. Ако не ни кажете причината за присъствието си в кухнята, ще имаме сериозно основание да предположим, че вие сте виновникът.

— Но аз...

— Кога напуснахте салона и кога се върнахте там?

— Не си с... спомням.

— Опитайте се! Това е във ваш интерес.

— Толкова по-зле! Раз... разпитайте другите, ако... ако искате!

— Те вече говориха.

— К... какво казаха?

— Показанията им съвпадат. Според тях вие сте изчезнали от осем и двайсет и пет до осем и четирийсет.

— Е... щом е тъй, трябва да им се вярва!

— Какво правихте през този четвърт час?

— Нищо осо... особено! Отидох в стаята си, после в... в кухнята.

— Искам да ми разкажете подробно.

— Това е см... смешно! Не пр... предполагах, че ще бъде извършено престъпление! Не про... проследих по часовник кога съм излизал и влизал.

— Но сте се качили в стаята си с определено намерение?

— И да, и не! Не си с... спомнях клиентите, които тр... трябваше да посетя утре. Ис... исках да проверя в бележника си.

— Струва ми се, че паметта ви изневерява по доста странен начин. И не разбирам защо така внезапно е трябвало да проверите това?

— За да ор... организирам обиколката си мис... мислено...

— Добре! Едно обикновено надничане в бележника сигурно не ви е отнело четвърт час.

— Не. Аз... Аз пуших ци... цигара и мислех за работата си, после слязох в ку... кухнята...

— С каква цел?

Мистър Колинс почервения като божур:

— Вие ме ос... оскърбявате безпричинно! Доктор Хайд ви каза за... защо!

Стрикланд хвърли на доктора мрачен поглед:

— Значи сте възнамерявали да крадете плодове?

— Това не може да се на... нарече кр... кражба! Мисиз Хобсън е много пе... пестелива, а моят ре... режим на хранене изисква да из... изпивам по един портокалов сок всяка сутрин преди за... закуска.

— Никога ли не ви е хрумвало да си купите това, от което се нуждаете?

Хапливият глас на доктор Хайд прозвуча още веднъж:

— Non possumus^[1]! Ако мисиз Хобсън е пестелива по необходимост, то нашият приятел Колинс има склонност към това!

— Достатъчно, доктор Хайд! Колко плода взехте, Колинс? И какви?

— Един... Един-единствен!

Думите излизаха неохотно от устата на дребния човечец:

— Един пор... портокал...

— Биърд — заповяда Стрикланд, — попитайте Стори намирал ли е портокал в стаята на мистър Колинс.

Инспекторът — който продължаваше да тършува наляво-надясно със слабата надежда да открие таблетката, предписана на мосю Жюли — нема време да изпълни заповедта.

— Излишно е! Аз го из... изядох!

— Изяли сте го! Аз пък мислех, че криете откраднатите от кухнята плодове, за да ги ядете сутринта?

— Вся... всяко правило си има из-изключения!

— Много добре. Но не сте изяли кората. Какво стана с нея?

Мистър Колинс се огледа смутено:

— Хв... хвърлих я!

— Къде?

— Не... не зная вече!

— Няколко упражнения за освежаване на паметта никак няма да ви навредят! Къде изядохте портокала?

— На... На място!... И из... изгорих останките му в па...рния котел!

— За да унищожите всякакви следи от вашата малка кражбица?

— Да... Не... Това стана ма... машинално!

— Човек не отваря и не затваря машинално един котел, мистър Колинс!

— Не стана нужда да го от... отварям! Вра... вратата не беше добре затворена.

— Къде се намираше Дафни в този момент?

— В пар... партера. За... заедно с мисиз Хоб-сън.

— Да допуснем, че казвате истината! Не срещнахте ли никой друг освен Мери, когато сновяхте из къщата?

— Ни... никого.

— Излизаше ли от котела миризма на изгорен каучук?

— Н... не зная. Аз съм хр... хремав.

Стрикланд помълча малко. Лицето му не изразяваше нищо. Но мрачният му поглед сякаш искаше да проникне до дъното на най-съкровените мисли на събеседника му.

— Казаха ми, че вие продавате радиоапарати?

— Това... Това е вярно.

— Но се интересувате и от хирургия?

— Не осо... особено.

— В такъв случай защо сте поискали от доктор Хайд да ви покаже чантата си след обедата?

Мистър Колинс изглеждаше като паднал от небето:

— Не раз... разбирам!

Той дърпаше до скъсване едно копче на сакото си:

— Аз... Аз бях в стаята си ра... рано следобед.

— Боже господи!

Доктор Хайд се дръпна бързо от прозореца, през който съзерцаваше светлините на Ръсъл Скуеър:

— Ще отречете ли, че се качихте в стаята си към два часа?

— Ра... разбира се!

— Damned liar^[2]! Не зпая какво ме спира да...

Стрикланд отблъсна доктора с твърда ръка:

— Безполезно е да се възмущавате, доктор Хайд! Има ли някой от двамата ви доказателство за това, което твърди?

— Н... не! — каза мистър Колинс. — Аз... Следобед аз си починах малко и...

Доктор Хайд изруга под нос:

— Значи не вярвате на думата ми? С каква цел бих измислил тази история?

— Оръжието, с което е извършено престъплението, е ваша собственост. За да се оправдаете, в случая трябва да злепоставите друг.

— Смешно! Нищо не ми пречеше да скрия катлинга, преди да дойдете.

— Все пак нямаше да ви е лесно да обясните изчезването му от чантата ви. По-добре да бяхте оставили ножа в раната!

— Човек не убива с оръжие, което по естеството си доказва недвусмислено вината му.

— Рисковано, но ловко.

Доктор Хайд изведнъж викна:

— Аз имам свидетел! Андреев се прибираше в стаята си, когато Колинс влезе при мен. Дори си разменихме някоя и друга дума.

— Well...

Стрикланд погледна Колинс. Малкият човечец, изглежда, водеше жестока борба със себе си.

— Пр... признавам! — каза той най-после със светнали очи. — Вашите въ... въпроси ме обър... объркаха. Представях си ве... вече, че съм арестуван... Не... не знаех, че Андреев е бил на ст... стълбата.

Той повиши тон:

— Но аз... Не се интересувах от чантата! Ис... исках само да си по... побъбрим малко. Раз... разговорът се насочи към хи... хирургията... Един въпрос и т... толкова!

Стрикланд понечи да каже нещо. Доктор Хайд, наведен над масата, на която се бе крепяла горната половина от трупа на мосю Жюли, го изпревари:

— Забелязахте ли това, инспекторе?

Стрикланд се приближи. Докато вдигаха трупа, една тясна покривка с ресни се бе отместила и на полираното дърво личаха съвсем пресни драскотини: „IL V...“.

— Интересно! — промърмори Стрикланд. — Приличат на букви...

— Да... Ако Жюли не бе умрял веднага, човек би се изкушил да реши, че са негови.

Доктор Хайд се наведе и когато се изправи отново, държеше внимателно един молив с притъпен връх:

— Повярвайте, ето какво му е послужило за острие!

Стрикланд не се двоумя повече:

— Пазете отпечатъците!... Биърд, вървете да ми намерите мисиз Хобсън и камериерката!

А когато те влязоха, ги попита:

— Стари драскотини ли са това или отскорошни?

— За пръв път ги виждам — каза мисиз Хобсън.

Мери беше още по-категорична:

— Аз лъснах масата тази сутрин. Тя беше в отлично състояние.

Погледите на всички се насочиха към доктор Ханкок и Стрикланд зададе неочакван въпрос:

— Би ли могъл мосю Жюли да изпревари с няколко секунди смъртта?

— Лично аз бих се обзаложил, че не би могъл!

Стрикланд огледа драскотините по-внимателно:

— Well, щяхте да загубите баса!

— Защо сте толкова уверен?

— „II“ го няма в английския речник, а във френския... Неспособен да ни посочи убиеца по име — не забравяйте, че повечето от пенсионерите са му били представени набързо и по няколко, — мосю Жюли е искал да отбележи някаква типична подробност, физическа особеност, предполагам, благодарение на която ще може да се установи самоличността му... Той е грабнал първия попаднал му заострен предмет — този молив — и е започнал някаква фраза, прекъсната от смъртта: IL V...

— Какво значи това според вас?

Стрикланд не отговори.

Ала в съзнанието му обвинението беше недвусмислено.

То се свеждаше до две думи: Il begaie^[3].

— Добър вечер, полицаю! — каза Джинджър Лосън, влизайки без разрешение. — Няма да ме изгоните, нали? Джинджър Лосън, репортер на „Night and Day“. Човекът, който откри лейди Тревър-Миър при салютистите^[4] и демаскира „Тигъра на Ламбет“... Дръпнете се оттам, приятелю!... Мистър Смит ме чака!

[1] Не можем (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Проклет лъжец (англ.). — Б.пр. ↑

[3] Той заеква (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Членове на Армията на спасението — религиозна благотворителна организация. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 10

МИСТЪР СМИТ = КОЛИНС

Инспектор Биърд дръпна своя началник за ръкава.

— Да — каза Стрикланд, обръщайки се.

— Моля да ме извините, сър. Долу има един... един...

Биърд се престаши:

— ... един репортер, който ви търси.

Стрикланд подуши бедата.

— Отивам! — каза той просто. — Послужил ли си е мосю Жюли с чашата за вода?

— Мисля, че не.

— А намерихте ли таблетката?

— Не. Жертвата трябва да я е глътнала без течност.

Стрикланд беше вече излязъл от стаята. Как е могло да се разчуе, дявол да го вземе? Той бе стигнал до мецанина, когато от хола се дочу весел глас:

— Хелоу, шефе! Нося ви новини!

Стрикланд продължи да слиза, без да бърза, със суров поглед. Трябваше да действа внимателно...

— Добър вечер, Джинджър. Боя се, че още не мога да ви кажа нищо особено. Разследването ни едва-що започна...

Лосън бутна с пръст шапката си на тила:

— На други ги разправяй тия, old fox^[1]!

— Кой ви съобщи?

— Лично виновникът! Мистър Смит Великолепни! „Аз живея на 21, ще ви изпратя мемоарите си...“. Занапред ще го чувате често.

„Закла ме!“ — помисли си Стрикланд. Той се бе надявал да скрие от публиката тайните около случая поне за още няколко дена, да води следствието, както обикновено, а ето че самият мистър Смит разваляше плановете му!

— Кога ви се обади по телефона?

— Към девет и половина. Пърси би се изненадал по-малко, ако научеше за корабокрушението на „Куийн Мери“!

Стрикланд претегляше думите си:

— Да говорим откровено, Джинджър! Ще си сложите ли катинар на устата, ако ви помоля?

Другият поклати глава:

— Този път не, приятелю! Малоун е по петите ми. След по-малко от пет минути той ще ви връхлети, а с него и цял Флийт Стрийт^[2]!

— Разбирам... — каза мрачно Стрикланд. — Халоус!

Това се отнасяше за полицая, който стоеше на пост пред входната врата.

— Слушам, сър.

— Ако отворите още веднъж дори на един-единствен репортер, ще ви счупя главата!

— Добре, ами аз? — каза Лосън.

— Вие сте вече вътре. И няма да мърдате оттук!

— Мисиз Хобсън!

От внезапното течение вратата се тръшна силно.

— Знаете ли кой се обади по телефона в Скотланд Ярд?

— Не. Женската чувствителност не понася някои гледки. Аз бях загубила съзнание и...

Доктор Хайд благоволи да даде на Стрикланд желаното сведение:

— Майорът искаше да се заеме с това. Андреев го изпревари.

— Бил ли е някой от вас до него, когато се е свързал по телефона?

— Да, аз! — каза плахо Мери.

— Какво направи той, след като затвори телефона?

— Ами... нищо!

— Не поиска ли номер за лична сметка?

— Не. Качи се на първия етаж.

— Къде се намира телефонът?

— В моя буд... — започна мисиз Хобсън.

Но млъкна, изчервявайки се:

— В частния ми кабинет, в дъното на вестибюла.

— Значи всеки би могъл — възползвайки се от всеобщата суматоха — да влезе скришом там и да използва телефона?

— Естествено! Но...

Стрикланд вече не слушаше:

— Да се разберем, Колинс! Къде бяхте в девет и половина?

Дребният човечец направи някакъв смешен отчаян жест, жест, който означаваше: „Боже, пак започва!“

— Аз... Не зная! — измънка той.

— Горе, с другите? Или долу?

— Тъ-ъ... Горе, предполагам!

— В такъв случай няма да ви бъде никак трудно да посочите свидетел, който може да потвърди думите ви?

— Не... Аз... Боя се, че не... Ние бяхме толкова уплашени, че не об... обръцахме внимание к... кой какво прави... Лично аз не бих посмял да се закълна, че еди-кой си е ст... стоял през всичкото време д... до мен.

Стрикланд изсумтя. Той имаше чувството, че върви през лабиринт, където на всеки завой среща едни и същи пречки.

За щастие намесата на журналистите му даваше право да промени тактиката и занапред да разпитва своя човек вече не за събитията през вечерта, а за събитията през изтеклите месеци.

Той извади от джоба си един бележник, прелисти го:

— Какво сте правили на 10 ноември миналата година в единайсет часа вечерта?

— К... как мога да си сп... спомня?

— У приятели ли прекарахте вечерта? В леглото си ли бяхте? Или далеч от Лондон?

— Аз... Не зная вече!... За... защо ми задавате този въпрос?

— А на 12 същия месец към пет часа следобед?

— Аз... не зная вече!

Стрикланд си възвърна надеждата. Трябваше да го пришпорва всеки път, колчем кажеше: „Не зная вече.“

— А на 18 към девет и половина вечерта?

— Аз... не зная вече!

Почти в същото време на инспектор Фулър — натоварен от Стрикланд да намери откраднатите пари на жертвата — му хрумна една идея, която щеше да бъде решаваща за кариерата му. „Убиецът — помисли си той — сигурно е скрил банкнотите не в стаята си, а в оная по man's land^[3], която е достъпна за всички обитатели на къщата...“. Той минаваше покрай банята. Влезе там.

Въпреки идеалната чистота и безупречния ред, веднага се виждаше, че някой е използвал наскоро мивката. Инспекторът затършува насам-натам, повдигна промокаемото килимче, което образуваше жълто петно върху настилката от черни и бели плочки, провери какво има върху една малка лакирана етажерка. Оставаше му да направи нещо традиционно — да дръпне запушалката на банята — и едва отпусил дупката, изръмжа със задоволство. За малката решетка, която не позволяваше в отточната тръба да влизат твърди предмети, беше вързан конец.

С помощта на пинцет, който намери на един рафт на етажерката, Фулър издърпа връвта. Беше му малко трудно да измъкне от отвора издърпания по този начин предмет. Но щом го зърна, почувствува, че е възнаграден за труда си. Това беше малко и леко руло от мушама.

Стрикланд преброи банкнотите — имаше три по десет лири и две по пет — и ги захвърли на масата:

— Сумата е непокътната. Сега трябва да установим кой е влизал в банята вечерта.

Инспектор Мордонт, който отскоро присъствуваше на разпита, се оживи:

— Тук би могъл да ни помогне мистър Андреев. Той се е намирал на стълбата между осем и девет и...

— Доведете ми го.

Мистър Колинс заприличваше все повече и повече на подгонено животно. Като чу името Андреев, той сякаш беше готов да припадне.

Без да го удостоява с поглед, Стрикланд тръгна да посрещне руснака:

— Мистър Андреев? Казаха ми, че сте напуснали салона след вечерята?

— Да.

— Задълго ли?

— Най-много за седем-осем минути.

— Качихте ли се в стаята си?

— Да.

— Видяхте ли някого да влиза или да излиза от банята?

— Д... да.

— Кого?

Руснакът изглеждаше смутен. Той се обърна към Колинс:

— Меа сулра^[4]. Боя се, че издадох тайната, драги!

— Колко беше часът? — настоя Стрикланд.

— Инспектор Мордонт вече ме запита за това... Осем и четиридесет, струва ми се, или и четиридесет и пет.

— Благодаря ви! Каква работа имахте в банята, Колинс?

— Аз... Да си из... измия ръцете.

— Покажете ми ги!

Като чу това, което искаха от него, мистър Колинс направи едно наивно, почти трогателно движение: скри ръце зад гърба си като дете, което се страхува да не бъде наказано. След това, сякаш подчинявайки се на някакъв по-силен инстинкт, бавно ги протегна към инспектора.

Той ги огледа една по една. После каза:

— Според собственото ви признание вие сте останали доста време в стаята си. Защо не се измихте там?

— Не се с... сетих!

— Кажете цялата истина, Колинс! — посъветва го доктор Хайд.
— Така ще бъде по-добре.

— Каква ис... истина?

— Много добре знаете!... Първо: чуждият сапун е безплатен. Второ: вашата майка е била някоя си Мактейвиш^[5]!

Мистър Андреев и Мордонт се усмихнаха. Стрикланд — не. За учудване на всички той излезе, но се върна след по-малко от минута:

— С какво мастило си служите, Колинс?

— Но аз... С обикновено мастило.

— Какъв цвят?

Дребният човечец се поколеба.

— Синьо или черно?

— С... синьо.

Стрикланд кимна доволен:

— Тази последна лъжа решава окончателно съдбата ви, Колинс! Вие си служите с виолетово мастило. Подложката за писане върху бюрото ви е изцапана с такова... а също и една от банкнотите; открадната от мосю Жюли!

Докато всички възкликаваха, влезе полицаят Халоус, явно уплашен:

— Моля да ме извините, сър! Но репортерите казват, че ще разбият вратата. Сега те са почти двайсет...

— Много добре. Нека влязат!

Отначало Халоус помисли, че не е чул както трябва. После слезе отново, примирил се с най-лошото. Вратата се тресеше от удари. Той махна веригата, отвори. В същия миг цяла орда демони го изблъска и предвождана от Джинджър Лосън и Теди Малоун, се втурна по стълбището, обсаждайки стаята, където бе извършено престъплението.

Стрикланд стоеше на стълбищната площадка:

— Искате да видите мистър Смит?... Ето го!

Заобиколен от двете страни от Биърд и Фулър. Закрил лицето си с ръце, мистър Колинс никога не бе изглеждал толкова нещастен.

— Това... Това е една печална грешка! — запелтечи той. — Аз се к... казвам Колинс и съм пла... пласъор на радиоапарати!

Джинджър Лосън заговори от името на другарите си:

— На други ги разправяй тия, old fox!... Какво чувство ви владееше, когато убихте за пръв път?

„КРАЯТ НА ЕДИН КОШМАР“ отпечатаха още същата нощ печатарските машини на „Night and Day“, „вестник, който никога не греши“:

„Мистър Смит“ — три часа след като ни предизвика по телефона — попада в ръцете на Скотланд Ярд.

[1] Стара лисица (англ.). — Б.пр. ↑

[2] На тази улица в Лондон се намират редакциите на неголемите английски вестници. Името ѝ символизира английския печат. — Б.пр. ↑

[3] Ничия земя (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Виновен съм (лат.). — Б.пр. ↑

[5] Шотландско име, а шотландците се смятат за скъперници. —
Б.пр. ↑

ГЛАВА 11

„ЕЛЕГИЯ“ ОТ МАСНЕ

Въпреки вълненията през нощта пансионерите на мисиз Хобсън станаха тази събота — 29 януари 193... г. — по-рано от обикновено.

Млекарят вече се задаваше от Бедфорд Плейс, когато майор Феърчайлд скочи от леглото си и се залови да изпълнява пред отворения си прозорец дванайсетте дихателни упражнения, препоръчвани по методата Хънтли. Този шум събуди мис Холанд, която се надигна и седна, надавайки вик. Тя сънуваше, че статуята на Нелсън, слязла от своята колона, я преследва по целия площад Трафалгар. Мис Поутър почука, както обикновено, по стената и ѝ пожела добър ден. Макар и още да нямаше седем и четвърт, тя облече роклята си, рокличка на цветя, купена на разпродажба преди два дена от магазина „Робъртс енд Робъртс“. С два пръста по-къса, но чудесна.

— Добър ден! — отвърна мис Холанд. — Добре ли спяхте?

— Ужасно! Но затова пък измислих рекламата, която ми искат моите фабриканти на електрически кухненски уреди. „Жалете ръцете на жените.“ Не е ли очарователно?

В седем и половина мистър Андреев по халат в синьо и бяло и майор Феърчайлд по халат в оранжево и зелено, и двамата с кърпа в ръка, излязоха едновременно от стаите си.

— Добър ден, драги приятелю! — каза сърдечно руснакът. — Вече сте на крак, а?

— Както виждате! — промърмори другият. — Къде отивате?

— Ами... в банята...

— Я гледай! И аз!

— В такъв случай направете ми удоволствието да минете пръв.

Омекнал, старият офицер реши да продължи разговора.

— Та по въпроса за тоя мистър Смит... — Но се поправи: — Искам да кажа, Колинс. Ако щете ми вярвайте, ала никак не се учудих, когато разбрах колко жалък човек е той всъщност.

— Наистина ли? Но той не призна нищо.

— Ще си признае! На тия хора от Скотланд Ярд им липсват само малко добри обноски, но иначе си знаят работата. Точно сега сигурно са подложили Колинс на предварителен разпит.

— Хм! Аз си ги представям по-скоро в задимен кабинет, на безкрайно row-wow.

— Какво подразбирате под row-wow? — запита майорът подозрително. — На руски ли е това?

— Съвсем не. Думата е от речника на индианците. Значи: обсъждане, тайно съвещание.

— Искате да кажете, че сте ходили при червенокожите?

— Бога ми, да. Дори бях свързан чрез законен брак с една дъщеря на вожд, Бял облак.

Вълна кръв заля бузите на майора:

— Да се ожениш за индианка ми се струва, меко казано, странна идея!... Тя не би хрумнала на един англичанин!

— Признавам — заяви мистър Андреев. — Аз съм странен човек.

— Е, какво? — запита помощник-комисарят Прайър. — Призна ли си вашият човек?

Стрикланд седна тежко. Разпитът бе продължил цяла нощ и краят му не се виждаше.

— Напротив! Брани се като дявол.

— Успя ли да ви разколебае?

— И да, и не. Говори затрогващо. Но, от друга страна, явно не е в състояние да ни представи никакво алиби.

— Възможно е да е невинен!

— А може и да не е. Той има слаба памет.

— Разпитайте другите пансионери.

— Направихме го. Денем си вършат работата, а вечерите прекарват еднообразно. Не можах да накарам никого да си спомни нещо конкретно.

— На каква възраст е Колинс?

— На трийсет и три години.

— С какво се е занимавал, преди да започне да продава радиоапарати?

— Продавал посребрени прибори за ядене. Баща му бил пастор в Нортъмбърланд не искал синът да следва теология. Но тъй като младият Колинс бил неспособен да произнесе едно свястно слово, накрая се разбунтувал. Избягал от бащината къща и опитал към двайсетина занаята.

— Живи ли са родителите му?

— Не. И двамата умрели миналата година за шест месеца един след друг, като му оставили триста и двайсет лири стерлинги.

— Съвсем обикновен живот.

— Да, дотам, че буди подозрение.

Робърт Прайър, наричан още Робин, дълго стоя замислен, втренчил сините си очи в едно късче небе, без да го вижда. В съзнанието му се яви образът на Айрини Фелпс, която бе гледал предишната вечер в ролята на Джейн Еър. Той го пропъди.

— Не мога да разбера едно: защо мистър Смит е нападнал безобидния мосю Жюли? Нали последният отказа да ни помогне.

— Може би Колинс е мислел обратното? — предположи Стрикланд неуверено.

Откакто бе открито престъплението, самият той напразно се мъчеше да разбере подбудата.

— Не може да бъде, приятелю! В такъв случай би трябвало да знае всяка стъпка на професора. А Биърд се кълне, че никой не ги е следил от Британския музей дотук.

— Колинс може да е минавал покрай Скотланд Ярд, когато мосю Жюли е излизал...

— Шегувате ли се? Впрочем професорът се е върнал в пансиона „Виктория“ само за да съобщи *ubi et orbi*^[1], че заминава.

— Остава кражбата.

— Да, но тя не изяснява нищо. Тук аз виждам следствие, а не причина за престъплението.

— Искате да кажете, че след престъплението мистър Смит не е могъл да се въздържи да не ограби жертвата си?

— Именно. Но не я е убил с тази цел. Ако е искал просто да краде, достатъчно е било да дочака мъглив ден и да удари отново някой минувач.

— Ами ако се е налагало да си набави незабавно пари?

— Едва ли. Спомнете си какво са му донесли предишните престъпления. Виж, ако мосю Жюли се е похвалил, че е тъпкан с пари, ако е показал своя внушителен портфейл, разбирам! Но този нещастник е имал само четиридесет лири стерлинги.

— За някого това е малко състояние, предполагам... Но не и за мистър Смит!

— Може би се е надявал, че професорът е по-богат?

— Като се има предвид ненаситността му, сигурно се е надявал, че е по-богат! Но, повтарям, само користта не може да го е подтиквала към тази лудост.

Робин се оживи:

— Защото от двете неща трябва да приемем едното, Стрикланд! Мистър Смит или е забелязал, че пансионът „Виктория“ е под наблюдение и убивайки мосю Жюли, умишлено е потвърдил нашите подозрения. Или пък не е знаел, че е разкрит, и не по-малко умишлено ги е предизвикал!

Стрикланд вече бе премислил това.

— Вие произнесохте думата лудост. Това според вас е единственото възможно обяснение. Мистър Смит, подобно на всички параноици, се е поддал на една истинска потребност: да ни предизвика.

— Има си хас да е параноик! — каза Робин.

С мокро от пот чело и мигащи клепки мистър Колинс хвърли тъп поглед към бдителните палачи, които го измъчваха от часове.

— Аз... н-не зная! — заекна той.

— Какво направихте с пясъчната торбичка?

— Аз... н-не зная!

— Значи наистина сте имали пясъчна торбичка?

— Не... Не... Естествено не!...

— Колко печелите на месец?

— З... зависи!

— Много ли?

— Не, не... не много!

— Значи сте затруднен парично?

— Д... доста.

Всеки задаваше своя въпрос, дори той явно да нямаше никаква връзка с престъплението. Целта беше арестантът да се задръсти, да го накарат да се обърка. Но все едно че го запитваха умее ли да се пързала с кънки, обича ли силен чай.

— От колко време живеете у мисиз Хобсън?

— От... от пет месеца.

— Къде живеехте преди това?

— В един хотел на... на Одеса Роуд.

— Кой?

— „Гил... Гилкрисст“.

— Защо го напуснахте?

— Беше... беше много скъпо.

— И какво? — запита Стрикланд, който влизаше отново.

Инспектор Стори показва своята безпомощност. „Нищо не може да се направи!“ — прочете Стрикланд на устните му. Въпреки това заповяда:

— Продължавайте, момчета! Няма защо да бързаме!

— Имате ли дългове? — подзе отново Стори.

— Из... известни.

— Към кого? — попита Биърд на свой ред.

— Към... към моя шивач.

— Само към него ли? — осведоми се Фулър.

— Да, м... мисля.

— Тогава защо ни казахте „известни“?

— С... сбърках!

— Кой лекар ви лекува?

— Д... доктор Ко-Коулман.

— Нищо ли не му дължите?

— Д-дълга му...

— Колко?

— Три... трийсет лири.

— Отде ще ги вземете?

— Н... не зная!

Внезапно станаха свидетели на нещо като чудо. Мистър Колинс престана да отговаря на въпросите и притисна челото си с две ръце. Накрая запита с глас, който от вълнение затрепери още повече:

— На... на 4 ян... януари беше... беше вт... вторник, нали?

— Да — каза Стрикланд. — И после?

На 4 януари към девет часа и двацет минути на Голдсмит Стрийт бе убит мистър Лейтън.

— В такъв случай з... зная! Оная вечер б... бях през цялото време с... с другите пансионери.

— Как можете да докажете това?

— Мисиз Хоб... Хобсън ни изсвири на пианото „Елегия“ от... от Масне. А мис Хол... Холанд ѝ отгръщаше нотите.

Стори, Биърд и Фулър изглеждаха еднакво смаяни.

— Продължавайте да го разпитвате за каквото и да било! — нареди Стрикланд, сочейки им арестанта. — Аз ще прескоча до пансиона.

Той се върна след четиридесет минути и отиде право при Колинс:

— Изглежда, че никой не е в състояние да свидетелствува във ваша полза. Доктор Хайд твърди обаче, че сте напуснали салона, когато мисиз Хобсън седнала на пианото. Чул да се затваря входната врата и ви видял към десет без десет да окачвате отново шапката и пардесюто си на закачалката.

Мистър Колинс нададе слаб вик:

— Той.., той лъже!

— Кой?

— Д... доктор Хайд!

Стрикланд придръпна един стол към себе си и го възседна:

— Естествено. Всички лъжат! Какво ви привличаше навън оная вечер, Колинс?

— Ама... ама нищо!

— Мъглата ли?

— Може би не обичахте „Елегия“ от Масне?

— Или искахте да си купите портокали?

Три дена по-късно, проявявайки необикновена устойчивост, мистър Колинс все още не бе признал нищо.

[1] На всички (лат.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 12

СТРОГ РАЗПИТ

Това започна с посещението на някой си мистър Брекинридж, който под претекст, че иска да се настани в пансиона, пожела да му покажат къщата от мазето до тавана.

Мистър Брекинридж имаше бяла коса и достопочтен вид. Когато запита невинно: „Това ли е стаята, където е бил убит нещастният професор?“, мисиз Хобсън помисли, че ще умре от срам. Но мистър Брекинридж добави: „Тя ми харесва много!“ И след като видя стаята, където бе умряла жертвата, пожела да види и оная, в която е живял убиецът.

— Позволете ми да се посъветвам с мисиз Брекинридж — каза той накрая. — Ще ви телефонирам следобед.

След заминаването му мисиз Хобсън не можа да сдържи сълзите си.

— Той няма да дойде вече! — каза тя на професор Лала-Пур, който се прибираше от кратка разходка.

— Голямо чудо! — отвърна индусът. — Ще дойдат други. Естествено улицата е пълна с любопитни.

Мисиз Хобсън притича до прозореца и се почувства още по-нещастна.

— Толкова хора! — каза тя. — Какво неблагоприятно приличие!

В същия момент на входната врата се позвъни. Мери отвори и пусна една пълна дама.

— Аз съм мисиз Плат — каза жената. — Търся за моя зет не много скъп приличен пансион. Мога ли да разгледам къщата?

— Сигурно не знаете, че...? — подзе мисиз Хобсън.

— Няма значение! Никой не може да ви упрекне, че един престъпник ви е измамил. Впрочем как изглеждаше той?...

Когато удари часът за обед, мисиз Хобсън вече бе приела една дузина хора, търсеци квартира, едни за някой роднина, други за приятел. Така чувството на срам, което бе изпитвала сутринта, се

заменя с безгрижно опиянение. Тя си въобразяваше, че е обградена от ревностни обожатели.

Следобед шествието продължи да се увеличава бързо. Всъщност пансионът „Виктория“ не беше само „къща на престъплението“. Той привличаше вниманието на всички и като убежище на един от най-големите престъпници на века.

Към любопитните се присъединяваха репортери, фотографи, пратеници на Скотланд Ярд, натоварени с важни съобщения, застрахователни агенти, възползващи се от положението, за да влязат насила, всевъзможни просители. Стана такъв наплив, че се наложи да бъде повикана полицията, за да въдвори ред и да разпръсне зяпачите.

— Капнала съм! — каза мисиз Хобсън на вечеря. — Ако господата от полицията не ме бяха помолили да отклонявам всяко предложение и ако не съзнавах задълженията си като домакиня, щях да дам под наем всичко чак до мазетата!

Мисиз Крабтрий хвърли предизвикателен поглед на съседите си по маса:

— Трябва да призная, често ми се е случвало да вървят по петите ми. Но никога половин дузина мъже едновременно като днес! Наложил се да помоля един полицай да се намеси!

— Това е нищо! — изръмжа майорът. — Един от тия проклети репортери ме фотографира, докато слагах жартиерите си. А друг искаше на всяка цена да узнае дали според мен австралийците ще спечелят следващия мач по крикет!

Професор Лала-Пур рядко се месеше в разговора. Тази вечер, възползувайки се от една пауза, той реши да вземе думата.

— Скандалът привлича — произнесе той с дълбокия си глас. — Срегнах импресариото си. Естествено ангажираха ме в „Паладиум“.

Мис Поутър запляска с ръце:

— Ура! Ще получим ли безплатни билети? Ако получим, ще ви дам една чудесна идея за реклама!

— Естествено, мис Поутър. Какво предлагате?

— Скъсайте старите си афиши. И ги заменете с бели плакати само с едно изречение в средата: Текста на тези афиши ще намерите у знаменития професор Лала-Пур, който жъне успехи в „Паладиум.“

Мис Холанд, изглежда, искаше да остане незабелязана. Все пак погледът на мисиз Хобсън се спря на нея:

— Впрочем, мила, донесоха две котенца за вас... Подарък ли са?
Мис Холанд се смути:

— Да. Праща ми ги някой си мистър Лосън, репортер в „Night and Day“. Мистър Лосън иска да напише серия статии, озаглавени: „Мистър Смит, гледан отблизо“. Черното коте се казва Night, а бялото Day. Не е ли очарователно?

— Питам се как е отгатнал този мистър Лосън, че обичате котки... — каза иронично доктор Хайд.

— И аз се питам същото! — отвърна старата мома съвсем невинно.

— Какво смятате да правите с тях? — настоя мисиз Хобсън.

— Ами... да ги задържа с ваше позволение.

— Дайте ги на професор Лала-Пур! — посъветва я мис Поутър.
— От тях той ще направи звезди.

Имаше опасност да избухне малка драма. Мистър Андреев се намеси:

— Не, не! При мис Холанд те ще бъдат по-щастливи. Нали, скъпа приятелко?

Мисиз Хобсън понечи да възрази. Но руснакът държеше китките ѝ. Тя прие поражението си със сладостна тръпка.

Същата вечер, след като изслушаха: „Stop! You're breaking my heart“, мис Холанд въведе за пръв път образа на детектива в своите приказки.

„Той менеше непрекъснато външния си вид — пишеше тя бодро, — смятайки не без основание, че един добър детектив трябва да остава винаги незабелязан.

— Колко добре изглеждате като великан! — казваха му.

— Почакайте, ще ме видите и като джудже! — отвръщаше той.“

За всеобщо учудване, мистър Колинс тръгна неуверено към прозореца и остана дълго там, загледан навън, сякаш искаше да прониже с поглед мъгливата завеса, която скриваше кея Виктория.

Той беше затворен вече от четири дена. Лицето му бе посърнало, обрасло в жалка брада като червеникав пух, олюляваше се.

— Да! — отговори той най-после.

Стрикланд хвърли гневен поглед на Стори, който, безсилен да скрие чувствата си, ругаеше тихо.

— Искате да кажете, да признаете, че вие сте мистър Смит?

— Да! — повтори мистър Колинс твърдо. — Точ-но... точно това искам да кажа.

— И признавате, че сте убили осем души, а именно: мистър Бърман, на 10 ноември 193... г., към двацет и три часа, на Тависток Роуд; мистър Соър...

— Да, да!

— ... Мистър Соър — продължи спокойно груповият началник, — на 12 същия месец, към седемнайсет часа, на Ракъм Стрийт; мистър Дъруент, на 18 същия месец, към двацет и два часа и трийсет минути, на Мейпъл Стрийт; мистър Трампъл, на Бъдни вечер, към осемнайсет часа и трийсет минути, на Фоксгълв Стрийт, и мис Лечуърт, същия ден, двацет минути по-късно, близо до Уърмхолт Парк; мистър Лейтън, на 4 януари 193... г., към двацет и един часа и двацет минути, на Голдсмит Стрийт; мистър Морис, на 26 същия месец, към деветнайсет часа, на Сътън Стрийт, и най-после мосю Жюли, на 28 същия месец, към двацет часа и трийсет, в една стая на първия етаж на пансиона „Виктория“, на Ръсъл Скуеър 21?

— Да, при... признавам.

— Отлично. Каква беше подбудата ви?

— Вие знаете много добре!... Ко... корист!

— Всеки път ли?

— Да, ес... естествено!

— И когато нападнахте мосю Жюли?

— Да.

— Бяхте ли го срещали вече, преди да се настани на пансион при мисиз Хобсън?

— Не, аз... никога!

— Значи не сте се водили от лична омраза?

— Не.

— Защо слагате картонче до труповете на жертвите си?

— За... за предизвикателство!

— Към полицията?

— Да... И към... обществото.

— Знаехте ли, че пансионът е под наблюдение?

— Не... Иначе ня... нямаше да убия Жюли.
 — Но все пак сложихте подписа си и под това престъпление!
 — По си... силата на навика!
 — Какво стана с пясъчната торбичка?
 — Хв... хвърлих я.
 — Къде?
 — В... в Темза.
 — Кога?
 — На... на 27 януари.
 — Защо?
 — С... сметнах, че е опасно да я д... държа повече у себе си.
 — Значи затова сте убили мосю Жюли с хирургическото ножче?
 — Да.
 — Сигурно сте очаквали доктор Хайд да ни каже, че сте се отбили в стаята му.
 — На... надявах се да не се сети.
 Стрикланд помълча. Чудна работа, Колинс му вдъхваше много по-силно недоверие предишните дни, когато упорито отричаше.
 — Къде криете визитните си картички?
 — Ня... нямам повече.
 Естествено възможно бе също Колинс да е възприел нова отбранителна тактика, при която непохватните самопризнания обикновено се явяват в полза на обвиняемия.
 — На 26 януари, след като нападнахте и ограбихте мистър Морис на Сътън Стрийт, направо в пансиона ли се прибрахте?
 — Да, ми... мисля.
 Четири дена преди това Тоби Марш бе твърдил обратното.
 — Откъде минахте?
 — По Бед... Бедфорд Скуеър и Мон... Монтагю Плейс, предполагам.
 — Мушама ли носехте или пардесю?
 — Не п... помня.
 — Но притежавате и двете?
 — Да.
 — Какво направихте с парите, откраднати от жертвите си?
 — Те... те са на сигурно място.
 — Къде?...

— То... това си е моя работа.

В този момент телефонът иззвъня. Стрикланд взе слушалката и започна да отговаря едносрично и съзнателно с равнодушен глас.

— Какво целите с тези нелепи признания, Колинс? — попита той, затваряйки телефона. — Прикривате ли някого? Или смятате, че по този начин ще ви оставим на мира?

Дребният човечец махна с ръка в знак на протест. После потръпна.

— Не... не мога повече! — призна той.

Стрикланд го стисна мълчаливо за рамото:

— На път, момчета!... Стори, чакат ви на Морнингтън Кресънт. Там току-що са открили труп на млада жена, на чиято блуза е забодена визитна картичка с името мистър Смит. Нито ръчна чанта, нито бижута. Мордонт, Фулър, елате с мен!... Изглежда, че истинският мистър Смит все още живее в пансиона „Виктория“.

ГЛАВА 13

ПРОСТО МАРДЖОРИ

— Водете ми ги поред — каза Стрикланд, подавайки на Фулър списък с пет имена.

После, само след миг:

— Добър ден, майор Феърчайлд! Седнете, моля. Съжалявам, че съм принуден да ви разпитам още веднъж. Такива са обстоятелствата. Къде бяхте и какво правихте днес следобед към шест и трийсет минути?

— Бях в моя клуб и губех на бридж! — отговори рязко старият офицер. — Но бих искал да зная...

— Малко търпение, майоре. Как се казва вашият клуб?

— „Колониален клуб“... Албмарл Стрийт 10.

— Кога започнахте да играете?

— Към четири часа. И свърших в седем.

— Кои бяха партньорите ви?

Майорът едва се сдържа:

— Двама пенсионирани офицери като мен, полковник Уилсън и майор Гилъм, освен това някой си мистър Тодхънтър, когото виждах за пръв път... Това достатъчно ли ви е?

— И да, и не... Всъщност остава да ви задам един деликатен въпрос. Противно на вашите твърдения, вечерта на 28 вие сте напуснали салона за седем-осем минути... Защо?

— Проклет да бъда, ако ви отговоря!... Не е нужно да знаете това! Нали мистър Смит е в ръцете ви?

— Не — призна Стрикланд. — Ние сме на погрешен път. Истинският мистър Смит все още е на свобода. В шест и двайсет днес следобед той е убил една минувачка на Морнингтън Кресънт.

— Good Lord! — възкликна майорът. — Винаги съм мислил — добави той безцеремонно, — че тоя Колинс не прилича на престъпник!

— Наглед всичко беше против него.

— Значи смятахте, че Колинс върши тая работа, понеже заеква. Но begayer не е единственият френски глагол, който започва с b! Обвинението на мосю Жюли може да се отнася и за някой друг.

— Кой?

— Приближете се... Не искам да крещя името му до бога!

Стрикланд се приближи. Майорът каза нещо на ухото му, после се облегна на стола си със светнали очи.

— Това май не ви вълнува много? — запита той най-последно.

Стрикланд сякаш се съвзе.

— Напротив, напротив!

— Не мислехте за него, нали?

— Напротив, напротив! — повтори груповият началник. — От началото мисля за него.

— Добър ден, професоре! — каза Стрикланд. — Седнете, моля. Обстоятелствата ни принуждават да ви разпитаме наново. Къде бяхте и какво правихте днес следобед към шест и трийсет?

— Срецнах се с моя импресарио естествено.

— Естествено ли? Защо „естествено“?

Професор Лала-Пур махна с ръка за извинение.

Както винаги, лицето му беше непроницаемо. Носеше светлосин тюрбан.

— Това е начин на изразяване! Идущата седмица ще се появя на сцената на „Паладиум“. Затова с мистър Хатуей трябва да подготвим доста неща.

— Разбирам... Значи в шест и трийсет сте разговаряли с мистър Хатуей. Къде живее той?

— Боя се, че сте ме разбрали криво. Аз ви казах, че отидох при мистър Хатуей следобед, а не че съм бил с него в шест и половина. По това време вече се връщах в пансиона.

— Къде живее мистър Хатуей?

— В един boarding-house^[1] на Евърсхолт Стрийт.

Стрикланд трепна. От Евърсхолт Стрийт до Морнингтън Кресънт сигурно имаше най-много пет минути път пеша.

— Казвате, че вече сте се връщали... Значи се прибрахте пеша в пансиона?

— Да. Разстоянието не е голямо естествено.

— В колко часа се разделихте с мистър Хатуей?

— Не мога да кажа точно. Може би в шест и двайсет. А може и няколко минути по-късно.

— Или няколко минути по-рано?

Индусът се съгласи охотно.

— От колко време търсите ангажимент?

— От три месеца.

— Ако ви запитам какво сте правили на 18 ноември миналата година към десет и половина вечерта или на 4 януари тази година към девет и двайсет, ще можете ли да си спомните?

— Боя се, че не.

— Жалко!

Стрикланд отблъсна стола си и сложи край на разговора. Тъкмо когато се канеше да излезе, индусът се обърна:

— Доскоро смятах тази афера естествено за приключена.

— А сега?

— В такъв случай нямаше да ме питате какво съм правил днес. Истинският мистър Смит сигурно ви се е изплъзнал и е извършил ново престъпление следобед.

— Точно така. Извършил го е на две крачки от Евърсхолт Стрийт.

— Злополучно съвпадение естествено! — призна професор Лала-Пур.

— Мистър и мисиз Крабтрий! Седнете, моля. И вие също, мистър Крабтрий! Излишно беше да си правите труда и двамата.

— Не се заблуждавайте! — отвърна бързо мисиз Крабтрий, по кремав пенъоар и пантофи с помпони. — Както казах на онзи очарователен инспектор, който ни разпита миналия петък, моят съпруг, оставен сам на себе си, прилича на кораб без компас... Сполучливо ли е сравнението, Ърнест?

— Разбира се, скъпа приятелко.

— Между другото, мислех си, че арестуването на мистър Смит ще ни спести вече неприятностите!

Вместо отговор Стрикланд се обърна към мистър Крабтрий:

— Къде бяхте и какво правихте днес следобед към шест и половина?

Дребният човечец отвори уста, но гласът на жена му заглуши неговия:

— Не мислете, инспекторе, че постоянно карам мъжа си да ми носи това-онова. Но една хрема — хваната господ знае как! — не ми дава да си покажа носа навън. Към два часа помолих Ърнест да отиде да ми купи пенъоар. Но не се съобразих с обичайната му непохватност. Той се върна в пет! И с какво, питам ви! С една от ония страхотии с волани, от които и най-дребните изглеждат пълни... Наложих се да го накарам да го върне!

— Подучихте ли накрая това, което желяхте?

Мисиз Крабтрий се завъртя насам-натам самодоволно.

— Съдете сам, инспекторе!... Само че трябваше да чакам до седем часа.

— Отде е купена тази дреха?

— От „Дейвидсън-Дейвис“, на Уордър Стрийт.

Стрикланд се обърна отново към мистър Крабтрий.

— Мислите ли, че някоя продавачка ще си спомни за вас?

— Положително не! — извика мисиз Крабтрий с най-дълбоко възмущение. — Отговорете, Ърнест!

— Не, не! Не съм човек, който би направил впечатление на някоя жена!

Стрикланд заговори строго:

— Не подценявайте сериозността на положението, мистър Крабтрий! Мистър Смит се е заел сам да ви докаже невинността на мистър Колинс, като е извършил днес следобед ново убийство. Ето защо искам от вас само едно: алиби. Ще ви разпознаят ли младите момичетата, с които сте имали работа?

Мистър Крабтрий се поколеба. Но явно той се страхуваше по-малко от официалната заплаха, отколкото от съпружеската. Затова отговори отрицателно.

— Спомняте ли си с какво сте се занимавали или забавлявали вечерта на 10 ноември миналата година и вечерта на 4 януари тази година?

— Не — каза неохотно мисиз Крабтрий. — Но по всяка вероятност Ърнест е бил до мен.

— Значи никога не се разделяте?

— Напротив. Смятам, че един женен мъж трябва да запази илюзията си за свобода. Откровено казано, Ърнест може чудесно и без това, но сме се разбрали веднъж завинаги, че той ще ходи от време на време да играе карти с приятелите си. Приятели от детинство, нали разбирате?

— Редовно ли се среща вашият съпруг с тях?

— Не. Понякога ходя за ден-два при една болна леля в Чизълхърст. Обикновено Ърнест използва този случай. Пускам го до полунощ.

— Често ли излиза напоследък?

— Много често! За щастие той най-много роптае.

— Добър вечер, мистър Андреев. Седнете, моля. Принудени сме да ви поискаме отново обяснения.

Стрикланд вече дори не се замисляше. Думите излизаха съвсем естествено от устата му, той се изправяше малко и отново седнаше:

— Къде бяхте и какво правихте днес следобед към шест и трийсет минути?

Руснакът помириса червения карамфил, който украсяваше бутониерата му:

— Боя се, че това са неща, които не мога да призная!

— В какъв смисъл?

— В буквалния смисъл... Впрочем аз мислех, че мистър Смит е в ръцете на Скотланд Ярд?

— Истинският мистър Смит се шляе все още на свобода. Преди около два часа той е извършил деветото си престъпление.

— Жалко! — въздъхна мистър Андреев. — Много жалко!

Но не добави нищо.

— И после? — настоя Стрикланд.

— После... какво?

— Решихте ли да говорите?

— Бих искал, но...

Груповият началник атакува открито:

— При дама ли бяхте?

— Щом като сте се сетили!...

— Как се казва тя?

— Марджори.

Стрикланд огледа събеседника си. Изглежда, той спадаше към оня тип мъже, които не са способни да издадат жена. От друга страна, беше достатъчно хитър, за да се представя за мъченик на честта.

— Марджори... коя?

— Просто Марджори.

— Омъжена ли е?

— От само себе си се разбира.

Руснакът се усмихваше. Но под любезната му външност прозираше непоклатима твърдост. „Най-упоритият от всички!“ — помисли си Стрикланд.

— Това може да ни отведе далече, мистър Андреев!

— Ами!

— Ще ми кажете ли поне в коя част на Лондон живее вашата приятелка?

— Живее в Белгрейвия, има златен салон и сервира чай от самовар... когато приема руснаци.

В този момент се почука на вратата и влезе Стори.

— Благодаря ви, мистър Андреев. Ще продължим разговора си по-късно.

Стори почака руснака да излезе и заговори:

— Връщам се оттам. Жертвата е някоя си мисиз Дънскоум, отбила се пътьом в Лондон, родом от Карлайл, където мъжът и държи половин дузина пивници.

— Хубава ли е?

— Елегантна. Кожи и какво ли не още. Когато била убита, тъкмо излизала от една приятелка, мисиз Руксби, която я посъветвала да не рискува в такава мъгла и ѝ предложила да пренощува у нея.

— Защо си е тръгнала мисиз Дънскоум?

— Не зная. Според думите на мисиз Руксби непрекъснато поглеждала часовника си.

— Знаете ли каква сума е откраднатата?

— Не, но трябва да е голяма. Според сведенията жертвата е носела у себе си всичките си пари.

— А бижутата ѝ изчезнали ли са?

— Да, с изключение на един опал.

— Мисиз Дънскоум, изглежда, е бързала, казвате, да напусне приятелката си. Създала ли е впечатление, че някой я чака?

— Да. Мисиз Руксби дори се пошегувала с нея по този повод.

— Well! Постарайте се да откриете хората, с които жертвата е влизала във връзка през време на престоя си в Лондон. Твърде възможно е мистър Смит да я е ухаждал, за да я привлече по-сигурно към себе си.

— Добър вечер, доктор Хайд! Седнете, моля. Или по-добре не! Ще бъдете ли тъй любезен да направите няколко крачки?

Доктор Хайд, който се подпираше на облегалката на един стол, рече с присмех:

— Значи най-после сте го забелязали?

— За какво става дума?

— За моето boiterie^[2]! — каза Хайд на френски.

Стрикланд потвърди:

— Нямахме смисъл да се местите от стол на стол, когато ви разпитвах в петък вечерта.

— Така ли! А какво искахте? Да препускам из стаята с единствената цел да привлека вниманието ви към болния си крак?... Нужен ви беше виновник! Аз предпочетох да арестувам истинския!

— Колинс не е истинският виновник! Къде се намирахте и какво правихте към шест и трийсет?

— Разхождах се.

— В такова време?

— Защо не? Аз обожавам мъглата! В нея има всичко: жени в опасност, призраци и луди. Приключения, любов...

— ... и смърт.

— Именно!

Двамата мъже се изучаваха без престорена скромност.

Нарушавайки последвалото мълчание, Мери отвори вратата и подаде русата си глава през пролуката:

— Търсят ви на телефона, инспекторе! Някой си доктор Ханкок. Казва, че е спешно.

[1] Пансион (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Накуцване (фр.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 14

МИСТЪР СМИТ = ДОКТОР ХАЙД

Беше десет часът сутринта. Един игрив слънчев лъч бе принудил Робин да смени вече два пъти мястото си. Стрикланд обясняваше на началниците си:

— Шест без един, остават петима. Когато се явих снощи в пансиона „Виктория“, аз имах в известен смисъл избор между майор Феърчайлд, професор Лала-Пур, мистър Крабтрий, мистър Андреев и доктор Хайд. Започнах от майора. Къде е бил и какво е правил към шест и половина? Играл на бридж в „Колониалния клуб“ с еди-кой си и еди-кой си партньор.

— Проверихте ли?

— Фулър провери. Освен ако не е надарен със способността за вездесъщност, майор Феърчайлд може да бъде зачеркнат окончателно от списъка на заподозрените. Бързам да добавя, че той единствен е извън всякакво подозрение.

— Нали отказал да ви обясни защо е излизал от салона вечерта, когато бе убит мосю Жюли?

— Въпрос на честолюбие. Докато Колинс признава, че има особена слабост към портокалите на мисиз Хобсън, то майорът предпочита преди всичко своето шотландско уиски.

Стрикланд се реши да запали пурата, предложена му от сър Кристофър в началото на разговора.

— Да минем на професор Лала-Пур. Към шест часа той се намирал при своя импресарио, мистър Хатуей. Към шест и двацет минути, ако може да му се вярва, се връщал в пансиона пеша въпреки мъглата.

— Свидетели?

— Нито един.

— Имал ли е физическа възможност да... извърши престъплението?

— Мисля, че да! Мистър Хатуей живее близо до Морнингтън Кресънт и двамата — Хатуей dixit^[1] — се разделили към шест и десет.

— Да се следят.

— И аз съм на същото мнение. А мистър Крабтрий, изглежда, е тичал по магазините цял следобед, за да купи пенъоар на жена си. Той излязъл от пансиона към два часа, върнал се в пет, излязъл пак в пет и четвърт и се прибрал отново за вечеря. Според мен той може да посочи за свидетелки продавачките, към които се е обърнал, но се страхува да не раздразни мисиз Крабтрий.

— Разпитайте тия момичета без негово знание. Няма да е никак трудно да ги издирите.

— И аз мислих за това. Мордонт ще се залови веднага с тази работа.

— Тоя Крабтрий... — каза замислено помощник-комисарят. — Знаете ли как се препитава?

— Разбира се.

В погледа на Стрикланд проблясна насмешлива искрица:

— Продава чрез кореспонденция колани за херния.

— Good heavens! Колко изкарва от това?

— Повече, отколкото предполагате. А жена му е достатъчно богата, за да постъпи на пансион в хотел „Карлтън“, ако пожелае.

Сър Кристофър се намеси:

— Със съжаление трябва да призная, че вашите заподозрени, са еднакво неспособни да си спомнят какво са правили миналия месец или през декември и ноември. През този период поне с един от тях трябва да се е случило нещо, което да се е запечатало в спомените му.

— Съмнявам се, сър! Невинните само чакат да им дадеш думата. Единствено виновният има интерес да се прикрива с лошата си памет. Пансионерите на мисиз Хобсън водят, общо взето, прост живот, без изненади. При това положение им е трудно да си спомнят каквото и да е обстоятелство, което да докаже тяхната почтеност. В случая не биха имали никаква полза от твърденията си, че са чели в стаята си или са се разхождали по площада еди-кой си ден в еди-кой си час. То трябва да се докаже.

— Хм! Какво каза Андреев?

— Малко. Твърди, че бил в компанията на една омъжена жена — отлично основание да говори с недомлъвки, — когато е станало

убийството на мисиз Дънскоум. И това обяснение струва колкото другите. Но ме кара да се замисля. Един опитен лъжец не разграничава истината от лъжата. Кой знае дали въпросната дама не е била именно жертвата?...

— Не мисля — каза сър Кристофър. — Тогава Андреев щеше да ѝ определи среща на друго място, в някое кътче на парка например, където рискът да бъде забелязан би бил по-малък.

— А може да се е опитал, но безуспешно? Мисиз Дънскоум — както научих в хотела ѝ — трябвало да си замине тази сутрин за Карлайл. Ако хипотезата ми е вярна и ако мистър Смит — който и да е той — по изключение е избрал жертвата си няколко дена предварително, то той не е можел да чака повече. Страхът, че жертвата му ще се изплъзне, обяснява и решението му да извърши ново престъпление, оневиняващо Колинс.

Сър Кристофър губеше търпение:

— Но вие не ни доведохте Андреев!... Доведохте ни доктор Хайд!

— Да, сър. По четири причини. Първо: мосю Жюли — както си спомняте — е бил убит с помощта на катлинг, взет от неговата чанта. Второ: докторът куца и на същото основание, както и Колинс, попада под обвинението на покойния професор. Трето: вчера следобед към шест и половина е бродил в мъглата без никаква явна причина. Четвърто: доктор Ханкок, извършвайки аутопсията на трупа на мосю Жюли, напразно потърси следа от някакъв медикамент, което опровергава историята, разказана от доктора вечерта на 28 януари.

Робин стана адвокат на защитата:

— Естествено е мосю Жюли, чувствайки се зле, да се обърне към доктор Хайд. Но тъй като е решил да напусне пансиона, за да избяга от мистър Смит, той е могъл, след първоначалната си паника, да се откаже да вземе предписаното му лекарство от страх да не бъде отровен.

— В такъв случай как да обясним това, че таблетката остана неоткрита?

— Мосю Жюли може да я е хвърлил през прозореца...

— Защо? Впрочем ние претърсихме двора толкова внимателно, колкото и спалнята. Но безрезултатно.

— Какво е било времето през оная вечер? Една таблетка би могла да се стопи в дъжда.

— Времето беше сухо и студено.

— Да допуснем, че докторът е виновен. Защо ще измисля тази история, дявол да го вземе?

— От предпазливост. Някой би могъл да го види, че влиза в стаята на мосю Жюли или излиза оттам, без самият той да забележи.

— Значи отрицателният резултат от аутопсията представлява според вас най-сериозната улика против него?

— Да. Старателните ни дирения разпръсват всякакво съмнение. Или мосю Жюли е глътнал хапчето, или пък то е плод само на въображението на доктора.

Стрикланд смачка с досада върха на пурата си в един пепелник и потърси с поглед одобрението на главния полицейски началник.

— И аз бих постъпил като вас! — рече сър Кристофър.

Щом застана пред инспекторите, натоварени да изтръгнат самопризнания от него, доктор Хайд започна да се държи съвсем различно от своя предшественик. Докато последният, въпреки смъртната си умора, се стараеше да им отговаря учтиво и разбрано, то докторът след десет минути се затвори в обидно мълчание. Той гледаше пръстите си, прозяваше се невъздържано, потъваше в дълбоки размишления. Когато погледът му се спреше на някой от полицаите, това изглеждаше случайно и той бързаше да погледне другаде, сякаш се страхуваше още същия миг да не бъде омърсен. Напразно се мъчеха да предизвикат у него възмущение или озлобление. От намеци, изглежда, не разбираше, а заплахите го развеселяваха. От време на време безгрижието му стигаше дотам, че си подсвиркваше една и съща песничка: „Auld lang syne“^[2] като си тактуваше с крак. Тъй че до вечерта в очите на възпитаните Фулър и Стори вече се четеше жажда за мъст.

Стрикланд реши да се уедини с арестанта.

— Тази тактика няма да ви доведе доникъде, доктор Хайд! Рано или късно ще бъдете принуден да ни дадете обяснения. На какво разчитате?

Доктор Хайд благоволи да погледне събеседника си.

— На нищо не разчитам — отговори той с приглушен от прекалено дългото мълчание глас. — Просто чакам.

Стрикланд предусети какво ще последва. Все пак запитва:

— Какво чакате?

— Чакам — уточни докторът — мистър Смит да извърши десетото си престъпление.

[1] Казва (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Доброто старо време (шотл.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 15

FOR HE IS A JOLLY GOOD FELLOW^[1]

Мисиз Хобсън в любимата си копринена рокля, най-фината и най-шумолящата, с дантелен нагръдник, стоеше насред трапезарията, под платното на Джон-Луис Браун — зелени поля и червени дрехи, — на което тя караше посетителите си да се любуват, преди да им покаже дори спалните. А „рожбите ѝ“ — както наричаше понякога пансионерите си, — строени в редица, трима от дясната ѝ страна, четирима от лявата, образуваха почетен шпалир.

Мистър Колинс никога нямаше да забрави тази картина. Едва се появи, разстроен и смачкан, на прага на стаята, и четири гласа запяха в хор: „For he is a so jolly good fellow“. После майорът се отдели от групата, улови завърналия се за раменете и го раздруса, както би направил дог с плюшено кученце, засвидетелствайки му по този начин, че никой от приятелите му не се е съмнявал в неговата невинност. Дамите държаха да го целунат, всяка по своему — мисиз Крабтрий по двете бузи, мис Поутър със смях, мис Холанд с боязън, мисиз Хобсън кокетно — и той се озова изведнъж седнал пред огромна торта, украсена специално за случая с „Welcome“^[2].

Този топъл прием хвърли мистър Колинс в необикновен смут. Най-напред той се огледа около себе си с блуждаещ, сърцераздирателен поглед. Устните му трепереха, изглеждаше готов да се разплаче. Най-последно прокара ръка по челото си, сякаш да прогони досадни мисли.

— Пр... прощавайте! — измънка той. — Но за пр... пръв път в живота ми пр... проявяват към мен истинско съчувствие!

Изглежда, искаше да продължи, но мистър Андреев го прекъсна:

— Не се разнежвайте, приятелю! В края на краищата ние ви дължим това!

Той потриваше рамото му.

— З... защо?

— Как! Благодарение на вас пансионът „Виктория“ и клиентите му се прочуха чак на континента! Мисиз Хобсън може занаят да удвои цените. От това никой няма да избяга.

— Но аз ще избягам! — възрази мисиз Крабтрий.

Насядаха на масата. Дафни, спомнила си тъкмо навреме, че мистър Колинс имаше слабост към Irish stew^[3], бе надминала себе си. Дребният човечец обаче яде малко. Мършавите му рамене сякаш крепяха товар, който ставаше все по-тежък и по-тежък.

— Я ни кажете... — подхвана внезапно майорът. — Вярно ли е онова, дето се говори за тоя „third degree“^[4]?

Мистър Колинс подскочи:

— Не, не... От... отнасяха се прилично с мен...

— И все пак са насочили лампата в лицето ви и са ви разпитвали, безкрайно?

— Да, да... Ес... естествено!

— И вие издържахте докрай?

— Не, аз... Накрая признах.

Майорът помисли, че се задушаваше:

— Какво, по дяволите, сте могли да признаете, щом не сте виновен?

— Аз... Човек е винаги малко или много ви... виновен, пък и чув... чувствах, че ще ме оставят на мира само ако ка... кажа най-после това, което искат!

— В такъв случай сте имали невероятен късмет, че мистър Смит продължава да убива! Иначе никога нямаше да ви пуснат!

Мистър Колинс поднесе чашата към устните си и повдигна рамене, примирен с фатализма.

— Бога ми, вие не изглеждате много доволен, че се намирате отново между нас! — продължи майорът.

— Напротив, напротив! Но се боя, че... че ще ми трябват няколко дена, за да се съ... съвзема.

— Разбира се! — подкрепи го мис Поутър. — Потиснете любопитството си, майор Феърчайлд! Иначе, току-виж, мистър Колинс взел да съжالياва за Скотланд Ярд!... Ето го мистър Джекил! — добави тя машинално, тъй като се позвъни.

В същия миг погледът ѝ падна на стола на доктор Хайд, останал празен, и тя прехапа устни.

Настъпи тягостно мълчание. Освобождаването на Колинс не означаваше, че в стадото не се е промъкнала шугава овца и че до вчера тя не се е криела там... И то каква овца!

Мисиз Хобсън спаси положението, като се захвана с мис Холанд:
— Скъпа моя, аз не обелих нито дума оня ден, когато от „Night and Day“ ви донесоха две котета. Не казах нищо и когато завчера мистър Малоун от „Дейли телеграф“ ви изпрати една ангорска котка. Но, да си призная, щом пристигнаха и шестте рижави котета, излязох от кожата си. Тези журналисти, изглежда, са открили фабрика за котки. За бога, или им дайте каквото искат, или ги накарайте да ви дават нещо друго!

След вечеря мистър Андреев се приближи до майора:

— Вие, драги, безспорно имахте право да се съмнявате във виновността на Колинс! — каза той с тон, в който събеседникът му не долови и следа от ирония. — Вярвате ли, че докторът е виновният?

— Като желязо е.

Руснакът сякаш се замисли за миг върху този отговор. После поклати глава:

— Аз не вярвам. Готов ли сте да се обзаложим? Съгласен съм на десет срещу едно.

— Дадено.

Мис Поутър флиртуваше в един ъгъл с професор Лала-Пур:

— Нямате ли нужда от асистентка? Да се изтяга удобно във въздуха, опряла тил в гърба на някой стол и ходила на облегалката на друг? Или да отгатва с вързани очи възрастта на зрителите от първия ред?

— Не, мис Поутър. За жалост.

— Вие падате малко факир, пали?... Да, да, вие сте факир! Бих желала да зная дали Скотланд Ярд е заложил този път на добрия кон?

— Искате да кажете дали е арестуван истинския виновник? Надявам се, естествено.

— Но продължавате да не вярвате?

— Да — призна индусът неохотно. — Арестуването на доктора е резултат от нескопосна лъжа. Естествено мистър Смит не е способен на такова нещо.

Колинс се оттегли пръв, последван скоро от мисиз Хобсън, която имаше работа в кабинета си.

Мистър Андреев тръгна по петите ѝ.

— Извинявайте, скъпа приятелко — каза той, влизайки. — Но вие изглеждате загрижена?

— Наистина ли? Не... — отговори вяло мисиз Хобсън.

— Тъжна може би?

— Н... не — повтори мисиз Хобсън още по-вяло.

От първата им среща тя жадуваше да остане насаме с този човек, да има смелостта да му покаже... Но едва успя да промълви:

— Майорът ни каза... Вярно ли е, че сте били женен за индианка?

— Абсолютно вярно. Тя пееше като славей и се удави в един бързей. Ролята изпълняваше мис Елинор Саймъндс.

Мисиз Хобсън притисна ръка до гърдите си:

— Слава богу!

Руснакът познаваше твърде добре жените, за да не разбере с първите думи какво искаха да му подсказат. Все пак реши да настоява:

— Защо?

Не можеше да постъпи другояче. Трябваше да се увери... Но не успя. „Тази прошарена коса! — мислеше мисиз Хобсън с радост. — Сигурно е с три-четири години по-възрастен от мен...“

— Предполагам, че... Навярно студиото е пълно с хубави жени?

— Да.

— Те... хубави ли са според вас?

— Да — каза повторно мистър Андреев.

Той почака ефекта от тези две „да“, после добави съвсем неочаквано:

— Всички са глупачки!

Мисиз Хобсън усети, че сърцето ѝ се разтуптя:

— Наистина ли?

Дори и да я измъчваха, нямаше да изтръгнат нито дума повече от нея.

— И плоски като дъски! — довърши руснакът с дълбоко убеждение.

Около двацет минути по-късно на първия етаж се чу някакъв глух шум. Няколко пансионери — сред които мистър и мисиз

Крабтрий, майор Феърчайлд и професор Лала-Пур — излязоха един през друг от салона и притичаха да разберат какво става.

Вратата на стаята на мистър Колинс зееше. Видяха дребния човечец да се изправя с мъка, с помощта на мистър Андреев, разтривайки челюстта си.

— Какво, по дяволите, става тук? — попита майорът.

— Нищо — отвърна руснакът. — Колинс се подхлъзна, блъсна главата си в ръба на масата... Нали така беше, приятелю?

Майорът изръмжа:

— Аха, тъй ли? А защо падна?

— Аз... не знам! — измънка Колинс. — Изглежда, че ми се зави с... свят...

Личеше колко много искаше да му повярват. Вероятно затова и не убеди никого.

[1] Защото той е чудесен човек (англ.). — песен, изпълнявана при тържествени случаи в чест на някого. — Б.пр. ↑

[2] Добре дошъл (англ.). — Б.пр. ↑

[3] Овнешко, задушено с картофи и лук (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Разпит с насилие (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 16

ПРОВОКАТОРЪТ

— Повярвайте ми, приятелю, „Night and Day“ се радва много, че най-способният му репортер ще се жени за племенница на лорд! — каза Пърси Меган. — И не мога да отрека, че ролята на годеник е свързана с известни задължения. Но в края на краищата и ролята на журналист е свързана с такива. Ето вече три дена, откакто не сте стъпвали в редакцията.

— Не може да бъде!

— Затова ще си позволя да ви дам един приятелски съвет. Оженете се по-бързо! Поне ще ни посвещавате вечерите си...

Джинджър Лосън се престори, че достойнството му е засегнато:

— Не намесвайте мис Стендиш в тази работа! За моите отсъствия има друга — ако не по-сериозна, то поне по-неотложна причина. Възнамерявам сам да разкрия мистър Смит.

— God damn and... Само че едно нещо забравяте, Шерлок! Мистър Смит е вече разкрит!

— Не е — заяви Джинджър. И направи същото възражение, както професор Лала-Пур два дена преди това: — Арестували са Хайд, понеже са го уличили в лъжа. Мистър Смит не би се оставил да го пипнат по този начин!

— И най-ловките престъпници правят грешки.

— Но не и от този род! Не забравяйте, че нашият човек от ноември е трън в очите на полицията.

— Добре! А как смятате да го хванете?

— Ловили ли сте някога едър дивеч?

— Не.

— И аз не съм. Но дядо ми по бащина линия убил в Колорадо по времето, когато мислели само за танци, повече лъвове от псувните, които ще произнесете за цял живот.

— Една забележка, Джинджър! В Колорадо няма лъвове.

— Именно, няма вече! Та по повод на Филипърт С. Лосън, знаете ли каква била тайната му?

— Предполагам, че си е служил с автомат?

— Не, с примамки!

Пърси Меган се въоръжи с търпение:

— Какво общо има между тази история и...

— Погледнете ме!

Джинджър носеше шуба, чиято яка вдигна, показва една обемиста чанта от жълта кожа, дотогава скрита зад гърба му, стисна със зъби една хаванска пура и бавно заобиколи бюрото:

— Да предположим, че вие сте мистър Смит... Няма ли да ви се прииска да ме убиеете?

— Във всички случаи ми се иска да ви убия!... Омитайте се!

— Добре, добре. Истинската заслуга винаги остава непризната.

— И независимо дали ще срещнете или не мистър Смит, бъдете тук утре сутринта в девет часа!

— Ще се постарая... Естествено стига да няма още мъгла.

Без да обръща внимание на шегите, подхвърляни, докато минаваше — питаха го дали не е получил наследство, дали не заминава за Северния полюс, дали чантата му не е издута от текста на последната му статия, — Джинджър прекоси залата на редакцията със ситни стъпки, като се спря само за половин минута пред бюрото си, за да отвори първото чекмедже отдясно и да вземе оттам автоматичния си пистолет. Навън не се виждаше нищо и на един метър. Трябваше да бъде предпазлив.

— Лека нощ, мистър Лосън.

— Лека, Уилкс.

— Лека нощ, мистър Лосън.

— Лека, Стоукс.

Сега той беше на тротоара, сред гъстата мъгла. Улицата, хлъзгава и влажна, лъщеше като мушама на полицаи. Човек имаше чувството, че започва да оглушава, че се блъска в привидения.

„Смешно“ — помисли си Джинджър.

И наистина шансът му да се натъкне на мистър Смит не бе дори едно на хиляда, той, може би единственият човек в Лондон, който желаше да го срещне!

Все пак пое по посока на Ръсъл Скуеър, като вървеше покрай къщите и издухваше с настървение облачетата дим от голямата си пура. След като Пърси му се бе накарал, трябваше да изтърпи и упреците на Присила, която щеше да го обвини, не без основание, че се шляе из улиците...

Когато се приближаваше до Линкълс Ин Фийлдс, зад него прозвуча познат глас:

— Не сте ли вие мистър Лосън?

Джинджър се обърна бързо с разтуптяно сърце. Никакъв шум от стъпки не бе го предупредил, че наблизо има човек.

— О, добър вечер! — каза той, познал събеседника си. — Какво правите тук?

— Както виждате. Разхождам се.

— Значи полицаите са ви позволили да излезете?

— По дяволите полицаите! Един от тях искаше да се прави на ангел-пазител... Накрая се блъсна в един електрически стълб.

Този отговор, без сам да разбира много добре защо, не се хареса на репортера.

— Къде отивате? — попита той внезапно.

— Където отивате и вие.

— Ами ако смятах да се удавя в Темза?

— Щях да ви помогна.

Джинджър се спря, за да огледа по-добре събеседника си... Като дете той живееше в голяма мрачна къща в дъното на градина, пълна с изкуствени пещери. Тези пещери му вдъхваха неописуем ужас. Въпреки това всеки път, когато минаваше покрай някоя от тях, той се насилваше да пъхне там глава... Обикновено не пушеше — от пурата, запалена на Флийт Стрийт, започваше да му се повдига... — но той би пушил и в завод за боеприпаси. Пърси го наричаше „провокаatora“.

— Very well, Mr. Smith! — отговори той най-сетне, без да изпуска човека от очи, дебнейки по лицето му някаква следа от изненада или страх.

Но остана разочарован.

— Какво ви е прихванало?

Тонът изразяваше съвсем слаб интерес.

— Реших да се обръщам по този начин към всички пансионери на мисиз Хобсън. Уверен съм, че така поне ще наричам виновника с

истинското му име.

— Много глупава шега, мистър Лосън, ако питате мен! И опасна... Да речем, че аз съм мистър Смит. Бих могъл да ви пратя моментално на оня свят.

Някакъв дълбок инстинкт предупреждаваше Джинджър да не се доверява на този прекалено любезен глас, на този самонадеян човек. Затова той се разсмя предизвикателно — смях, в който с учудване долови фалшива нотка.

— Не се надявайте! В десния джоб на пардесюто ми има автоматичен пистолет и пръстът ми е на спусъка.

Другият продължи мисълта си:

— Впрочем, ако четяхте вестници, вместо да пишете за тях, щяхте да знаете, че мистър Смит се намира в ръцете на полицията.

Джинджър не пое подхвърлената му стръв:

— Нима смятате, че Хайд е убиецът?

Отговорът го изненада:

— Не.

Двамата направиха няколко крачки мълчаливо.

— А би трябвало! — продължи Джинджър. — Щом признаха Колинс за невинен, щом майор Феърчайлд има алиби и се съмняват във виновността на доктора, кръгът на диренията се ограничава до тримата мъже-паиснонери на мисиз Хобсън, които не са били арестувани... и към които спадате вие!

Мъжът до него на свой ред прихна да се смее — обуздан и напорист смях, който завърши със суха кашлица:

— Да не би да съжалявате вече, че попаднахте в моята компания, мистър Лосън?... Улицата е пуста. Мъглата ни обгръща отвред...

Действително Джинджър почти съжаляваше за това. Но се опери:

— Не. Този разговор ми е повече от интересен.

— Ала недоверието ви към мен расте с всяка секунда!

— Не — повтори Джинджър. — Аз подозирам всички ви, и вас, и другите двама пансионери, за които споменах преди малко.

— Well, тогава грешите!

— В какво?

— Че подозирате ония двамата...

— Защо?

— Защото те са невинни!

Джинджър усети странно премалвяване. Черната пещера беше пред него. Все още можеше да се отдръпне... Но пъкна решително глава:

— Значи ли това, че вие...?

— Да.

Другият добави съвсем спокойно:

— Ето едни bobby от другата страна на площада. Повикайте го, ако желаете!

Репортерът погледна нататък.

В същия миг събеседникът му извади ръка от джоба си, отдръпна се една крачка, вдигна я и удари.

Без да издаде дори звук, Джинджър се строполи по лице на земята.

Неблагоразумното му желание бе изпълнено.

Той бе срещнал мистър Смит.

ГЛАВА 17

„СКЪПА ВАЛЕРИ!“

— Ами... оръжието? — промърмори Робин, когато Стрикланд се канеше да излезе. — Трябвало е да намерите поне оръжието!

— Да... При условие че то е още в пансиона!

— Какво искате да кажете?

— Откакто номер 21 на Ръсъл Скуеър е под ваше наблюдение, мистър Смит извърши още три престъпления, две от които на публични места. Да предположим за момент — колкото и невероятно да е това, — че той е намерил под самия покрив на мисиз Хобсън скривалище, което не можем да открием. Дали миналия вторник и снощи е излязъл от къщата, носейки пясъчната торбичка? Би ли посмял? Очевидно не! Ако в този момент моите хора го бяха претърсили, щеше да бъде загубен!

— Как си обяснявате тогава обстоятелството, че всички жертви — с изключение на мосю Жюли — са били поразени с едно и също оръжие?

— Много просто. Преди да убие професора, когато все още се е радвал на известна свобода на действие, мистър Смит предвижда, че после пансионът ще бъде поставен под строго наблюдение, и навярно е потърсил някакво външно скривалище. Това му позволява да излиза и влиза с празни ръце.

— Лондонските улици не са задръстени от такива скривалища.

— Улиците не. Но парковете и площадите — да. Оръжието е оставено вероятно под някой храст или в рохкавата пръст.

— Скитници, деца биха могли да попаднат на него.

— И какво от това?... По плата не остават отпечатащи...

— Вярно. Но след такова откритие мистър Смит би останал без оръжие.

— Временно. И по-добре без оръжие, отколкото обесен!

Робин удави в гнева си малката къпеща се девойка, нарисувана в синьо върху подложката за писане:

— Сбогом на преките доказателства! Къща може да се претърси. Но цял град — не може!

— Да речем, един квартал. Бързината, с която мистър Смит се прибира в пансиона, след като извърши престъплението, ни кара да ограничаваме диренията си в околностите на Ръсъл Скуеър.

— След арестуването на Колинс — което сякаш слагаше край на този случай — бе решено инспекторите, наблюдаващи номер 21, за всеки случай да отбелязват само часовете, когато пенсионерите-мъже излизат и се връщат. След убийството на мисиз Дънскоум им бе наредено да подновят следенето. Изглежда, те не са се съобразили с това?...

— Скоро ще узная.

Когато се върна в кабинета си, Стрикланд повика инспекторите Силвър, Фъзби и Хапгуд.

— Трупът на мистър Лосън, репортер на „Night and Day“, е лежал призори на един ъгъл на Линкълс Ин Фийлдс. Според доктор Ханкок престъплението — дело на мистър Смит — е било извършено около единайсет часа вечерта. Вие бяхте натоварени да следите мистър Крабтрий, професор Лала-Пур и мистър Андреев... Кой от вас е изпуснал своя човек?

Тримата инспектори се спогледаха смутено.

— Майор Феърчайлд излезе към девет часа — каза най-последно Хапгуд. — Обиколи четири пъти площада с бърза крачка, като блъсна половин дузина хора по пътя си. После се прибра и не излезе повече.

— Майор Феърчайлд не ме интересува! Разкажете ми за другите трима.

— Индусът излезе в осем часа и двамайсет и осем минути. Свърна към Уобърн Скуеър, прекоси Гордън Плейс, стигна до Гордън Скуеър и там...

— Там ви се изплъзна, нали?

Хапгуд почервеня като божур:

— Бих казал по-скоро, че мъглата буквално го погълна.

— А след това?

— Заставах на пост пред номер 21. Професорът се прибра в единайсет и четиридесет и пет.

— Ваш ред е, Силвър! Какво направи Андреев? Обзалагам се, че и той е излязъл, а?

— Да, сър. В осем и десет минути. Като ме видя, изглежда, се смути и няколко пъти се обърна към мен. Загубих следите му на Тиоболдс Роуд.

Силвър почувствува, че трябва да се оправдае. Но му липсваше въображение. Той довърши:

— Бих казал, че мъглата буквално го погълна.

— Все по-добре и по-добре! В колко часа се прибра?

— В дванайсет и четиридесет и две минути след полунощ.

— Остава мистър Крабтрий...

— Той излезе в осем и половина — каза бързо Фъзби, който сега съжаляваше, че трябва да говори последен. — Върна се в единайсет часа и петдесет минути. Отначало като че много бързаше. После започна да се спира пред магазините, театрите, кината. Успях да го проследя до Хеймаркет...

— Където, предполагам, мъглата буквално го е погълнала?

— Може и така да се каже, сър.

Фъзби добави смело:

— Обикновено аз не изпускам никого... Но все пак трябва да го виждам!

Мистър Андреев видя от прозореца си, че полицейската кола спира пред пансиона и чувства — той, хладнокръвният — минутна уплаха. Жребият бе хвърлен! Детективите идваха да търсят жертва!

Той се приближи до камината и се огледа в огледалото, като на шега прие първообраза на гонен престъпник, а после на нехаен авантюрист.

Докато се смееше тихо, на вратата се почука и един женски глас го повика по име.

Той отиде да отвори. Влезе мисиз Хобсън сред шумолене на коприна. Изглеждаше разстроена.

— Искан да ви предупредя! — каза тя задъхана. — Доктор Хайд е невинен... Това чудовище мистър Смит е извършил ново престъпление!

— Кога?

— Снощи. Полицаи претърсват къщата. Искат да разпитат вас, мистър Крабтрий и професор Лала-Пур.

Мистър Андреев продължи да разиграва съвсем естествено комедията, която сам бе измислил:

— Боже мой!... Загубен съм!

Той наблюдаваше скришом мисиз Хобсън. Видя, че тя се колебае и реши да използва предимството си:

— Забранено ми е да обяснявам как съм прекарал вечерта! И вече отказах да им призная какво съм правил, докато е ставало убийството на мисиз Дънскоум!

— Защо?

— Защото бях при една дама.

— А снощи!

— И снощи!

— При същата ли?

— Не, при друга.

Мисиз Хобсън му се закани с пръст:

— Лош човек! Трябваше да престана да се интересувам от вас... а не мога!

— Скъпа Валери! — каза руснакът, като улови ръцете ѝ. И съвсем непринудено добави: — Наричайте ме Борис.

Мисиз Хобсън пребледня. Тя, изглежда, водеше тежка вътрешна борба.

— Слушайте... Не бива да ви арестуват!... Ще твърдя, че сме прекарали вечерта заедно...

— Къде?

— В малкия ми кабинет.

— Някои пансионери биха могли да свидетелстват обратното.

— Тогава в стаята ми!

— Те ще ме питат какво съм правил там.

— Кажете им... Вие знаете какво да им кажете!

По лицето на мистър Андреев се изписа искрено вълнение, което впрочем не му бе съвсем чуждо.

— Такава саможертва... — подзе той.

Мисиз Хобсън го прекъсна:

— A friend in need is a friend indeed!^[1] — каза тя просто.

Бе притворила очи, вдигнала глава. Андреев я обгърна с ръка през раменете и те стояха така една дълга минута, смълчани. Не се

целунаха. Но по-късно, щом си спомнеше тази сцена, Валери Хобсън винаги усещаше на устните си дъха на Борис.

— Не — каза най-последно руснакът. — Благодаря ви от все сърце, скъпа моя. Но аз или ще се измъкна, или ще се удавя сам. Какво...?

Подът на стълбищната площадка бе изскърцал. Той отвори широко вратата и свари мистър Крабтрий, който ситнеше към стълбата.

— Подслушвахте ли? — попита той ядосано.

— Не, не! — отговори другият. — Аз... просто слизах.

Стрикланд разпита първо професор Лала-Пур, който заяви, че предишната вечер ходил на кино и не забелязал да го следят.

После нареди да доведат мистър Крабтрий и се учуди, като видя, че той влиза сам.

— Жена ми е на легло — обясни мистър Крабтрий. — Вчера използвах това, за да се срещна с приятелите си.

— Къде беше срещата ви?

— В един пансион на Финсбъри Съркъс.

— В колко часа?

— В девет.

— Интересно! В същото време вие сте се шляели из Хеймаркет, следен от един от хората ми!

Мистър Крабтрий изстена тихо:

— Не ме издавайте! Аз... Жена ми мисли, че от време на време ходя при стари приятели. Но ще ви кажа съвсем откровено, че предпочитам да прекарвам малкото си свободни часове на театър или на кино. Случва ми се също да се разхождам безцелно, да бродя наслуки, ако мога така да кажа...

Малкият човечец изглеждаше искрен. Въпреки това Стрикланд се готвеше да продължи разпита, когато влезе Стори и му връчи едно писмо без пощенска марка, на което името му бе изписано с главни букви от печата.

— Току-що го намерих на огледалото на закачалката... А допреди пет минути го нямаше...

Стрикланд отвори плика и извади лист обикновена хартия, на който с изрязани от различни вестници букви и думи бе изписан следният текст:

Ако Колинс заеква, а Хайд накуцва, то Андреев бродира. Затова прегледайте внимателно шубата му и го попитайте какво е правил вчера следобед в бар „Савоя“ заедно с мистър Лосън.

„Тоя Силвър не ми каза нищо! — помисли веднага Стрикланд. — Идиот!“

Обърна се към Стори и му подаде съобщението:

— Имаме си доброволен сътрудник! Притичайте до бар „Савоя“. Разпитайте управителя и персонала. Ако е необходимо, издирете клиентите, които са били там вчера следобед. При първото потвърждение ми телефонирайте! Кажете на Фулър да огледа с лупа всички дрехи на закачалката; Хед да повика веднага Силвър; Мордонт да дойде при мен... И да влезе Андреев!

[1] Приятел в нужда се познава (англ.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 18

МИСТЪР СМИТ = АНДРЕЕВ

— Готов съм! — каза Андреев, влизайки.

Той пушеше цигара, изгоряла почти до края, размахваше в края на пръстите си един тоалетен несесер от свинска кожа и изглеждаше толкова весел, като че се готвеше да заминава на уикенд.

— Готов... за какво? — изръмжа Стрикланд.

— Да ви последвам.

— Не разбирам!

— Вижте какво... Нали мистър Смит е извършил ново престъпление и вие възнамерявате да ме арестувате?

— Кой ви каза, че мистър Смит е извършил ново престъпление?...

— Никой. Разбрах го веднага щом колата ви — същата, която откара Колинс, а после и Хайд — спря пред къщата. И от 28 януари, деня на убийството на мосю Жюли, очаквам да бъда арестуван... Заради това!

Руснакът бръкна с ръка в джоба си. Извади оттам една многоцветна бродерия, която захвърли на масата:

— *De mortuis non maledicendum*^[1]... Все пак това нещастно професорче трябваше да надраска още една буква!... Така щеше да премахне конкурентите!

Стрикланд разгледа спокойно бродерията, в която още имаше забодена игла. После я сгъна грижливо:

— Къде бяхте и какво правихте снощи между седем часа и полунощ?

— Боя се, че отговорите ми ще бъдат твърде еднообразни. Бях при една дама...

Стрикланд не скри недоверието си:

— При дамата, която живее на Белгрейвия и сервира чай със самовар?

— Не. При едно момиче в Челси, което предпочита много повече коктейлите.

— Но чиято самоличност също сте длъжен да скриете?

— Уви!

— При това положение, преди да продължа по-нататък, съм длъжен да ви предупредя, че всички ваши отговори ще бъдат записвани и могат да подкрепят обвинението... Отбелязвате ли си, Мордонт?

— Дори паузите! — каза Мордонт.

Андреев обаче не обелваше нито дума. Напротив, усмихваше се иронично, с което искаше да каже: „Започна се!“

Стрикланд продължи:

— Как прекарахте вчерашния следобед?

— Вие знаете това по-добре от мен. Един ваш човек не ме изпуска нито за миг.

— Повтарям: „Как прекарахте вчерашния следобед?“

— Прекарах го между мамутите и бронтозаврите в музея по естествена история в Саут Кенсингтън.

— Мислите ли, че ще ви повярвам?

— Не... Естествено не!

— В такъв случай защо лъжете?

— За да разнообразя разговора! Вие ми задавате много въпроси, отговора на които знаете предварително!

— Много добре! Признавате ли, че сте се срещнали в бар „Савоя“ с мистър Джинджър Лосън, репортер на „Night and Day“?

— Да. Защо да не се срещна?

— С каква цел?

— Горкото момче — бог да го прости! — ме помоли миналия понеделник да му напиша поредица статии за невидимите актьори, които, подобно на мен, ваш покорен слуга, трогват публиката само с гласа си. „Night and Day“ ми предлагаше по пет лири стерлинги на статия. Аз исках десет. Накрая се спазарихме.

— Вие току-що казахте: „Бог да го прости!“ По каква причина?

— Очевидно защото вярвам в безсмъртието на душата!

— Разбирам. Но ако появяването ни тази сутрин ви е дало основание да заключите, че мистър Смит е взел нова жертва, все пак то не е могло да ви разкрие нейната самоличност! Кой ви каза коя е тя?

— Един от вашите хора.

— Един от моите хора ли? Кой?

— Не зная. Бяха двама и разпитваха един пансионер на партера, когато слизах по стълбата. Щом приближих, се отдалечиха. Само че с няколко секунди закъснение!

Едно почукване на вратата попречи на Стрикланд да наблегне на тази подробност. Влезе Фулър, който носеше праметната на ръката си шубата на руснака. Обикновено спокойното му лице изразяваше радост от находката.

— И какво? — каза Стрикланд.

Той протегна ръка. Фулър му подаде дрехата с разпрани шевове и от нея изпопадаха като бели пеперуди дузина визитни картички.

— „Мистър Смит“! — прочете високо груповият началник. — Мистър Смит... Мистър Смит...

Погледът му се спря на актьора:

— Това би трябвало да се обясни, мистър Андреев!

— Щастлив съм да го чуя от вас! — отвърна другият, приближавайки се, без да бърза.

Той взе една от картичките и я огледа от всички страни:

— Интересно! Тези хартийки в джобовете ми ли се намираха или в ръкавите?

Стрикланд попита Фулър със знак.

— В долната част на палтото, сър... Между плата и хастара.

— Разбирам... — каза замислено руснакът. — В края на краищата в тази къща и други като мен сигурно умеят да държат игла?

Стрикланд свъси вежди.

— Нима искате да кажете, че досега не сте знаели, че в дрехата ви е имало такива визитни картички?

— Честна дума, да! Наистина струваше ми се малко тежка, но не предполагам...

— Без ирония, мистър Андреев!

— Шубата ми виси на закачалката по няколко часа на ден... и през цялата нощ. Следователно всеки би могъл да постави там тия картички.

— За ваше нещастие събитията доказаха невинността на мистър Колинс и на доктор Хайд. Пък и никога не сме подозирали сериозно

другите пансионери, тъй че обвинението на мосю Жюли засяга само за вас тримата.

— Така ли? Но сигурно не липсват още френски глаголи, започващи с буквата „b“!

— Не липсват. Ала няма да намерите и шест, с които един умиращ би си послужил, за да посочи своя убиец. С „begayer“, „bafouiller“, „boiter“ „broder“^[2] изчерпваме всички възможности.

Андреев издуха облаче дим към тавана:

— Някой ден ще трябва да си купя „Litre“^[3]!

— Боя се, че няма да имате тази възможност. Визитните картички представляват съкрушително, доказателство... По-добре си признайте!

Руснакът бе седнал отново, със склучени върху коленете си ръце:

— Извинете! Щяха да представляват съкрушително доказателство, ако по тях имаше отпечатыци, от пръсти... Но няма!

— Отде знаете?

— Като ги видях днес за пръв път, аз не ги докоснах. А истинският виновник не е толкова глупав да се издаде по тоя начин.

— Всичко това са софизми! Вие можете да ни убедите в невинността си само по един начин... Кажете ни името на момичето, при което твърдите, че сте прекарвали снощи.

— Съжалявам, невъзможно ми е.

— Тогава името на дамата, която ви е приела във вторник следобед?

— Не се надявайте.

— Няма съдебни заседатели, които могат да допуснат, че сте продължавали да посещавате жени, неспособни поради общественото си положение да свидетелстват във ваша полза, когато обстоятелствата могат всеки момент да ви принудят да ни представите алиби.

— Кой знае? Не всички съдебни заседатели са непременно пуритани и глупци.

— Защо убихте мистър Лосън? За да го ограбите като предишните си жертви или защото е имал конкретни подозрения към вас?

— Коя от двете подбуди ще предпочетете?

— Не е важно какво предпочитам аз. Отговорете на въпроса ми!

— Хорошо! Аз пратих Лосън на оня свят, понеже ми предлагаше сътрудничество, което щеше да ми донесе най-малко сто лири стерлинги.

Звънът на телефона се чуваше вече от една минута. Някой вдигна слушалката, после се долови шум от забързани стъпки и мисиз Хобсън откряна вратата.

— За вас е, инспекторе.

Но тя гледаше само Андреев.

— Благодаря ви — каза Стрикланд.

След миг той държеше слушалката:

— Ало!

— Намирам се в бар „Савоя“ — чу се веднага гласът на Стори.
— Адамс, барманът, си спомня отлично, че вчера към пет часа следобед видял мистър Лосън, когото познава отдавна, с някакъв човек, отговарящ по всичко на описанието на руснака. Репортерът платил консумацията с банкнота от пет лири, а в портфейла му е имало, изглежда, още много.

— При вас ли е Адамс?

— Да.

— Попитайте го каква сума е имало според него в портфейла.

Пауза. После:

— Адамс не би могъл да се закълне. Но смята, че мистър Лосън е носел горе-долу петдесет лири.

— Много добре. Вашият приятел барманът ще бъде призован при следствието.

Стрикланд остави слушалката и се върна в салона.

— Ще продължим този разговор в Скотланд Ярд, мистър Андреев! — каза той, влизайки. — Смъртта на мистър Лосън — обикновен служител на своя вестник — не ви е навредила с нищо. Тя ви е донесла петдесетина лири стерлинги в брой.

— А, така ли?

— Всъщност винаги съм се учудвал, че избирате жертвите си по външността. Никой не обича да работи безплатно, като например в случая с Дъруент... Сега разбирам по-добре вчерашното ви поведение! Срецайки следобед човека, когото сте възнамерявали да убиете малко по-късно, на място, където е трябвало да отвори портфейла си във ваше присъствие, вие сте се застраховали, тъй да се каже, срещу

всякакво разочарование. Много умно! Затова не си правете труда да отговаряте на въпроса, който ви зададох, преди да изляза. Мистър Адамс, барманът на „Савоя“, отговори вместо вас. С кражбата на портфейла на мистър Лосън вие не сте целели да ни заблудите. Без съмнение сте убили репортера с користна цел, като другите.

— Приятно ми е да узная това! — каза мистър Андреев. —
Тръгваме ли?...

[1] За мъртвите само добро (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Заеквам, бръщолева, накуцвам, бродирам. — Б.пр. ↑

[3] „Речник на френския език“, наречен на името на своя автор
Емил Литре. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 19

ХУБАВО ВРЕМЕ

Не толкова щастлив, колкото мистър Колинс, доктор Хайд бе посрещнат при завръщането си в пансиона „Виктория“ с известна студенина. Нито поздравления, нито торта. Той не вдъхваше симпатии като другаря си по нещастие, а особено мисиз Хобсън пък бе готова да го смята виновен за арестуването на Борис Андреев. Заминаването на руснака я бе хвърлило в мрачно униние. Скоро започнаха да я виждат само по време на ядене, със зачервени очи и натежала от спотаени въздишки гръд.

А с всеки изминал час журналистите ставаха все по-настойчиви, все по-досадни. Любопитните — също. Те обграждаха пансиона с непроходим кордон. А полицаите! Те бяха навсякъде, тършуваха в шкафовете, надничаха под леглата. Някои повдигаха дъсчиците на паркета, други почукваха по стените. Когато ги питаха какво търсят, отговаряха с ръмжене или с някакъв въпрос. Всъщност и на самите тях като че ли не им беше много ясно. Сигурно се касаеше за пясъчната торбичка, която все още не можеха да намерят, за откраднатите от жертвите пари и за бижутата на мисиз Дънскоум.

Досадното им присъствие вбесяваше майор Феърчайлд.

— Никога не съм виждал такова нахалство! — каза той един ден, когато обядваха. — Честна дума, току-виж, ме попитали защо си слагам монокъла на дясното, а не на лявото око.

— Не се и съмнявайте! — обади се мис Поутър. — И аз самата не виждам смисъла.

Едно-единствено нещо утешаваше майора: нападателният тон на статиите, посветени на случая. Флийт Стрийт — възмутен още повече от това, че сега между жертвите имаше и един репортер — критикуваше единодушно методите на Скотланд Ярд, а опозиционните вестници крещяха презглава за оставката на шефовете.

„Днес някои обичат да се присмиват на Шерлок Холмс и на твърде опростения му метод — пишеше по-специално «Клариън». —

Ала героят на сър Конан Дойл е имал едно неоспоримо предимство пред главния инспектор Стрикланд... Отгатвал е точно.“

„Да се радваме — печаташе, от своя страна, «Диспач», — че в пансиона «Виктория» са намерили подслон само половин дузина заподозрени, човек потръпва при мисълта какво би ни очаквало в бъдеще, ако мистър Смит се криеше в някой дворец!“

Но рекордът по жлъчност принадлежеше несъмнено на „Файфър“, който поместваше на първа страница рисунка от Дж. Дж. Трейвърс. На нея се виждаха, от една страна, петима души, които излизаха от Скотланд Ярд, изпратени с почитта, полагаща се на всички несправедливо заподозрени, а, от друга, инспекторът Стрикланд, смаян пред някакъв маскиран човек — шестия пансионер, — който убива един минавач.

Под рисунката имаше следния кратък текст:

— „Мистър Смит“ може би?...

Мистър Колинс се бе предал след три и половина дена разпит.

Доктор Хайд се бе затворил в презрително мълчание до момента на освобождаването си.

Мистър Андреев призна веднага.

Щом седна на неудобния стол в опушения кабинет с парещи от твърде силната светлина очи, той отговори с „да“ на всички въпроси.

Да, определил среща на Джинджър Лосън с цел да се увери, че си струва да открадне портфейла му. Да, вечерта убил репортера със същата относителна лекота, както предишните си жертви. Да, направил еди-какво си...

Но това бяха явно неубедителни отговори, които звучаха фалшиво, обикновено последвани от иронични коментари, с които искаше да каже „не“.

Какво бе направил например руснакът с откраднатите пари?

„Тази подробност е изхвъркнала от главата ми“ — отговаряше той. А оръжието, с което е извършвал престъпленията? То се намирало в кучешките гробища в Хайд Парк, между гроба на някой си Флоки и на някоя си Дейзи Бел.

Стрикланд слушаше всичко това, без да му мигне окото. Но другите кипяха от яд. Рядко се срещат арестанти, които да устоят на строгия разпит. А след Хайд Парк мистър Андреев като че се

подиграваше със своите мъчители. Двама за по-малко от една седмица — това надминаваше всякаква граница!

Едно нещо озадачаваше Стрикланд: настойчивостта, с която руснакът гледаше късчето небе в рамката на прозореца.

— Отгоре ли очаквахте помощ? — попита той един ден.

— Да — отвърна откровено оня. И добави с горчивина — Колинс, докторът и аз сме сигурно единствените в Лондон, които желаят мистър Смит да не престава да убива!...

Стрикланд прие играта:

— В такъв случай подгответе се за едно разочарование! Времето ще бъде хубаво.

Груповият началник казваше истината. До 20 февруари нямаше мъгла. Но това съвсем не пречеше да...

На 12 сутринта двамата стояха един срещу друг за кой ли път и разменяха безрезултатни реплики.

— Тази тактика няма да ви доведе доникъде — обясняваше търпеливо Стрикланд, както бе обяснил вече на Колинс и Хайд за тяхната „тактика“, впрочем твърде различна. — Ние събрахме достатъчно доказателства, за да убедим съдебните заседатели във вашата вина. Подобно държане може само да ги настрои против вас.

— Да речем, че заявя открито, че съм невинен. Ще ми повярвате ли?

— Не.

— Тогава защо си правите този труд?... Не обичам усилията. Още повече напразните усилия!

Стрикланд се канеше да отговори. Звънът на телефона го спря.

— Ало! — обади се той. — Да... Какво?... Мистър Смит е убит?... Не може да бъде!... Как?... От мистър Смит?... Да... Да, естествено... Добре, пристигам!

Докато оставяше слушалката, погледът му премина от синьото небе върху съсредоточеното лице на Андреев.

— Станало е нещо неочаквано! — призна той мъртвешки блед. — В една странична пътека на Хайд Парк, недалеч от Гроувнър Гейт, току-що е бил открит трупът на някой си Алън Смит, борсов посредник, убит и ограбен от своя кръвожаден едноименник. Според думите на съдебния лекар престъплението е било извършено снощи между десет и единайсет часа.

ГЛАВА 20

ПОКОЙНИЯТ МИСТЪР СМИТ

Казват, че историята се повтаряла. Във всеки случай след престъплението в Хайд Парк „аферата Смит“ се стори на всички като безкрайно повторение. За трети път неуловимият убиец, преследван от най-ловката полиция в света, бе оставил вместо него да бъде арестуван един невинен. Извършвайки ново престъпление, за трети път той принуждаваше Скотланд Ярд да признае „*mea culpa*“.

— Ние се натъкваме на стена! — каза мрачно сър Кристофър Хънт на съвещанието, състояло се на 12 следобед. — От една страна, имаме четирима души, чиято невинност очевидно е доказана. От друга, имаме двама заподозрени, които явно се изплъзват от обвинението за убийството на мосю Жюли. Имате ли някакво основание да подозирате единия повече от другия?

— Не — призна Стрикланд. — Щом те не могат да докажат невинността си, аз пък не мога да докажа виновността им.

— Имали ли са възможност да убият мистър Алън Смит?

— По всяка вероятност — не.

Сър Кристофър не притежаваше хладнокръвието на своя подчинен.

— Какви ми ги дрънкате? — извика той.

— Ето доклада на Хапгуд, сър. Хапгуд следеше снощи пансиона заедно с Флауър. „Мистър Крабтрий излезе в деветнайсет часа и четиридесет и осем минути, взе омнибуса на ъгъла на Саутхамптън Роуд и слезе от него на Пикадили Съркъс. След като се пошляя малко, влезе в едно кино на Риджънт Стрийт — «Нова галерия». Купих си билет близо до него. Когато прожекцията свърши, мистър Крабтрий се прибра в жилището си, като половината път измина пеша, половината — с омнибус“.

— Впечатляващо алиби! — призна сър Кристофър.

— Да — намеси се Робин, който рисуваше на един стар плик две надбягващи се хрътки. — При условие че Хапгуд казва истината...

— А защо ще лъже?

— На 1 февруари го насадиха хубаво. Човек не признава втори път подобна несполука.

— В деня на убийството на мисиз Дънскоум — подзе отново сър Кристофър — мистър Крабтрий според твърденията му почти цял следобед обикалял магазините. Издирени ли са продавачките, с които е имал работа?

— Да, сър. Поне две от тях. За нещастие техните показания никак не ни помагат. Първата няма представа в колко часа е обслужила нашия човек; втората наистина се занимавала с него много преди престъплението да бъде извършено.

— А Лала-Пур?

— Както знаете, сега той участва в ревюто на „Паладиум“. Флауър го проследил до театъра и през цялата вечер не изпускал от око входа за артистите. Ако може да му се вярва, индусът не е излизал до полунощ. Все пак смятам лично да отида тази вечер в „Паладиум“, за да засека времето, което професорът прекарва на сцената. Един ориенталец е способен на много неща...

— Но не и да минава през стени, предполагам? — запита Робин.

Цяла сюррия зли кучета тичаше сега след двете хрътки.

— Не, сър — отговори сериозно Стрикланд. — Но ако е виновен, би могъл да излезе незабелязано от театъра, като се гримира така, че да заблуди Флауър. В програмата има различни номера, изпълнявани от китайци и други цветнокожи.

Сър Кристофър изчерпа запаса от аспирин, с който лейди Хънт бе натъпкала джобовете му. Менгемето на мигрената стягаше челото му.

— Ние не напредваме! — изръмжа той. — Защо, по дяволите, мистър Смит е рискувал да удари в ясно време?

— Защото дълго е трябвало да чака мъгла! — каза Робин.

— Би могъл да преживява от рентите си...

— Да, ако не беше възплъщение на престъплението! Оня ден Стрикланд ми даде едно много хубаво обяснение. Мистър Смит, опиянен от силата си, днес убива не толкова за да граби, колкото за да ни предизвиква...

— Безумие! Три пъти му се представя случай да джироса дълговете си на друг.

— Престъпници като него обикновено поемат отговорността за злодеянията си. А може да е имал наум и някакъв друг план?

— Но какъв? Всяко престъпление намалява шансовете му да ни се изплъзне. Сега можем да избираме само между двама заподозрени!

Настъпи мълчание. Тримата мъже преживяваха болезнено безсилието си. Застрашителната сянка на мистър Смит бродеше край тях.

— Все пак би трябвало да съществува някакво решение! — каза внезапно Робин. — По-точно някакво парирание. Да тикнем в дранголника едновременно Крабтрий и индуса. После да чакаме.

— Какво да чакаме? — изръмжа сър Кристофър. — Да ни разкъсат на парчета?... От два дена крещят по колата ми, като минавам по кея Виктория. Ако сър Люърд Хюз не отказваше да приеме оставката ми...

Той вдигна ръка:

— И с вашата оставка няма да се оправи нищо, Стрикланд! Досега нямахте голям късмет. Съмнявам се обаче дали колегите ви щяха да свършат по-добра работа. Трябва...

За втори път се чукаше настойчиво по вратата. Стрикланд отиде да отвори. Беше Стори, Стори зачервен и разчорлен, с разкривена вратовръзка.

— Какво има?

Стори направи знак на груповия началник да се приближи и му заговори тихо, треперейки целият от вълнение.

— Оръжието е в ръцете ни, сър! — обяви Стрикланд минута по-късно. — Моите хора го намерили в избата на една пуста къща на Риджмаунт Стрийт 14, закачено за връв, която пък била вързана за една от железните пръчки на прозорчето. Когато е нападал мисиз Дънскоум, мистър Лосън и мистър Алън Смит, мистър Смит е трябвало само да го издърпа... Впрочем тук ще познаете начина, използван вече за укриване на откраднатите от мосю Жюли пари.

— Иска ми се да вярвам, че всичко е запазено в същото състояние?

— Да, сър. Пясъчната торбичка продължава да виси на връвта, къщата е все тъй изоставена... С една дума капанът е готов да щракне!

— Колко хора имате на място?

— Шестима, които ще стоят на пост денонощно, ще се сменят на всеки четири часа и ще поддържат непосредствена връзка с мен.

Стрикланд довърши с внезапна рязкост:

— Както знаете, аз взех отпечатъци от пръстите на всички пансионери. Нито един, освен отпечатъците на доктор Хайд, не фигурира в нашите архиви. Съставих повече или по-малко подробна curriculum vitae^[1] на всекиго, като черпех сведения от най-различни източници. Накрая се занимах със сумата, която мистър Алън Смит е носел в себе си. Тя изглежда смешно малка. Една лира девет шилинга и три пенса... Какво повече да направя?

— Да наемете детектив! — предложи Робин.

В същия или почти същия момент Тоби Марш, който играеше на „морски шах“ със своя пазач, разчисти масата с опакото на ръката си.

— Не може да бъде, те го правят нарочно! — извика той в изблик на гняв. — Петнайсет дена затвор, а още нищо! Преди петнайсет дена им казвах: „Тоя тип живее на еди-коя си улица, на еди-кой си номер!“ Good heavens! И това ми било детективи! Тогава аз съм кардинал!...

— Една последна игра, Марш?

— Дяволите да ви вземат вас и вашите проклети миноносци!... Току-виж сте ми грабнали наградата, преди да съм я пипнал!...

А мис Холанд пишеше старателно:

„Тюлената принцеса беше толкова лека, че литваше при най-слабия повей...“

[1] Биография (лат.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА 21

ЧЕТИРИ „ДА“

Най-напред професор Лала-Пур превърна монета от едно пени в букет изкуствени цветя, букета — в слънчобран, слънчобрана — в лейка, лейката — в заек, заека — в кокошка доркинг. Той обясни, че този номер включва още цяла серия възходящи метаморфози, които завършват с появяването на възрастен слон, яхнат от своя водач, но вече се е случвало той да откаже да поеме обратно по изминатия път. Следователно по-добре да повярват на думите му и да спрат дотук... Той запали цигара, пъхна я цялата в устата си, изпусна дима през дробовете си. Показа един празен чайник, обърна го, произнасяйки някакво тайнствено заклинание — майор Феърчайлд, седнал на петия ред, се закле, че това не е пенджаби — и изля от него достатъчно течност, течност, която непрекъснато менеше цвета си, за да напълни шест винени чаши. Сложи една котка и колода от петдесет и две карти в едно ковчеже, заключи го, тръгна към завесата, взе оттам четири аса, вдигна ръка към тюрбана си, извади от него четири попа, наведе се към суфльорската будка, взе оттам четири дами и тъй нататък, докато колодата бе изцяло попълнена. После почука по ковчежето с черната си пръчица с връх от слонова кост и извади отвътре цяло котило бели мишки. (От този момент всички очакваха вече да направи така, че оркестърът да изчезне...) Той слезе в залата, помоли половин дузина зрители и зрителки да напишат на листче имената си, хвърли в един цилиндър сгънатите на четири бележчици, разбърка ги, върна ги наслуки на притежателите им и се качи отново на сцената.

— Мистър Бартън — помоли тогава той, — можете ли да ми кажете колко е часът?

— Разбира се — отвърна мистър Бартън.

Но не можа. Часовникът му бе изчезнал. В замяна на това в малкото джобче на жилетката му имаше брошка с камей.

— Мистър Нйт — заговори отново професорът, — ще бъдете ли тъй любезен да ми дадете една цигара?

— Отде знаете, че пуша цигари? — изръмжа мистър Найт.

Той вдигна ръка към джоба си. Табакерата му не беше вече там. Но забеляза карфица за вратовръзка с глава на елен, забодена за ревера на сакото му.

— Мисиз Нътинг, бихте ли проверили какво има в чантата ви?... Дали не липсва нещо?

Мисиз Нътинг, едра дама цялата в пера, нададе сподавен вик.

— Пудриерата ми! Открадната е пудриерата ми!

— Не е ли променила по-скоро вида си?

Мисиз Нътинг продължи да рови в чантата си с разярен вид, а после разсмя всички, като извади оттам една лула от морска пяна.

Под претекст че ги пита за имената им, професор Лала-Пур ловко бе измъкнал от всеки от шестимата зрители по някакъв предмет и умело го бе заменил с друг.

— Хм! — обърна се Стрикланд към Мордонт. — Това е най-сръчният джебчия, когото съм виждал досега!

Те се бяха настанили на шестия ред и следяха едновременно и индуса, и седемте особи, седнали пред тях. Приличаха на овце, струпали се около своя пастир. Пастирът беше мисиз Хобсън; овцете бяха мис Холанд, мис Поутър, мистър и мисиз Крабтрий, мистър Андреев и майор Феърчайлд.

— Да отпразнуваме завръщането на мистър Андреев, като излезем заедно! — бе предложила мис Поутър на обед. — Кой е „против“?

Всички бяха „за“ с изключение на майор Феърчайлд, от склонност да противоречи винаги, доктор Хайд, по-голям човекомразец от всякога, и мистър Колинс, още несъвзел се от своето арестуване. Но в последния момент и майорът се присъедини към мнозинството.

Номерът на професор Лала-Пур завърши с нещо като феерична експлозия. Серпантини, хвърлени от невидима ръка, увиснаха като увивни растения из залата, разноцветни хартиени цветя и английски знаменца полетяха от четирите ъгъла на сцената, балони от черва се понесоха и залепнаха за тавана. Самият индус изчезна с изумителна бързина.

— Какво мислите — предложи Стрикланд — за кратко посещение в гримьорната на нашия човек?

Той вече се отправяше към кулисите. Мордонт тръгна подире му, но след като заръча на Стори и Биърд, застанали на пост в коридорите, да наблюдават скришом мисиз Хобсън и спътниците ѝ.

През антракта те останаха по местата си и съвсем неочаквано приходите на бюфета намаляха наполовина. За мнозина от зрителите, които бяха разпознали групата по снимките, поместени във вестниците, представлението бе всъщност в залата.

— Трудно ми е да повярвам, че мистър Смит е нападнал един свой съименник случайно — каза внезапно майорът.

— И на мен! — призна мистър Андреев. — Нашият национален убиец обича драматичните ефекти. Ако не греша дълбоко, той е избрал мистър Алън Смит, за да разтърси общественото мнение..

— Без да го е грижа какво ще си навлече с това?

— Очевидно.

Майорът беше готов да продължи, ала руснакът, наведен към мисиз Хобсън, вече не му обръщаше никакво внимание.

След като ревиюто завърши с традиционното *God save the king*^[1], всички посрещнаха професора при входа на артистите и мистър Андреев предложи да завършат вечерта в едно руско кабаре, чийто собственик, бивш полковник от имперската гвардия, бил негов приятел.

— Вървете, щом желаете! — изръмжа полковникът. — Аз предпочитам да си легна.

Тъй като мис Холанд изглеждаше уморена, решиха майорът да я изпрати.

В „избата“ мис Поутър се оказа сякаш случайно седнала до професор Лала-Пур, а мисиз Хобсън — до мистър Андреев.

Последният поръча мезета и водка. Докато демонстрираше пред гостите си как най-добре може се погълне всичко, една млада печална жена се появи и запя „Матушка Волга“. Най-напред в пианисимо, после в алегро. Алегро, пианисимо. Пианисимо, алегро. Един танцьор в казашко облекло жонглира с ножове. Накрая друга млада печална жена запя „Патенцето“... Борис Андреев притича до нея, сграбчи я в обятията си, завъртя я, заприглася ѝ. Ръкопляскаха му.

— С Чарли трябваше да отидем в Санта Лучия... — каза мисиз Хобсън, когато той седна отново до нея.

Тя сякаш продължаваше съвсем естествено някакъв вече започнат разговор.

Андреев я изгледа с интерес. В черната си копринена рокля на тежки плисета, галена от шафрановата светлина на прожекторите, с поруменяло лице и блестящи очи тя беше необикновено очарователна... Не ще и дума, Борис откри, че тя прилича на рускиня.

— Кой е Чарли?

— Моят съпруг. Разболя се още в деня на сватбата ни, а умря три седмици по-късно.

Тя се поколеба:

— Още пазя брошурите, изпратени от туристическата агенция...

Борис Андреев почувства, че се плъзга стремително по наклонената плоскост, по която бе тръгнал. Но не направи нищо, за да се спре, а каза:

— Трябва да ми ги покажете...

Ръцете им се бяха намерили под масата.

Когато излезе от „Паладиум“, Стрикланд взе такси и стигна пръв до ъгъла на Хайд Парк, близо до Гроувнър Гейт, където мистър Алън Смит бе направил грешката да се разхожда на смрачаване. Мордонт хвана омнибуса и пристигна втори. Стори се качи на метрото и пристигна трети. Биърд, принуден да върви пеш, пристигна последен.

Трябваше да разберат дали професор Лала-Пур физически е имал време да излезе от театъра и да извърши престъплението преди или след номера си.

— И какво? — каза Стрикланд.

И четиримата бяха с часовниците си.

Те пристъпиха към серия сложни изчисления — събираха времето за отиване и връщането, прибавяха хикс минути за дебненето, хикс минути за нападението и обира, като вземаха в предвид и непредвиденото — и стигнаха до единодушно заключение.

И в четирите случая отговорът бе „да“.

[1] „Боже, пази краля“ — английският национален химн. — Б.пр.

↑

ГЛАВА 22

МИСТЪР СМИТ = ?

— Ние се натъкваме на стена! — се бе провикнал сър Кристофър Хънт на 12-ти следобед. По-добре не би могъл да се изрази. През следващите дни тази стена се издигна толкова, че стигна до облаците. Главният началник на полицията, Робин, Стрикланд и всички останали усещаха, че над тях тегне смазващата ѝ сянка. Криейки се повече или по-малко един от друг, напразно разглеждаха случая от всички страни, както се търси решение на ребус или кръстословица. Накрая винаги се натъкваха на едни и същи невероятни заключения...

На 28 януари бяха арестували мистър Колинс. На следващата седмица, след убийството на мисиз Дънскоум, се принудиха да го пуснат.

На 1 февруари бяха арестували доктор Хайд. На 5, след убийството на Джинджър Лосън, също се принудиха да го пуснат.

На 5 февруари бяха арестували мистър Андреев. На 12, след убийството на мистър Алън Смит, пак се принудиха да го пуснат.

На 1 февруари, след убийството на мисиз Дънскоум — майор Феърчайлд бе представил неоспоримо алиби.

На 11 февруари, деня, в който беше убит мистър Алън Смит, мистър Крабтрий — по думите на инспектор Хапгуд, натоварен да го следи — се бе държал най-невинно.

Само професор Лала-Пур бе имал възможност да убие мистър Алън Смит. Но той не даваше повод за подозрения. Тъкмо напротив — ако можеше да се вярва на инспектор Флауър, отговарящ за него — на 11 той бе напуснал „Паладиум“ само пет минути след полунощ, за да се прибере съвсем почтено в квартирата си.

За разлика от полицията, обзета от нещо като затъпяване, печатът и обществеността реагираха извънредно бурно. Навред се водеха разпалени спорове, стигащи до сбивания, митинги, изблици на възмущение. Самотни полицаи бяха нападнати и оплютени. Всеки ден раздавачът носеше в Скотланд Ярд пълна торба с анонимни писма,

чиито автори ако не предлагаха някаква спешна реформа, то се впускаха в безкрайни заплахи, или в мрачни предсказания. Броят на детективите любители непрекъснато растеше. В чайните вече често се чуваха изказвания като: „Ако бяхте главен полицейски началник, мистър Дод, какви мерки щяхте да вземете?“ А в клубовете: „Повтарям ви, Дейвид, още отначало са на погрешен път! Смит спада към нежния пол!“ Но още по здрач ония, които бяха крещели най-силно през деня, се затваряха у дома си и превъртаха два пъти ключа. В някои квартали човек можеше да се разхожда до зори, без да срещне никого освен някоя котка, изскачаща от едно избено прозорче, за да се пъхне в друго.

На 17 сутринта сър Кристофър попита Стрикланд дали се е запознал с уводната статия на „Диспач“. Груповият началник отговори, че не е.

— Е, тогава я прочетете! — каза сър Кристофър, като му подаде рязко вестника.

Когато една задача от рода на тази, която Скотланд Ярд трябва да реши, очевидно няма никакво решение — пишеше „Диспач“, — може да се заключи само, че самите ѝ величини са погрешни. Спомнете си за „Тайната на жълтата стая“, най-забележителното произведение на френския романист Гастон Льору, от което авторите на детективски романи не са преставали да се вдъхновяват горе-долу от двайсет години. Загадката там се разплита едва когато се разглежда под нова светлина.

Според нашето мнение Скотланд Ярд проявява прекалена доверчивост, като приема безрезервно показанията на Тоби Марш. Кой е в края на краищата Тоби Марш? Един авантюрист, един рецидивист, за да не кажем нещо повече, който винаги дебне нечия погрешна стъпка или някой глупак, когото да оскубе. Повярвах на думата му! Не ви ли се струва по-вероятно неговият разказ ако не е съшит с бели конци, то да е най-малкото разкрасен? Че този човек е видял мистър Смит — на 26 януари към деветнайсет часа и трийсет минути — да влиза в някаква сграда на Ръсъл Скуеър, без да може обаче поради мъглата

да определи точно коя. Че е казал, с цел да получи обещаната награда: „Убиецът Живее на 21“, когато може да живее на 19 или на 23?...

Ние, от своя страна, също събрахме сведения. Номерата 19 и 23 също са семейни пансионери, държани, първият — от някоя си мисиз Мълинър, а вторият — от някоя си мис Куилет, и двете много добри приятелки на мисиз Хобсън.

Нима е невъзможно още веднъж мистър Смит, подслонен от едната или другата и предупреден за пристигането на нов пансионер, да се е вмъкнал в пансиона „Виктория“ през покрива например, за да злепостави невинни хора?

Вместо да се съсредоточава изцяло върху номер 21, по-добре Скотланд Ярд да направи разследване в тази насока и в някои други.

— Налага се да навестим Тоби Марш — призна груповият началник, след като прочете това.

Мистър Марш прати Стрикланд по дяволите. Той вече не се бръснеше и дори самата мисъл да изиграе партия „морски шах“ го караше да скърца със зъби.

— Казах ви, че видях мистър Смит да влиза в номер 21, и го повтарям! — кресна той. — Не в 44! Не в 62! В 21!... Бръкна в джоба си, извади оттам един ключ...

Един ключ!

Стрикланд се улови за тази забравена подробност като за спасителен пояс. Зарязвайки мистър Марш, той хукна към пансиона „Виктория“.

— Един прост въпрос, мисиз Хобсън... Кои от вашите пансионери имат ключ за входната врата? Това е много важно.

— Ами... всички! — отговори мисиз Хобсън.

Груповият началник — подобно на тримата души, които бе арестувал един след друг — стигна дотам, че пожела да падне отново

мъгла. Ако тя действително влияеше патогенно на убиеца, все още имаше надежда мистър Смит да бъде хванат на местопрестъплението.

На 20 към девет часа вечерта уличните лампи потъмняха, от Темза се вдигна пухкава мъгла. Мъглата беше налице! Тя продължи да се сгъстява до девет и четиридесет и пет. После задуха слаб ветрец и я разпръсна.

На другата сутрин тя отново бе завладяла отстъпената територия. И беше толкова гъста, че стана нужда да се спре всякакво движение. Едва влязъл в кабинета си, Стрикланд седна до телефона и зачака. Напразно. Най-сериозното произшествие през деня беше опит за отвличане на една дипломирана болногледачка.

На 24 следобед Стори, който следеше с неколцина от другарите си пустеещата къща на Рнджмаунт Стрийт 14, видя да се приближава познат силует... Мистър Крабтрий! Пъхнал ръце в джобовете на препасаното си с колан пардесю, навел глава, той подритваше една стара картонена кутия.

Кутията падна в избеното прозорче на № 14 и мистър Крабтрий направи кисела физиономия, като дете, лишено от играчката си. Той се насочи към къщата и сякаш понечи да се наведе. Накрая продължи пътя си, загледан в земята.

— И какво? — попита рязко Стрикланд, когато Стори му докладва за тази случка. — Разпитахте ли го?

— Да — каза Стори. — Но просто не знаех как да подхвана. Запитах го често ли му се случва да подритва така пред себе си картонена кутия. „Разбира се! — отговори ми той. — Така обувките се изтъркват по-малко, отколкото с камък или тенекиена кутия!“

Стрикланд не трепна. Дилемата, от която цял Скотланд Ярд помръкваше, отново завладя съзнанието му.

На 28 януари бяха арестували мистър Колинс. На другата седмица, след убийството на мисиз Дънскоум, се наложи да го пуснат.

На 5 февруари бяха арестували...

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ, КОЙТО НЕ ЗНАЕ ОЩЕ ВИНОВНИКА

Елри Куийн, Хю Остин и някои други американски автори на криминални романи имат навика да водят с читателите си „нещо като умствен двубой“ (Хю Остин dixit), като ги подканват да намерят сами решението на загадките, поставени в техните произведения.

По изключение ми се стори забавно да заимствам тази идея и да открия набързо скоба, за да ви кажа:

„Ето, имате всички елементи, необходими за разкриването на истината.

Нещо повече! Тя е изписана цяла-целеничка на няколко места в този роман.

Добър детектив ли сте?...

Предоставям на вас да решите!“

Авторът.

ГЛАВА 23

БРИДЖ-ПЛАФОН

И най-невинните думи, и най-естествените постъпки имат понякога такива сериозни последици, че животът на много хора може да бъде разстроен или прекъснат. Например на 28 февруари вечерта, когато мистър Колинс се обърна към мистър Крабтрий и му предложи да играе четвърти в бриджа... Ако можеше да предвиди какво ще се случи след това, щеше да избяга колкото е възможно по-далеч...

Денят бе минал относително спокойно. Тоест Мери отвори входната врата не повече от трийсет пъти, телефонът не звъня надвечер близо около девет минути, и накрая бе достатъчно да плиснат кофа вода в краката на репортера на „Дейли кроникъл“, за да загуби желание да фотографира мисиз Хобсън и „нейните рожби“, докато вечеряха.

Професор Лала-Пур, както всяка вечер от половин месец насам, бе поел към „Паладиум“, преди вечерята да завърши. Майор Феърчайлд, хремав, остана в стаята си. Мисиз Крабтрий, заминала предишния ден за Чизълхърст, щеше да се върне чак на следващия ден... Изобщо всички обстоятелства, заедно с предложението на мистър Колинс, допринесоха за ускоряването на трагедията.

Мистър Крабтрий се съгласи на драго сърце да играе. Той обичаше картите изобщо и по-специално бриджа. Ала откакто бе пожелтал старите си приятели заради самотното безцелно шляене, това удоволствие му се случваше рядко.

Борис Андреев отиде да вземе карти и нещо за писане от кабинета, където мисиз Хобсън, мъчейки се да навакса загубеното време, правеше сметките си за седмицата. Мистър Колинс нагласи — при което си защита пръстите — една сгъваема масичка, покрита с червен филц, а мистър Крабтрий постави на нея пепелници и цигари. Доктор Хайд само чакаше другите да приготвят всичко и се прозяваше.

— Ще ви бъде ли много неприятно, ако погледам как играете? — попита мис Поутър иззад куп стари списания.

Доктор Хайд направи гримаса, но Борис Андреев вече предлагаше на младото момиче фотъойл:

— Тъкмо напротив, мис Поутър! Лично на мен ще ми бъде много приятно!

Мис Холанд, качила се десет минути преди това, сигурно вече се бе погрижила за котките си и се готвеше да се залови за работа, защото изведнъж се чу вечното „Stop! You’re breaking my heart...“

— Какво ще ка... кажете, да иг... играем на пет ръце? — предложи Колинс.

След като мис Поутър отхвърли това предложение, тъй като не играеше много добре, четиримата мъже теглиха жребий за местата, настаниха се, разбъркаха картите. „Стоп! Стоп! Стоп!“ — извиси се умолително един твърде познат глас. Две минути по-късно тишината в малката стая се нарушаваше само от класическите анонси: спатия, каро, купа, пика, без коз.

Когато впоследствие попитаха мистър Крабтрий какво точно му е помогнало да открие истината той отговори: „Бриджът на 28 вечерта!“

Като казваше това, той несъмнено се поддаваше на изкушението да смае околните. Мистър Крабтрий бе подозирал решението на загадката отдавна, още преди да приеме предложението на Колинс...

Във всеки случай наблюденията, които направи по време на играта, щяха да превърнат подозренията му в зашеметяваща увереност.

Няма да се впускам в подробностите на първата партия. Мистър Крабтрий я спечели, без противниците му, разпределени неудачно, да могат да му окажат и най-малката съпротива, без дори партньорът му — в случая Колинс — да му помогне с нещо.

Тогава партньор му стана доктор Хайд, и неприятностите му, ако може да се каже така, започнаха...

След като Андреев-Колинс анонсираха: „три пики“, една несполучлива контра на доктора им осигури първия манш. После играха „три спатии“ и получиха четири. Третото раздаване не позволи никакъв анонс. При четвъртото Крабтрий — който вече виждаше, че губи — се обнадежди. За късмет му се бяха паднали седем кари, асо, поп вале, вале, девятка; две пики с поп, три купи с асо и дама;

единствена спатия. Той побърза да анонсира: „Две кари.“ За нещастие, тъй като партньорът му не му даде реплика, а Андреев-Колинс благоразумно мълчаха, трябваше да си остане така. Хайд свали картите си, а мистър Крабтрий — както горе-долу бе очаквал — взе единайсет ръце.

— Май бяхте малко нерешителен, докторе? — каза той тогава. — В края на краищата имахте три коза с дама, плюс асото и попа спатия.

— Така ли? — отвърна другият. — Доколкото зная, не играем бридж-контра. Карото е ниска боя. Ако искахте да спечелите, трябваше да анонсирате три от тях.

Макар и да прочете върху лицето на мис Поутър отражение на собственото си учудване, мистър Крабтрий не отговори нищо. Хайд, Андреев и Колинс бяха безспорно по-добри играчи от него.

„Картите не прощават“ — ще ви кажат и най-сериозните господа, обзети от треската на играта. Тази вечер съдбата потвърди думите им. Мистър Крабтрий — по-право докторът — бе пропуснал случая. При следващото раздаване техните противници си изиграха и манша, и цялата партия.

Отново си размениха партньорите и при едно пасуване на Колинс мистър Крабтрий — получил при раздаването шест купи, поп, дама, вале, десетка, пика вале; три кари с асо, поп и тройка спатия — обяви: „Една купа.“ Доктор Хайд каза: „Една пика.“ Мистър Андреев: „Две кари.“ Мистър Колинс: „Две пики.“ Мистър Крабтрий, отказвайки се неохотно от купите си, анонсира до три кари. Доктор Хайд продължи да поддържа пиките си. Борис Андреев каза: „Пет кари.“ Колинс и мистър Крабтрий пасуваха. Доктор Хайд контрира. Андреев даде ре-контра.

Скоро след започването на играта мистър Крабтрий забеляза, че козовете на руснака, макар и еднакви по брой на неговите купи, бяха по-ниски по качество от тях. Освен това Андреев, притежавайки второто асо купа, би имал повече изгода да го подкрепи с тази боя, отколкото да навлиза в несигурен терен. Най-убедителното доказателство за това беше, че накрая той загуби асото спатия, асото пика и един коз.

Към десет часа мис Поутър заяви, че ще отиде да си легне, но мистър Крабтрий я спря с жест.

— Нима ще ни напуснете вече, мис Поутър?... Слушайте, бъдете така добра и изиграйте ролята на свързка, като помолите мисиз Хобсън да ни сервира уиски... на моя сметка, разбира се!

Ръката му малко трепереше, беше блед.

— На драго сърце — каза мис Поутър.

На прага тя се обърна:

— Да не ви е нещо лошо?

— Не, не! — отговори бързо мистър Крабтрий. — Аз... Аз съм много добре!

„Може би не обича да губи?“ — помисли си мис Поутър.

Когато тя се върна с табла в ръка, мистър Андреев играеше с доктора, а мистър Крабтрий — с Колинс. Те бяха стигнали до шестата си партия. Когато Андреев вече бе анонсирал: „Пет спатии“, Колинс ги контрира. Мис Поутър се приближи до играчите и от разпределението на картите разбра, че руснакът щеше непременно да загуби асото пика на мистър Крабтрий и два попа — поп купа и поп коз — на Колинс.

Какво стана тогава в душата на последния? Той игра с една от единствените карти, които не биваше да пипа — купа, — попадайки в пълен обикновен фуршет и по този начин давайки на противника си възможност да вземе ръката, която му липсваше.

Мис Поутър се обърна към мистър Крабтрий, очаквайки той да протестира повече или по-малко остро. Но дребният човечец изглеждаше абсолютно неспособен на това. Очите му бяха втренчени, лицето му — посърнало.

— Good heavens! — изрече той най-сетне с глух глас, отдръпвайки непохватно стола си.

Колинс, притеснен, замисляше сложни обяснения. Доктор Хайд го освободи от задължението да ги изкаже.

— И какво? — промърмори той, като отглас от времето, когато бе задържан. — Да не би да се чувствате зле?...

Мистър Крабтрий поклати глава.

— Аз... Аз ви моля да ме извините! — измънка той.

Тръгна с неуверени крачки към вратата. Преди да успеят да му отговорят, я отвори и изчезна.

Мис Поутър се задъха от вълнение.

— Разбирате ли нещо? — попита тя.

Борис Андреев се пресегна за бутилката уиски.

— Бога ми, не! — призна той замислен. — Дори да беше видял мистър Смит, пак нямаше да бъде толкова разстроен!...

КЪМ ЧИТАТЕЛЯ, КОЙТО НЕ ЗНАЕ ОЩЕ ВИНОВНИКА

Не е необходимо да знаете бридж, за да си направите изводи от предишната глава.

Може би съдържанието ѝ ви е позволило да се сетите нещо?

Ако е така, браво!

Ако ли не, уверявам ви, вие знаете толкова, колкото и мистър Крабтрий.

Дори повече!...

Авторът.

ГЛАВА 24

ДАЛЕЧНА ИНИД

Мистър Крабтрий се насочи към стълбата, хвърляйки около себе си погледи, изразяващи пълна обърканост. Ах, ако Инид не бе заминала за Чизълхърст! Тя щеше да знае как да постъпи!... Той изкачи две стъпала, изкачи четири, после седна и улови главата си с ръце. Краката не го държаха вече. „Не може да бъде! — повтаряше си той. — Не може да бъде!“ Но всъщност не се съмняваше ни най-малко в значението на своето откритие; мъчеше се да направи някакъв извод от него.

След малко шумолене на копринена рокля го изтръгна от вцепенението: Мисиз Хобсън, излязла от кабинета си, го гледаше с оня майчински вид, от който се отърсваше само в присъствието на Борис Андреев.

— Какво ви има, мистър Крабтрий?... Мога ли ла ви помогна?

Мистър Крабтрий изпита тогава едно от най-силните изкушения в живота си. Той се задушаваше от тайната си. Намираше се в положението на човек, който се разхожда с бомба, готова да избухне в ръката му, и не знае къде да я хвърли, за да не хвъркне във въздуха заедно с нея... Събра сили.

— Това... Това е от главата ми! — смотолели той. — Ще изляза.

— По-добре си легнете и вземете едно хапче с чаша горещ чай... Чувате ли ме?

Мистър Крабтрий стана с мъка и се улови здраво за перилата.

— Да, да... ще изляза! — повтори той с кротко упорство.

Но понеже в същото време той започна да се изкачва по стълбата, мисиз Хобсън помисли, че се оттегля с чест:

— Легнете си бързо. След по-малко от четвърт час ще имате чай.

Вместо да се прибере в стаята си, мистър Крабтрий отиде и почука на вратата на майор Феърчайлд.

— Кой е? — извика прегракнал глас.

— Аз... Крабтрий...

— Какво чакате, че не влизате?

Майорът, седнал в един фотьойл и увил врата си с вълнено шалче, грееше краката си и пушеше лула с разярен вид. Скулите му бяха яркорозови като на кукла, а очите му сълзяха.

— Проклет да бъде тоя климат в Англия! Предпочитам една силна маларична треска, отколкото хрема... Идвате да видите как съм?

— Съвсем не! — отговори невинно мистър Крабтрий. — Искам да ми услужите с оръжие.

Още веднъж той устоя на желанието да се довери. Истината беше толкова невероятна, че старият офицер щеше да се разkreци до бога и да провали всичко.

— Кого мислите да убиете?

— Никого. Искам да изляза и... Страхувам се, че ще срещна мистър Смит!

— Well, стойте си вкъщи!

— Погрешно ме разбрахте. Трябва да изляза!

Майорът повдигна рамене:

— Много добре. Тия инспектори, дявол да ги вземе, ми конфискуваха колта за „неопределено време“... Но ми остава бастунът-сабя. Ще го намерите на поставката за чадъри.

Без да каже нито дума, мистър Крабтрий се обърна кръгом.

— Впрочем надявам се, че знаете как да си служите с него?

— Боже мой... Достатъчно е да го забия в сърцето на противника си, нали?

Майорът се закашля толкова силно, че се уплаши да не се задуши.

— Точно така! Точно така! Само се постарайте да ми го върнете здрав.

— Ще се опитам — обеща мистър Крабтрий.

Но на майора се стори, че думите му не звучат убедително.

Мистър Крабтрий се върна бързо във вестибюла. Точно когато сваляше пардесюто си от закачалката, един глас го накара да подскочи:

— Излизате ли, драги?...

Малкият човечец едва се сдържа да не извика. Напразно се криеше, намеренията му бяха отгатнати.

— Не... Тоест: да... Не се чувствам твърде добре...

— Интересно! И аз също... Може би стомахът?

— По-точно главата...

— А мен стомахът!

Кратка пауза. После:

— Облечете се. Ще излезем заедно.

Мистър Крабтрий с мокро от пот чело искаше да се възпротиви. Но сега партерът беше пуст, другият следеше и най-малките му движения... Той закопча несръчно пардесюто си, завърза шалчето, което носеше през цялата зима, тъй като гърлото, му беше чувствително. На поставката за чадъри имаше един чадър и два бастуна. Колебливо протегна ръка към тях.

— Търсите ли нещо?...

Мистър Крабтрий се осмели:

— Да, бастуна на майора!

— Съжалявам. Аз току-що го взех. Но в края на краищата всички бастуни са еднакви. Вземете моя.

Щом вратата се отвори, мистър Крабтрий усети, че мъглата го поглъща. Помъчи се да открие познатия силует на някой инспектор или полицаи. Но нищичко не се виждаше.

— Безсмислено е да се осланяме на нашите ангели-пазители! Те са заети другаде.

— Другаде ли? — повтори мистър Крабтрий със свито гърло.

— Да, преди по-малко от пет минути отсреща на площада избухна адска врява. Крясъци, викове за помощ. И най-безразличните ще се заинтригуват...

Излишно бе мистър Крабтрий да пита кои са виновниците за тази шумотевица. Той знаеше.

— Имам работа към Оксфорд Съркъс! — каза той с тон, на който искаше да придаде твърдост.

Сред тълпата щеше да бъде в безопасност.

— Така ли? А пък аз към Риджънт Парк...

— Тогава довиждане!

Мистър Крабтрий се завъртя кръгом и застана срещу своя събеседник. Лицето, което съзря, му беше непознато. Тъмни очила, малки фалшиви мустачки, ненормално издути бузи.

Усмивката, напротив, не бе се променила. И гласът също. Студен, хаплив, насмешлив, той смразяваше до мозъка на костите:

— Сметнах за необходимо да взема някои предпазни мерки... В случай че ни срещнат заедно... Защото ние няма да се разделяме!

Мистър Крабтрий потръпна:

— Какво смятате да правите с мен?

— Откровено казано, все още не зная. Вие ме хванахте на тясно. Едно е сигурно: няма да ви позволя да развалите плановете ми като картонена къщичка. Но да не се бавим повече... Може да настинете.

Мистър Крабтрий закричи покорно... към Риджънт Парк. Да се съпротивлява, да вика за помощ, значеше да ускори гибелта си.

Впрочем оставаше му една възможност!... Може би мистър Смит не знаеше, че Риджмаунт Стрийт № 14 бе под наблюдението на полицията? Но може би пътьом щеше да вземе отново любимото си оръжие?

Ето защо, когато приближиха тази улица, мистър Крабтрий започна едва да влачи краката си.

— Уморихте ли се вече? — подигра му се другият. — Или ще пожелаете да свия наляво?

Тъмните очила и проблясващите бели зъби придаваха на лицето му, забулено от мъглата, злокобен вид.

— Не разчитайте на това, драги! Полицаяте, струпани на Риджмаунт Стрийт, по-скоро ще видят как растат портокали, отколкото да стъпя там! — Зарадван от разочарованието на своя спътник, той добави: — Справедливо е вие пръв да знаете това. Мистър Смит е мъртъв. В Лондон вече няма да бъде открит труп с пречупен гръбнак... Дори вашият!

— Искате да кажете, че... че смятате да си послужите с... с тази сабя?

— Може би!

Мистър Крабтрий почерпи от крайния си ужас смелост да възрази:

— Ако ме убиете, полицията — рано или късно — ще открие истината!

Другият поклати глава:

— Напротив! С вашето изчезване всичко ще се уреди! — (Той сякаш обсъждаше тази възможност със самия себе си.) — Ще решат, че инспектор Хапгуд е излъгал от страх да не загуби службата си, когато заяви, че не сте виновен за убийството при Гроувнър Гейт, и ще

сметнат, че вие сте убиецът!... Естествено ще трябва да направя така, че да не намерят трупа ви.

Мистър Крабтрий се облегна на една фасада, дъхът му секна. Не помнеше по-ужасен кошмар от този диалог.

— Ще ви запитат как сте прекарвали тази вечер!

— И какво?... Вие много добре знаете, че разполагам със свидетели, готови да се закълнат, че не съм се отделял от тях!

Уви, това беше горчивата истина! Мистър Крабтрий щеше да падне, ако оня не го бе уловил под мишница:

— Малко смелост, по дяволите!... Остава само да ви предупредя за нещо. Ние ще срещаме минувачи, а може би и полицаи! При най-малкия невнимателен жест от ваша страна, при най-слабия вик ще ви промуша с тази сабя!...

— Вие... Вие няма да посмеете!... Ще ви арестуват веднага!...

— Нищо не се знае! Аз тичам бързо. Къде ще ме намерят след това? Не забравяйте, че съм гримиран... Но да допуснем най-лошото! Преди да ме уловят, вие, вие ще бъдете мъртъв!

Мистър Крабтрий не се усъмни нито за миг, че спътникът му ще изпълни заплахите си. Сега той се държеше на крака по някакво чудо. „Ако извикам — повтаряше си, — ще ме убие веднага! Ако мълча, ще ме убие след час!“

Инстинктът за самосъхранение му подсказа единствения разумен изход: да печели време, да дебне случай, за да избяга. Пътят от Ръсъл Скуеър по Риджънт Парк е дълъг. Може би...

Силен удар го върна към действителността. Някакъв разхождащ се човек, заблуден от мъглата, се бе блъснал в него и се извиняваше, вдигнал пръст до шапката си:

— 'beg your pardon^[1]!

— Бихте ли ми дали огънче?...

Мистър Крабтрий помисли, че сънува. Самият той бе заговорил, самият той показваше пакет „Гоулд Флейк“ в подкрепа на молбата си!

Минувачът извади от устата си някаква жалка угарка.

— Мръсно време! — каза той учтиво.

Мистър Крабтрий запали цигарата си, двоумейки се какво да извика: „Спасете ме“ или: „Ето го мистър Смит!“

Преди да успее да викне едното или другото, втори минувач се приближи до първия и го попита за пътя до Лонг Ейкър.

Човекът с угарката се извърна. Мистър Крабтрий се остави да бъде повлечен...

— Още един такъв номер и ще ви прикова за първата срещната врата!

Малкият човечец измисли нов начин за отбрана:

— На ваше място бих размислил добре, преди да действам!

— Защо?...

— Преди да изляза от пансиона, аз се качих при майор Феърчайлд и му разкрих вашата тайна. Ако не се върна до полунощ, той ще съобщи на Скотланд Ярд!

— Не е лошо!... Само че за да ви повярвам, не е нужно да подслушвам на вратата, за да прекъсна вашите изповеди... Измислете нещо друго!

Мистър Крабтрий измисли нещо друго. Няколко минути покъсно, когато слизаше от един тротоар, той се просна с цял ръст, надавайки вик от болка. Наблизо бе забелязал такси, което не можеше да се движи поради мъглата, а шофьорът тъпчеше на място, пушейки цигара.

— Изправете се! — заповяда мистър Смит полугласно. — Или, бога ми!...

— Не мога! — Запротестира мистър Крабтрий. — Ох, ох! Ох! Глезенът ми!

И запъшка така, че да ти скъса сърцето.

Шофьорът на таксито не бе пропуснал нищо от случката. Тон се приближи, без да бърза:

— Нещо счупено ли имате, gov'nor?

— Съжалете ме! — замоли се Крабтрий. — Закарайте ме в болницата!

Но гласът му бе заглушен от мистър Смит, който каза:

— Благодаря ви... Приятелят ми просто е препил!

Шофьорът не изглеждаше напълно убеден:

— Ще ви помогна да го изправите.

Точно когато се навеждаше, мистър Смит докосна ръката му:

— Викат ви!

И беше вярно. Един „клиент“ бе отворил вратичката на колата и викаше: „Такси!“

Шофьорът се отдалечи неохотно.

— Не може да се кара в такава време, сър, чува го да мърмори.
— Може да се блъснем в Уестминстърското абатство!

В това време мистър Смит бе изтеглил сабята от бамбуковата ѝ ножница. Мистър Крабтрий усети острието в слабините си.

— Ставайте!

Той се изправи, мъртвешки блед, отчаян... Трети опит за бягство би бил равносилен на самоубийство!

Панталонът и долната част на пардесюто му бяха съвсем изкаляни. „Ако Инид ме видеше...“ — помисли си той. После: „Подобре да почакам да изсъхне!“ От време на време още се мяркаха бегли, сякаш подгонени сенки. Но той не им обръщаше вече никакво внимание. Сигурно нямаше да забележи и полицая Съмърс, ако мистър Смит не бе впил пръсти в ръката му, казвайки:

— Внимавайте! Полицай! Гледайте право пред себе си!

Мистър Крабтрий се вторачи право пред себе си. Но когато се изравниха с полицая, той изплю върху обувките му дълга плюнка... Пак подсъзнателно!

— Хей, вие там!... Знаете ли колко струват такива шеги?

Мистър Смит пръв се спря:

— Моля ви да извините моя приятел, officer^[2]! Той съвсем не искаше да ви обиди... Ще ви признаем всичко, вдругиден се жени и тази вечер погребва ергенския си живот.

Полицаят Съмърс си въобразяваше, че разбира от всичко. Той реши да даде на мистър Крабтрий възможност да се измъкне от това положение:

— Значи да смятам, че все едно не сте ме видели?

— Как така — хлъц! — не съм ви видял? — възрази мистър Крабтрий с преплитащ се език. — За всичко това е виновен Хари! — Той посочи спътника си. — Полицайте го отворачават! „Я погледни тоя дебеланко! — ми рече. Обзалагам се на една лира, че няма да посмееш да го заплюеш!“ По дяволите, всеки си има достойнство! „За една лира — отговорих — бих се изплюл дори върху кмета на Лондон!“

Руменото лице на Съмърс стана патладжанено-синьо.

— Върху кого?... Good Lord! Я елате и двамата с мен!

Мистър Смит не помръдна изобщо.

— Момент, ако обичате! Явно този човек лъже! Нима ще...

— Казах: Елате и двамата с мен!

Отново благият глас на мистър Смит:

— Къде?

— Много скоро ще узнаете!

Отчаяният мистър Крабтрий се възрадва, той бе говорил както трябва! Но радостта му не трая дълго: за част от секундата той си представи какво щеше да се случи нататък и изобщо не се поколеба. Спътникът ... все още го държеше за лявата ръка. Освобождавайки се с рязък замах, той побягна като заек, усетил опасността да бъде одран.

Глухи възклицания, шум от падане. „Клетият! — помисли си той. — Бог да го прости!“

Ужасът, който бе подкосявал краката му на стълбището в пансиона, сега му даваше криле. „Help! Help!^[3]“ — завика той, продължавайки да тича. Но скоро се убеди, че от това се задъхва още повече. Мъглата заглушаваше виковете му, кварталът беше пуст.

Отначало бе чувал само шума от собствените си стъпки под миньорния акомпанимент на неравномерното биене на сърцето си. След известно време, което му се видя много кратко, ехото сякаш ги умножи безкрайно... Не само че го преследваха, но и скоро щяха да го настигнат.

Помъчи се да затича по-бързо. Попречи му остър бодещ в ребрата. И скоро болката стана толкова силна, че той се преви на две.

За щастие отдясно се показва тясна пресечка. Той се втурна по нея, оглеждайки тревожно фасадите...

Всички те бяха неприветливи и тъмни. Тук затворени капаци, там прозорци без пердета. По-нататък полусрутена къща. Това, което бе взел за улица, се оказа задънен сокак, всички обитатели на който, изглежда, бяха избягали.

Враждебна сляпа уличка, където всеки момент можеше да бъде заклан, далеч от всякаква човешка помощ.

По времето, когато Ърнест Крабтрий късаше панталони по пейките на колежа, никой не би се осмелил да предрече, че един ден той ще благославя големия Джонс.

И все пак!...

В този критичен миг си спомни тъкмо за него.

Не за подигравките му — за всекидневния му тормоз. А как свиреше без никакъв инструмент:

„Слагаш пръст така... Пръст иначе...“

Струя светлина върху тротоара. Дебел глас, който идва сякаш изпод земята:

— Wattsamatter^[4]?

Със сърце, препълнено до пръсване от собствената му лебедова песен, мистър Крабтрий се наведе. В кухнята-изба на къщата, на която се бе облегал, току-що се бе отворил прозорец, един полицай по риза обличаше куртката си, слагаше каската си.

— Бързо! Бързо! — молеше мистър Крабтрий. — Мистър Смит иска да ме убие!

Той долови шепот, сподавено възклицание, после шум от стъпки, който ту се отдалечаваше навътре в къщата, ту се приближаваше. Най-после входната врата се разтвори широко и оттам излезе един юначага, висок повече от шест стъпки. Беше с пламнали бузи, с револвер в ръка, а за него се бе вкопчило пълно момиче с раздърпан корсаж, което хленчеше:

— Не отивай, Бърт!... Той ще те убие!

Здравенякът „Бърт“ огледа бързо сляпата уличка и се обърна учудено към мистър Крабтрий:

— Well...

В този момент трима души се бяха спрели нерешително, изплували от мъглата. Първият държеше в ръка оголена сабя — беше Борис Андреев. Вторият който преди десетина минути бе отклонил вниманието на минувача с цигарата, питайки го за пътя до Лонг Ейкър — беше мистър Колинс. Третият — който бе повикал шофьора на таксито — беше доктор Хайд.

— Кой иска да ви причини зло? — попита „Бърт“. — Кого трябва да арестувам?...

Мистър Крабтрий, чиито крака се подкосяваха вече от толкова вълнения, постепенно губеше съзнание:

— Арестувайте и тримата!... Мистър Смит не е един човек... Те са трима!

[1] Моля да ме извините (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Офицер, полицай (англ.). — Б.пр. ↑

[3] Помощ! Помощ! (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Какво има? — неправилен англ. — Б.пр. ↑

ГЛАВА 23

GOOD NIGHT

— Вие подложихте търпението ни на недопустимо голямо изпитание! — извика мис Поутър. — Доброволно ли ще говорите или да ви подложим на изтезание?

Мистър Крабтрий само това и чакаше. Той бе разправял своя разказ на трима-четирима инспектори, на груповия началник Стрикланд, на помощник-комисаря Прайър, на главния полицейски началник, на настойчивите репортери. Така че беше сигурен в ефекта...

Но втрещеният и мрачен поглед на мисиз Хобсън го смущаваше. Той чакаше съгласието на жена си. Вместо отговор тя пъкна ръката си в неговата. Символичен жест. Инид нямаше желание повече да командува. Тя искаше да се подчинява на новия мъж, когото събитията ѝ бяха разкрили.

— Често се случва престъпник да има един или няколко съучастника — подзе мистър Крабтрий. — Но който разглежда под този ъгъл съюза Андреев-Хайд-Колинс, ще допусне грешка в преценката. Всеки от неговите членове е имал еднакви права и задължения. Можем да кажем, че те са представлявали нещо като съвет, че мистър Смит е бил убиец, въплътен в три личности. Сигурно никога няма да узнаем цялата истина. Все пак предполагам, че Андреев и съдружниците му са се редували в нападенията, предавали са си оръжието един на друг, така както участниците в маратон си предават факлата.

Кръгът на слушателите бе съвсем тесен. Но освен мистър Крабтрий, мисиз Хобсън, мис Холанд, мис Поутър, майор Феърчайлд и професор Лала-Пур, тук бяха и двама нови пансионери без точно установена самоличност: един нисък пълен човек, към когото майорът вече започваше да изпитва дълбока антипатия, и един висок и слаб с прошарена коса, мек глас, отмерени жестове.

— Докато обикновените убийци често допускат фатални грешки, то мистър Смит — по-точно господата Смит — в последна сметка прекали със своята предпазливост. В основата на техния съюз има една гениална идея. Не зная на кого да я припиша. Възможно е тя да се оформила по време на някакво общо разискване? Както и да е, тя се свежда до една фраза. За да убедят полицията, че тя има работа с единствен човек, господин Смит 1, 2 и 3 решават да прилагат еднакви методи и да подписват престъпленията си с псевдоним, в който е залегнала идеята за единство. Тоест, в случай че някой от тях бъде заподозрян и арестуван, неговата „невинност“ ще бъде автоматично доказана чрез възобновяване дейността на другите двама!

Мистър Крабтрий направи кратка пауза:

— Такъв е бил принципът, от който са се водили нашите тъжни приятели. Все пак, макар и предвиждали, че съдбата може някой ден да се обърне против тях, те не предполагали, че това ще стане при обстоятелства, изискващи пълно разгръщане на плана им за отбрана.

Нова пауза:

— На 28 януари през деня мистър Смит — 1, 2 или 3 — забелязва по различни признаци, че Полицията следи пансиона. Още сутринта идва полицай и разпитва мисиз Хобсън под претекст, че извършва преброяване, цивилни детективи се разхождат из площада. Следва изводът: някой свидетел трябва да е видял, него или някого от съучастниците му, да влиза в № 21, в къщата всеки момент може да нахълтат детективи, да разпитат всички...

— Винаги съм казвал, че полицията трябваше да бъде по-предпазлива... или по-експедитивна! — провикна се майорът.

— Ами! И в единия, и в другия случай планът щеше да се изпълни почти по същия начин. Объркваща в случая е бързината, с която Андреев и компанията му са парирали удара, нанесен им от случайността. Но не бива да се забравя, че от месеци те са очаквали най-лошото...

Мистър Крабтрий бе извадил от джоба си цигара. Инид побърза да му я запали.

— Благодаря, скъпа приятелко... Нямам намерение да критикувам методите на Скотланд Ярд. Изобщо трудно беше на следователите да действат другояче. Но те допуснаха груба грешка, когато откриха трупа на мосю Жюли. Вместо да се ровят само във

веществените доказателства, според мен по-добре да бяха се запитали: „Защо мистър Смит е убил в собственото си жилище... и то по съвсем друг начин?“

— Но те не са преставали да се питат! Ние също! — извика мис Поутър.

— И най-последно тия обаждания по телефона във вестниците. „Предизвикателство, болезнена нужда от перчене“ — заключиха всички. Лесно е да се каже, но логиката не издържа. Всъщност, убивайки мосю Жюли и съобщавайки на вестниците, господа Смит са искали просто да потвърдят подозренията на полицията, както боксьорът се излага на удари, за да победи противника си.

— Не разбирам! — изръмжа майорът. — Защо да ускоряват събитията? Щом няма доказателства, Скотланд Ярд не би могъл да арестува никого.

— И какво? Вие не познавате добре нашата полиция. Може да има и по-способни от нея. Но толкова упорита няма. А това, което Андреев и другите са искали да избягнат на всяка цена, е да не бъдат сметнати за „подозрителни“ и като такива да бъдат държани под око цял живот... С една дума те са извършили последните четири престъпления, за да може всеки да си осигури свидетелство за невинност.

— Но защо се хванаха за тоя нещастен мосю Жюли, а не за някого от нас? — запита плахо мис Холанд. — Отдавна ли са го познавали? Нима са използвали случая, за да му отмъстят?

— Не. Те изобщо не са го виждали до 28 януари сутринта.

— Може да са помислили, че е агент на Скотланд Ярд? — каза на свой ред мис Поутър.

— Съвсем не.

— Сетих се. Забелязал е някоя компрометираща подробност и...

— И това не е.

Мистър Крабтрий приличаше повече от всякога на хитър гном:

— Отговорът е колкото кратък, толкова и неочакван. Нещо повече, съмнявам се дали в анализите на престъпността съществува подобна подбуда. Господа Смит са избрали мосю Жюли, понеже той говореше френски!

— Goddamn! — изруга майорът. — Толкова ли е дразнело това ушите им?

— Не. Но професорът беше единственият обитател на пансиона, който можеше, преди да умре, да напише прословутото: il b..., включващо като подозрителни и тримата мистър Смит!

— Искате да кажете, че тези драсканици са били изписани от ръката на убиеца?

— Точно така. Не забравяйте: първо, че съдебният лекар, който извърши аутопсията на трупа на професора, установи най-напред, че смъртта е била внезапна; второ, че Андреев и компанията му са искали да се очернят с всички средства, за да изглеждат след това още по-бели.

— По какво заключихте, че белезите са съмнителни?

— Да видим... il b ... според полицаите показваше някаква особеност на убиеца. Добре! Но аз ви питам, не е ли по-вероятно мосю Жюли да напише нещо, с което да посочи Андреев, le R... (руснака), или Хайд: le D... (доктора)? Прибавете към това и обстоятелството, че тъй като бе пристигнал в пансиона само преди няколко часа, той едва ли е знаел за странното увлечение на Андреев, тоест бродирането. С една дума, ако приемем, че посланието е негово, то той е можел да посочи само Колинс. Но след арестуването на Колинс престъпленията продължиха...

Мистър Крабтрий се замисли за момент. После:

— Бих искал да ви обърна внимание на почти дяволската хитрост, с която Андреев, Хайд и Колинс насочваха подозренията към самите себе си или един към друг, без обаче да придават на уликите, довели до арестуването им, някаква конкретност... Да вземем например убийството на мосю Жюли. Най-напред Колинс се старае да отрича, че влизал при доктор Хайд, неохотно признава, че е бил в кухнята, лъже, запъва се, преструва се, че не помни, изпада в противоречия, в които полицията съзира признаци на гузна съвест, но които един опитен адвокат би приписал на вълнението. Остава случката с банкнотите, изцапани с виолетово мастило... И тук Колинс можеше да се представя за жертва, да твърди, че се опитват да го злепоставят. Но той естествено се предпази много добре, като след тридневен разпит стигна в хитростта си дотам, че позволи да му изтръгнат самопризнания, в които прозираше — о, ирония! — частица от истината... Още по-показателна е историята с този призрачен медикамент, предписан от доктор Хайд на мосю Жюли. (Казвам

„призрачен“, защото по всяка вероятност е съществувал само във въображението на доктора.) Хайд е знаел, че полицията няма да се задоволи с простия факт, а ще се помъчи да узнае как жертвата е погълнала таблетката, като потърси следа от нея при аутопсията, и лека-полека ще стигне до извода, че той лъже. Не е ли това парадоксално? Поставен натясно, Хайд навярно ще заяви, че се е надявал по този начин да отклони подозренията от себе си. Всъщност той е искал просто да ги насочи към себе си!... И най-после, Андреев, които се крие нарочно зад съвсем прозрачни, недоказуеми алибита, определя на Джинджър Лосън доста подозрителна среща, на която все пак може да се намери естествено обяснение, и ускорява арестуването си, като изпраща на главния инспектор Стрикланд анонимно писмо, с което сам се издава... Разберете, няма нито една улика, която да не е нагласена, която да не служи повече или по-малко на целите на престъпниците!

— Как установихте всичко това, дявол да го вземе? — изръмжа майорът.

— Право да си кажа, първо се запитах защо мистър Смит държи толкова да подписва престъпленията си. „Я гледай — рекох си, — това е човек, който убива жертвите си на улицата, следователно времето му е скъпо, секунда закъснение може да се окаже фатална, а той рискува кожата си просто за да задоволи самолюбието си... Само някаква крайно важна причина, жизнено важна, може да го подтикне към това!“ Впоследствие се учудих, че мистър Смит стига в дързостта си дотам да извърши престъпление под собствения си покрив. Това приличаше на самоубийство! И защо се отказва от обичайните методи, защо сменя оръжието? Размишлявайки върху тази загадка, аз намерих решение, което ме задоволи за известно време, по-точно до убийството на мисиз Дънскоум. Обирът беше неубедителна подбуда. Напротив, мистър Смит, гонен от полицията, сигурно е мислел да злепостави другиго след последното убийство, да прехвърли върху някой невинен всичките си дотогавашни злодеяния...

— Големите умове си приличат! — каза бързо мис Поутър. — Навремето и аз бях стигнала до същите изводи. Но убийството на мисиз Дънскоум ги опроверга!

Мистър Крабтрий ѝ се закани с пръст:

— Трябваше да си зададете прословутия въпрос, който лежи в основата на всички съдебни следствия. *Cui prodest...* Кой има полза от престъплението? Лично аз сметнах, че смъртта на младата жена беше преди всичко в интерес на Колинс, чиято „невинност“ моментално се доказваше. Също и убийството на Джинджър Лосън, което макар да донесе значителна сума на своя извършител, осигури преди всичко освобождаването на доктор Хайд. Но случаят с мистър Алън Смит си остава най-показателен... Както сигурно си спомняте, този нещастник имал у себе си само една лира и няколко шилинга и бил — по изключение — убит в ясно време... Очевидно някаква загадъчна причина е карала убиецът да бърза, да не чака падането на мъглата... Каква е била тя?... Мина много време, докато я открия... Андреев, затворен от една седмица, сигурно е започнал да губи търпение, дори да се отчайва. Виждайки, че дните текат, Хайд и Колинс са се уплашили да не би упорството на неговите мъчители да сломи съпротивата му.

— Изумително! — каза някой.

— Така малко по малко подозренията ми се оформиха, подкрепяни от всекидневни наблюдения, от дребни факти, пропуснати от полицията. Спомнете си вечерта, когато Колинс се върна при нас... Вълнението му при посрещането съвсем не беше престорено и след вечерята се изрази в силно угризение на съвестта. Затова го видяхме да се умилква на Андреев. Руснакът явно е бил принуден да прибегне до силни аргументи, за да го накара да запази хладнокръвие. Друг пример... След убийството на мистър Лосън, когато полицията дойде да ни разпитва — Андреев, професор Лала-Пур и мен, — аз станах свидетел на една сцена, която ме накара да се замисля. Андреев — подтикван от демона на изкушението, а може би и от панически страх — се изповяда пред мисиз Хобсън, като ѝ каза точно толкова, колкото да я накара да му помогне. Затова тя беше готова да твърди, че са прекарали заедно предишната вечер. Аз бях зад вратата. Но като човек, който трябва да изпие до дъно горчивата чаша, Андреев отказа и в поведението му долових същия негласен стремеж да събуди подозрение като в обърканите, неловки отговори на Хайд и Колинс.

— Но как се уверихте, че не се лъжете? Кога и как се затвърди убеждението ви?

— По време на бриджа, в който тримата мистър Смит ме помолиха да участвам...

— Hell!^[1] — изръмжа майорът. — Искате да кажете, че в начина, по който са държали или сваляли картите, сте открили доказателството за тяхната виновност?

— И да, и не. Вече ги подозирах силно, когато приех предложението им. Въпреки това все още се съмнявах, че си въобразявам... Тогава се случи следното. Тези трима железни мъже, толкова уверени в себе си, се оставиха съвсем неблагоприятно да бъдат увлечени от естествените си наклонности. Каквито и карти да имах, каквито и възможности да ми даваха моите анонси, аз непрекъснато губех по вина на моя партньор. Достатъчно беше Хайд, Колинс и Андреев да седнат срещу мене, за да започнат да играят лошо. А какво бихте си помислили вие за това?... Във всеки случай аз си помислих, че те се съюзяват срещу мене, за да делят след това печалбите... Следователно, казах си, те са партньори и в живота...

Мисиз Хобсън, живо олицетворение на огорчението, бе напуснала стаята, без да каже нито дума. Чуха я, че запали осветлението в малкия си кабинет. После пансионерът с прошарена коса също излезе на свой ред.

— Искам да отбележа още няколко извода от психологическо естество — добави мистър Крабтрий. — Още в началото аз се запитах кои от нас биха имали смелост да убият някого и прецених, че на това са способни само: първо, Колинс от прекомерна любов към парите (спомнете си за шотландското му скъперничество, толкова често предмет на шеги); второ, доктор Хайд, чието човекомазие се дължеше на разбития му живот и на може би незаслуженото лежане в затвора; трето, Андреев, от поквара, влечение към опасностите, неуравновесеност...

Така призовани, сенките на тримата отсъстващи сякаш изпълниха за миг стаята: елегантната сянка на красавеца Борис, чийто обезобразен труп полицията бе извадила от Темза; навъсената и куца сянка на доктор Хайд, който се бе отровил; и най-последно смешната и неспокойна сянка на мистър Колинс, недостоен син на пастора от Нордтъмбърланд, който — сам и изоставен — трябваше да отговаря за престъпленията на мистър Смит пред правосъдието.

— Не ви ли се струва, че започва да се застудява? — попита мис Холанд.

— Струва ми се, че тук ще ми хареса много! — каза новият пансионер. Той се готвеше да излезе от малкия кабинет и макар че изрече най-обикновените думи, те имаха особено дълбок смисъл. И добави със същия равен тон: — Нескритата ви скръб ме кара да ви уверя, че напълно ви съчувствам. И мен животът не ме е пощадил. Ако пожелаете някой ден да ми разкриете сърцето си, ще сметна това за израз на доверие и уважение. Лека нощ.

Професор Лала-Пур сгъна „Дейли Кроникъл“:

— Току-що са открили в едно изоставено жилище близо до Ръскин Парк трупа на съвсем гола жена, удушена със собствената ѝ коса... Странно естествено!

— Да, но... — каза мис Поутър, обзета отново от манията си да измисля реклами по всеки повод. — „Мистър Смит убива — по-добре!“

Мери надникна в малкия кабинет:

— Качвам се да си легна, мадам. Лека нощ, мадам!

— Лека нощ, Мери — отвърна замислено мисиз Хобсън. Тя се поколеба: — Впрочем не пипайте обувките на мистър Булет, новия пансионер... Аз сама ще ги почистя.

Август 1938 г. — март 1939 г.

[1] Дявол да го вземе (англ.). — Б.пр. ↑

ЗА АВТОРА

Полуславянин, полуфламандец по произход, Станислас-Андре Стеман е роден през 1908 г. в Лиеж (Белгия). Още като ученик той сътрудничи с разказчета в разни хумористични списания. През 1924 г. постъпва като репортер във вестник „Пасион Белж“ в Брюксел и започва да пише криминални романи с друг журналист — Сентер. От 1929 година пише сам, а през 1931, с романа „Шестимата мъртъвци“, спечелва Голямата награда за приключенски роман.

Оттогава Стеман издава около 40 романа, преведени на много езици и много от тях филмирани. През 1945 година се настанява в Южна Франция, където през 1970 година умира от рак.

Неговите книги се издават и до днес.

Издание:

Станислас-Андре Стеман. Убиецът живее на 21
Белгийска, първо издание

Редактор: Екатерина Делева

Коректори: Жанета Желязкова, Мая Поборникова

Технически редактор: Надежда Алексиева

Художник: Ангел Домусчиев

Издателство „Христо Г. Данов“, София, 1988

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.